

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EDUKOLOGIJOS IR SOCIALINIO DARBO INSTITUTAS**

**GRETA LAURINAITYTĖ
EDUKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ VALDYMO
MAGISTRATŪROS NUOLATINĖS STUDIJOS**

**VIRTUALIOS BENDRUOMENĖS KAIP MOKYTOJŲ
PROFESINIO TOBULINIMOSI PRIEMONĖ**

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas: *Prof.dr. Odeta Merfeldaitė*

Vilnius, 2018

TURINYS

ĮVADAS	2
SĄVOKŲ ŽODYNĖLIS	5
1. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO TEORINĖ ANALIZĖ	6
1.1. Mokytojo kompetencijų samprata	6
1.2. Mokytojo kompetencijų struktūra ir analizė	10
1.3. Mokytojo profesinio tobulinimosi prielaidos	12
2. MOKYTOJŲ PROFESINIO TOBULINIMOSI VIRTUALIOSE BENDRUOMENĖSE TEORINĖ ANALIZĖ	18
2.1. Virtualių bendruomenių charakteristika	18
2.2. Socialinis tinklas kaip virtuali bendruomenė	23
2.3. Mokytojų profesinis tobulinimosi galimybės ir ypatumai mokytojams skirtose Facebook socialinio tinklo grupėse	29
3. MOKYTOJŲ PROFESINIO TOBULINIMOSI VIRTUALIOSE BENDRUOMENĖSE ANALIZĖ	34
3.1. Tyrimo metodika	34
3.2. Tyrimo rezultatų aptartis	39
IŠVADOS	58
REKOMENDACIJOS	60
SANTRAUKA	63
SUMMARY	65
LITERATŪRA	67
PRIEDAI	75

IVADAS

Šiuolaikinėje visuomenėje mokytojas norintis tinkamai atlikti savo veiklą, įgyvendinti mokytojams keliamus uždavinius, turi nuolatos mokytis ir tobulinti savo kompetencijas. Kompetencijų samprata atliepia pagrindinius švietimui keliamus tikslus. Mokytojų darbo specifika juos įpareigoja nuolatos tobulinti turimas bendrąsias, didaktines ir dalykines kompetencijas. Mokytojai yra asmeniškai atsakingi už savo aktyvų dalyvavimą profesinių kompetencijų tobulinimo veiklose. Sparčiai kintant visuomenei yra reikalingi ypač aukštos kvalifikacijos mokytojai, dėl to mokymasis visą gyvenimą ir nuolatinis mokymasis mokytojo profesijai yra ypač svarbus. Švietimo dokumentuose vis dažniau yra pabrėžiama ir akcentuojama mokymosi visą gyvenimą svarba. Lietuvai lygiuojantis į kitas valstybes, švietimui skiriama ypatinga svarba, nes yra suvokiamas jo indelis į visuomenės gerovę. Strategijoje „Lietuva 2030“ yra numatyta mokymosi visą gyvenimą sistema. Mokytojai turi būti suinteresuoti mokytis visą gyvenimą, kadangi nuo mokytojo gebėjimo mokytis ir nuolat tobulintis priklauso rezultatai ugdymo procese. L. Gudalienė-Gudelevičienė ir A. Kaušylienė (2006) nurodo, kad tiek pedagogas, tiek ugdytinis turi pasižymėti mokėjimu ir gebėjimu veikti įvairiose gyvenimo situacijose, taip pat nuolatos vystyti ar atnaujinti turimas arba įgyti naujas kompetencijas. Švietimo įstatyme (2011) pabrėžiama, kad mokytojui suteikiama galimybė išplėtoti pagrindinius gebėjimus, patirtį, kurie atliepia kompetentingo Lietuvos piliečio, europinės ir pasaulio bendrijos siekius. Kompetencijų svarba yra nagrinėjama daugelio užsienio ir Lietuvos autorių, kurie pateikia individualius kompetencijų sampratos apibrėžimus, apibūdina kompetencijų esmę, jų sistemas, bei pokyčius. R. Čiužas ir L. Šiaučiukėnienė (2007) pabrėžia, kad dabartis pedagoginei veiklai iš esmės kelia naujus dalykinius, pedagoginius ir socialinius reikalavimus, vis dažniau mokymas ir mokymasis pažymimas platesniu aspektu nei savęs ar kitų ugdymas, kaip socialinės raiškos tobulinimas. Dabartinė situacija įpareigoja mokytojus edukacinės paradigmos virsmui – iš mokymo į mokymąsi. Mokytojas, kaip atsakingas už ugdymo procesą asmuo, koordinuoja mokymosi veiklą, tad ugdymo procesas ypatingai priklauso nuo mokytojo turimų kompetencijų. Siekdami įgyti papildomos patirties, ištobulinti turimus gebėjimus, įgyti naujų kompetencijų, mokytojai jungiasi į bendruomenes, siekdami gerosios patirties įgyti iš savo kolegų, mokslinų, švietimo profesionalų, taip neapsiribodami vien tik formaliu mokymusi, ieškodami neformalaus ir savaiminio mokymosi galimybių. Viena iš tokių kompetencijų tobulinimo ir mokymosi visą gyvenimą prielaidų yra mokytojų veikla mokytojams skirtuose virtualiose bendruomenėse.

Temos aktualumas. Sparti švietimo kaita skatina mokytojus tobulėti ir atliepti viso gyvenimo mokymosi modelį. Mokymasis virtualiose bendruomenėse nauja, tačiau sparčiai besiplečianti sritis. Geros mokyklos koncepcijoje (2015) nurodoma, kad atsižvelgiant į itin sparčiai kintančią aplinką, kuriant geros mokyklos modelį, būtina atsižvelgti į moderniausias mokymosi tendencijas, kaip kad informacinės, žinių, besimokančios, tinklinės, virtualios ar išminties visuomenės poreikius. Be to, keičiasi ir požiūris į švietimą – vystomas naujas požiūris, kad švietimas yra skirtas ne visiems, o kiekvienam, norima, kad švietimas būtų kiekvienam individualus ir asmeninis. Dabartiniame švietime atsiranda mokymosi socialėjimo tendencija t.y daugiau yra partneriškas mokymasis, grupėse, komandose, o taip pat įvairiuose socialiniuose ir virtualiose tinkluose ir bendruomenėse. Geros mokyklos koncepcija išskiria dialogišką ugdymąsi, kuomet ugdymasis tampa personalizuotas (suasmenintas) ir savivaldus (pagrįstas asmeniniais poreikiais ir klausimais, mokymosi tempo, šaltinių ir partnerių pasirinkimu), o taip pat interaktyvus - tinklinis, globalus. Švietimas tampa neatsiejama gyvenimo dalimi - ugdymasis tęsiasi ir namuose, švietimo įstaigose teikiančiose neformaliojo švietimo paslaugas, taip pat aktyviai dalyvaujant įvairiuose socialiniuose tinkluose, virtualiose bendruomenėse ir naudojant kitas šiuolaikinių informacinių technologijų priemones. Lietuvoje ir užsienyje išaugo nuotolinio mokymosi idėja ir vis daugiau vyresnio amžiaus žmonių mokosi visą gyvenimą. Vienas didžiausių virtualios mokytojų bendruomenės privalumų - besidomintiems suaugusiųjų švietimu, suteikiama galimybė susipažinti su kitų miestų, mokyklų ir kitų šalių ir miestų specialistais, mokslininkais bei tyrėjais, užmegzti tarpkultūrinius ryšius, diskutuoti apie atliktus darbus ir ieškoti idėjų bendroms veikloms.

Dėl šių priežasčių yra labai svarbu apibrėžti mokytojų kompetencijų tobulinimą virtualiose bendruomenėse, taip pat atskleisti mokytojų požiūrį į virtualių bendruomenių įtaką bei naudą tobulinant kompetencijas ir įgyjant naujų.

Ištirtumas. Užsienio autorės M. Macia ir I. Garcia (2016) pabrėžia, kad mokytojų dalyvavimas profesinėse bendruomenėse yra mažai ištirtas. Neseniai atliktoje apžvalgoje padarytos išvados, kad šios srities tyrimai buvo pagrįsti mažais konkrečių atveju tyrimais. Taip pat nėra daug veikiančių virtualių pedagogų bendruomenių. Kompetencijos ir jų ugdymas nagrinėjamas autorių: L. Jovaišos (2007), J. Vaitkevičiaus (1987), R. Čiužo, V. Adaškevičienės (2005), A. Jarusaitės-Harbisson (2005), A. Stanickienės (2009) ir kt. Virtualios bendruomenės plačiau nagrinėjamos užsienio autorių tokių kaip H. Berkley (2007), J. Koh ir Y. Kim (2003), M. Ridings (2004), P. Dillenbourg (2000), L. Rodesiler ir B.G Pace (2015), S.M. Paterson (2014) ir kt. Tačiau iki šiol nėra ištirtas pačių mokytojų, kaip profesinių virtualių bendruomenių narių, požiūris į virtualias bendruomenes ir jų teikiamą naudą.

Probleminiai klausimai :

1. Kokie veiksniai lemia mokytojų poreikį tobulinti kompetencijas virtualiose bendruomenėse?
2. Koks mokytojų požiūris į kompetencijų tobulinimą virtualiose bendruomenėse?
3. Ar Facebook socialiniame tinkle veikiančios virtualios bendruomenės yra pakankamas specializuotos virtualios bendruomenės mokytojams pakaitalas?
4. Kokias mokytojų kompetencijas padeda tobulinti mokytojams skirtos virtualios bendruomenės?

Tyrimo objektas - mokytojų profesinis tobulinimasis virtualiose bendruomenėse.

Tyrimo tikslas - atskleisti mokytojų požiūrį į virtualias bendruomenės kaip profesinio tobulinimosi priemonę.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti mokytojų kompetencijų sampratą ir jų tobulinimo prielaidas.
2. Atskleisti virtualių bendruomenių panaudojimo galimybes tobulinant mokytojų kompetencijas.
3. Ištirti mokytojų požiūrį į profesinį tobulinimąsi virtualiose bendruomenėse.

Darbo struktūra: magistro darbą sudaro pagrindinių sąvokų ir terminų žodynėlis, įvadas, 3 dalys: teorinė ir empirinė, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas, priedai, santraukos (lietuvių ir anglų kalbomis), 12 paveikslų, 22 lentelės, 2 priedai. Darbe naudota 89 mokslinės literatūros ir informaciniai šaltiniai. Darbo apimtis 66 psl.

Raktažodžiai: mokytojas, virtuali bendruomenė, kompetencijos.

PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Socialinis tinklas - socialinių veikėjų sistema ir socialinių santykių rinkinys, kuris tiksliai apibrėžia kaip šie veikėjai yra santykinai surišti tarpusavyje (Rosen ir kt., 2010);

Virtuali bendruomenė - nauja komunikacijos forma, kai jos nariai dalijasi informacija ir žiniomis abipusiam mokymuisi ir/arba problemų sprendimui (Lechner Hummel, 2002);

Kompetencija - žmogaus ar įstaigos veikimo sritis ir įgaliojimų apimtis (Lietuvių kalbos žodynas, 2012);

Mokytojo kompetencijos - gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių ir vertybinių nuostatų visuma (Mokytojo profesijos kompetencijų aprašas, 2007);

Mokymasis - tikslinga veikla siekiant įsisavinti žmonijos sukauptos patirties pagrindus, įgyti teorinės ir praktinės veiklos mokėjimų ir įgūdžių (L. Jovaiša, 2007);

Socialinė medija - Priemonė kuri leidžia vartotojams burtis į virtualias bendruomenes ir grupes kuriose jos vartotojai gali dalintis informacija, diskutuoti, išsakyti savo nuomonę (Curran, Lennon, 2011).

1. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ TEORINĖ ANALIZĖ

1.1 Mokytojų kompetencijų samprata

Kompetencijos samprata apibrėžiama labai įvairiai. Daugumos mokslininkų tokių kaip - L.Jovaiša, R.Čiužas, R. Laužackas ir kt. mokslininkų darbuose kompetencijos sąvoka yra siejama su žmogaus asmenybe, t.y. jo asmeninėmis savybėmis, vertybėmis, nuostatomis, požiūriais ir gebėjimais. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2011), taip pat ir mokytojo profesijos kompetencijų apraše (2007), kompetencija apibrėžiama kaip asmens gebėjimai atlikti tam tikras veiklas, remiantis įgytomis žiniomis, mokėjimais, įgūdžiais ir vertybinėmis nuostatomis.

L. Jovaiša (1993) teigia, kad kompetencija yra asmens gebėjimai reikalingi atlikti tam tikrą veiklą, kuriai reikia atitinkamos kvalifikacijos. R. Laužackas ir V. Dienys (2004) išskiria, kad kvalifikacija yra mokėjimų, įgūdžių, sugebėjimų ir patyrimų visuma, kurie padeda sėkmingai dirbti tam tikros rūšies ir sudėtingumo darbą. Tam tikras asmens savybių ar gebėjimų pritaikomumas atitinkamoje sferoje, reiškia atitinkamą kvalifikaciją arba pasirengimą dirbti tam tikrą darbą. L. Jovaiša (2007) kompetencijų sąvoką apibrėžia dvejais būdais: (i.) kompetencija supantama kaip profesinio ugdymo reikalavimų įgyvendinimo kokybė, (ii.) veiklos specializuota kokybė, suteikiama baigus atitinkamos pakopos nuosekliąsias studijas ar profesines mokyklas. R. Laužackas (1997), pateikia panašų kompetencijos apibrėžimą, kaip ir L. Jovaiša (1993), nurodydamas, kad kompetenciją nulemia mokymosi metu įgytos tam tikros srities žinios, asmens gebėjimai, turimi asmeniniai požiūriai, vertinimai. R. Čiužas (2013) kompetencijas apibrėžia kaip asmens žinių visumą ir gebėjimus, kuriuos pedagogas realizuoja profesinėje veikloje, remiantis asmeninėmis savybėmis, požiūriais ir vertybėmis. Pažymėtina, kad užsienio literatūroje taip pat kompetencija dažnai apibrėžiama kaip asmeninių savybių ir gebėjimų visuma kuri yra susieta su veiklos efektyvumu (Guasch, Alvarez, Espasa, 2010).

Kiti mokslininkai kompetenciją aiškina kaip tam tikros srities specialisto veiklą. R. Laužackas (1997) teigia, kad kompetencija yra efektyvios veiklos demonstravimas ir akcentuojamas gebėjimas efektyviai spręsti problemas, orientuotis praktinėje veikloje. Kompetencijos yra kaip pagrindas specialistui tinkamai atlikti atitinkamą veiklą. E. Jarušaitė – Harbison (2006), kompetenciją apibūdina, kaip atitikimą tam tikros srities specialistui keliamų reikalavimų visumai. Treti mokslininkai kompetencijų sąvoką aiškina, kaip asmeniui suteiktų teisių, įgaliojimus veikti ar spręsti atitinkamoje veikloje. Lietuvių kalbos žodyne

(2012) kompetencijos apibūdinamos kaip žmogaus ar įstaigos veikimo sritis ir įgaliųjų apimtis. Šiai sąvokai pritaria ir L. Jovaiša (1993), nes kompetencija gali būti apibūdinama kaip tam tikro subjekto suteikti įgaliojimai asmeniui vykdyti atitinkamą veiklą ar imtis tam tikrų veiksmų.

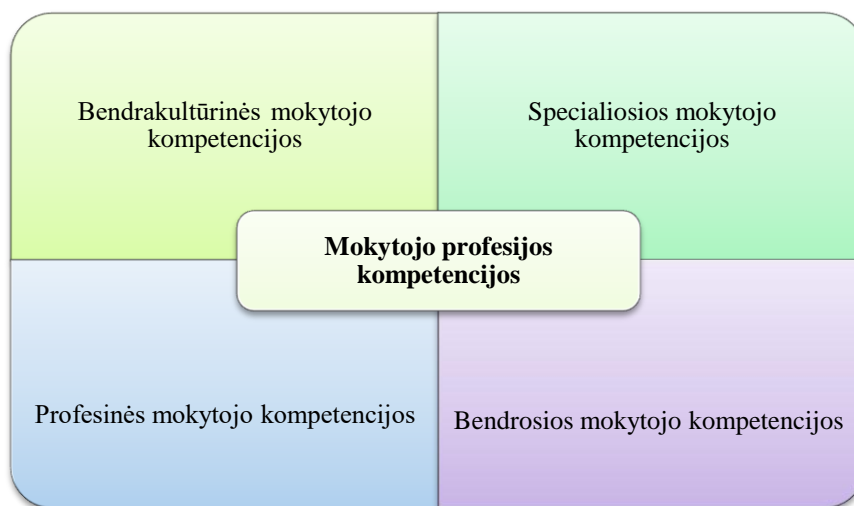
Iš esamų kompetencijų sąvokos apibrėžimų, svarbu išskirti Europos Sąjungos Komisijos Mokslo ir kultūros direktorato pateiktą kompetencijų sąvokos apibrėžimą. Europos Sąjungos Komisijos „Edukacijos ir mokymosi“ darbo grupė nurodo (2011), kad kompetencijos apibrėžimas turėtų būti vertinamas kaip holistinis darinys – dinamiška žinių, supratimo ir gebėjimų visuma. Kaip pavyzdį Europos Sąjungos Komisija nurodo šių autorių pateiktus kompetencijų sąvokų apibrėžimus:

- (i.) Kai kas, kas tęstiniu laikotarpiu gali būti apibūdinta kaip tam tikro lygio pasiekimai (Gonzalez, Wagenaar, 2005);
- (ii.) Galimybė patenkinti tam tikrų subjektų (organizacijų) ar aplinkybių keliamus reikalavimus, mobilizuojant psichologinius resursus tam tikrame kontekste: pvz., kognityvinius ir praktinius gebėjimus, požiūrius, tokius kaip motyvacija, vertybinės orientacijos, emocijos (Rychen, Salganik, 2003)
- (iii.) Žinių, gebėjimų, požiūrių, vertybių ir asmeninių bruožų visuma, suteikianti galimybę mokytojui veikti profesionaliai tam tikroje, pedagogo kompetencijų reikalaujančioje situacijoje.

Kompetencijos sąvokos apibrėžimų labai daug ir ši gausa, leidžia teigti, kad bendrai kompetencijas galima vertinti, kaip asmenybės gebėjimų, žinių įgaliųjų ir tinkamai atliekamos veiklos visumą, kuri leidžia tam tikrą užduotį atlikti sėkmingai ir efektyviai. Esami kompetencijos sampratos apibrėžimai leidžia daryti išvadą, kad atitinkamas kompetencijas sudaro asmens turimos žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, vertybinės nuostatos ir kitos asmeninės savybės.

R. Čiužas nurodo (cit. pagal Tumėnienė ir Janiūnienė, 2013), kad apibendrinat skirtingų autorių nuomones, išskirtini šie šiuolaikinio mokytojo vaidmenys: informacijos perteikėjo, dalyko mokytojo ir organizatoriaus vaidmuo, socialinio pedagogo, patyrusio vyresniojo draugo, filosofo, klinicisto, inovatoriaus, tyrinėtojo, mokymosi procesų skatintojo, bendradarbiaujančio kolegos, konsultanto, auklėtojo, pokyčių tarpininko ir metodininko. Šiai minčiai taip pat pritaria R. Nedzinskaitė (2015). R. Čiužas (2013) teigia, jog tam, kad mokytojas sugebėtų atliepti jo atžvilgiu priskiriamus šiuolaikinio mokytojo vaidmenis, jis privalo turėti atitinkamas kompetencijas.

Lietuvoje mokytojo kompetencijas apibrėžia mokytojo profesijos kompetencijos aprašas (2007). Mokytojo profesijos kompetencijų apraše yra reglamentuojama mokytojo profesinės veiklos pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio, atitinkamas specialiojo ugdymo, profesinio mokymo, neformaliojo vaikų švietimo programas kompetencijų grupes, kompetencijas, gebėjimus. Apraše kompetencijos apibrėžiamos kaip mokytojo žinių, įgūdžių, gebėjimų, vertybinių nuostatų, požiūrių ir kitų asmeninių savybių visuma, kuri lemia tam tikrą tam tikro lygio mokytojo kompetenciją atitinkamoje srityje. Vadovaujantis Mokytojo profesijos kompetencijos aprašu (2007), kompetencijos skirstomos į keturias stambias kompetencijų grupes: bendrakultūrinės, profesinės, bendrąsias ir specialiąsias kompetencijas. Toliau šiame darbe kompetencijos bus analizuojamos taip, kaip jos yra suskirstytos Mokytojo profesijos kompetencijų apraše, jas taip pat lyginant su Lietuvos ir užsienio autorių siūlomomis mokytojų profesinių kompetencijų klasifikavimu.



Pav.1 Mokytojo profesinės kompetencijos.

Šaltinis: sudaryta pagal Mokytojo profesijos kompetencijų aprašą, 2007.

Bendrosios pedagogo kompetencijos susideda iš tokių dalių kaip asmeninis tobulėjimas, mokėjimas mokytis, o tai reiškia, kad mokytojas savo profesinėje veikloje nuolat atnaujiną žinias savo mokytojo profesinei veiklai, taip pat geba reflektuoti savo mokytojo veiklą ir siekti aukštesnio profesinio tobulėjimo. Remiantis pedagogo profesijos kompetencijų aprašo projektu (2015) bendrųjų kompetencijų paskirtis leisti pedagogams kurti atvirą ir veiksmingą sąveiką su ugdomaisiais, taip pat dalyvauti atsakingos pilietinės visuomenės kūrimu, stiprinti profesionalius bei pozityvius ryšius su mokyklos bendruomene ir socialiniais partneriais, tobulėti nuolat mokantis, reflektuoti savo profesinę veiklą ir jos pasiektus rezultatus. R. Čiužas (2013) bendrąsias mokytojo kompetencijas skiria į komunikacinę, informacijos valdymo, bendradarbiavimo ir bendrakultūrinę. R. Laužackas (2005) bendrąsias

kompetencijas apibrėžia kaip pagrindines asmens kompetencijas, kurios lemia visapusišką asmenybės ugdymąsi, profesinį lankstumą. Pedagogų profesijos kompetencijų aprašo projekte (2015) išskiriamos šios pedagogų bendrosios kompetencijos: asmeninio tobulėjimo ir mokėjimo mokytis kompetencija, kultūrinė kompetencija, naujų technologijų ir informacijos valdymo kompetencija, profesinės komunikacijos kompetencija. Tuo tarpu Mokytojo profesijos kompetencijų apraše (2007) išskiriamos šios bendrosios pedagogų kompetencijos – komunikacinė ir informacijos valdymo, bendravimo ir bendradarbiavimo, tiriamosios veiklos, reflektavimo ir mokymosi mokytis, organizacijos tobulinimo bei pokyčių valdymo. Atsižvelgus į pateiktus bendrųjų kompetencijų turinio apibrėžimus, galima išskirti komunikacinę – profesinės komunikacijos kompetenciją. R. Čiužas (2013) kaip vieną svarbiausių mokytojo kompetencijų išskiria būtent komunikacinę kompetenciją, nurodydamas, kad gebėjimas veiksmingai bendrauti šiuolaikiniame pasaulyje yra neatsiejama žmogaus veiklos dalimi. Šis autorius taip pat nurodo, kad komunikacinė kompetencija užsienio kalbos aspektu taip pat vertintina kaip viena svarbiausių kompetencijų šiuolaikiniam mokytojui (cit. Bowden, Marton, 2013). Šiuo atveju taip pat išskirtina, glaudžiai su mokytojo komunikacine kompetencija susijusi, bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencija. R. Čiužas pastebi (cit. Petkūnas, 2007), kad šiuolaikiniame pasaulyje mokytojas iki šiol yra žinių ir patirties šaltinis, jis veikia kaip informacijos teikėjas, perteikiamų žinių tvarkytojas. Tokio pobūdžio ugdymo procese padidėja mokytojo ir mokinio sąveika, mokiniai skatinami bendrauti tarpusavyje.

Bendrakultūrinėms kompetencijoms yra būdingas kultūrinis, pilietinis ir socialinis atsakingumas, kultūrinių ir socialinių aspektų integravimas įgyvendinant ugdymo turinį, pedagogas privalo turėti reikiamų žinių ir gebėti atskleisti mokiniams Lietuvos kultūros, tautinio tapatumo, tautos kultūrinio paveldo puoselėjimo nuostatas, mokinius mokyti vadovaujantis bendražmogiškais vertybėmis. R. Čiužas (2013) nurodo, kad šiuolaikinis mokytojas privalo pasižymėti rasiniu ir religiniu pakantumu, išmanyti humanistinės, demokratinės ir pilietinės visuomenės formavimosi prielaidas, demokratinės valstybės vystymosi procesus ir gebėti juos vertinti. R. Čiužas taip pat akcentuoja (cit. Saugėnienė ir Liaudanskienė, 2003), jog mokytojas privalo gebėti etiškai perteikti ir interpretuoti etniškai įvairią kultūros tradiciją, puoselėti tautos kultūros atvirumą.

Mokytojo profesijos kompetencijų apraše (2007) išskiriamos šios mokytojo profesinės kompetencijos: informacinių technologijų naudojimo, ugdymo(si) aplinkų kūrimo, dalyko turinio planavimo ir tobulinimo, mokymo(si) proceso valdymo, mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo, mokinių motyvavimo ir paramos jiems, mokinių pažinimo ir jo pažangos

pripažinimo, profesinio tobulėjimo. R. Čiužas (2013) išskiria šias profesines mokytojo kompetencijas: didaktinę, mokymosi mokytis, tiriamosios veiklos, vadybinę.

Mokytojo profesijos kompetencijų aprašas (2007) neišskiria mokytojo specialiųjų kompetencijų, tačiau pateikia šių kompetencijų apibrėžimą. Mokytojo specialiąsias kompetencijas sudaro mokytojo žinios, įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos, požiūriai ir kitos asmeninės savybės, sąlygojančios sėkmingą jo veiklą konkrečiame ugdymo turinio konkurencijoje. R. Čiužas (2013) nurodo, kad tam, jog mokytojas žinotų mokomojo dalyko specifiką, jam reikalingos atitinkamos specialiosios kompetencijos: dalykinė ir mokinio pažinimo. R. Čiužas (cit. Helmke, 2012), kad nuodugnai parengtas ir išstbulintas pamokos metodas, nesuteiks moksleiviams jokios realios naudos, jei mokytojas dalykinės kompetencijos, t.y. neišmanys mokomo dalyko turinio, pedagogikos, psichologijos. Pasak R. Čiužo (2013), tai yra susiję su poreikiu išmanyti koks yra tam tikro amžiaus vaikų pažintinis, loginis, jutiminis ir kt. suvokimas. Toks išmanymas yra būtinas mokytojo veiklai ir kiekvienoje konkrečioje pamokoje.

Šiuolaikinis pedagogas turi pasižymėti ir naujų technologijų ir informacijos valdymo kompetencija - ji susideda iš tokių dalių kaip: skaitmeninis raštingumas ir technologijų taikymas, bei informacijos valdymas. Geros mokyklos koncepcija (2015) nurodo, kad aplinka kinta taip sparčiai, kad, kuriant geros mokyklos modelį, tenka atsižvelgti į modernias mokymosi tendencijas – informacinės, žinių, besimokančios, tikslinės, virtualios ar išminties visuomenės poreikius, todėl ir mokytojas privalo mokėti prisitaikyti prie kintančių visuomenės poreikių. R. Čiužas (2013) akcentuoja, kad mokytojui, ugdančiam jaunąją kartą, neužtenka įprastų informacinių technologijų gebėjimų, kompiuterinio raštingumo. Šiuolaikiniam mokytojui būtina informacijos valdymo kompetencija, t.y. gebėjimas naudotis ir atrinkti reikiamas (naudingas) duomenų bazes, kritiškas prieinamos ir priimtinos informacijos vertinimas. Žinoma, šiuo atveju taip pat nereikėtų pamiršti, kad šiuolaikiniame pasaulyje sparčiai keičiasi technologijos, taikoma programinė įranga, todėl mokytojas turi gebėti naudotis interneto paslaugomis, kaupti, apdoroti ir skleisti informaciją.

1.2 Mokytojo kompetencijų struktūra ir analizė

Mokytojo kompetencijos yra sėkmingo mokytojo darbo klasėje ir mokykloje pagrindas. Mokytojo kompetencijos yra nuolat kintančios priklausomai nuo mokytojo žinių, mokėjimų, įgūdžių, bei asmeninių savybių ir vertybių. Pedagogo profesijos kompetencijos

aprašo projekte (2015), detaliau išskiriamos ir nagrinėjamos mokytojo kompetencijos bei jas sudarančios dalys:

1 lentelė. Mokytojų kompetencijų dalys.

Šaltinis: sudaryta pagal: mokytojo profesijos kompetencijos aprašas, 2007.

Kompetencija	Kompetencijos dalys
Asmeninio tobulėjimo ir mokėjimo mokyti kompetencija	Mokėjimas mokyti, asmeninis tobulėjimas.
Kultūrinė kompetencija	Kultūrinis, pilietinis, socialinis atsakingumas, kultūrinių ir socialinių aspektų integravimas įgyvendinant ugdymo turinį.
Naujų technologijų ir informacijos valdymo kompetencija	Skaitmeninis raštingumas ir technologijų taikymas, informacijos valdymas.
Profesinės komunikacijos kompetencija	Asmeninė komunikacija, vidinė komunikacija organizacijoje, išorinė komunikacija, dalyvavimas ir atstovavimas.
Pedagogo didaktinės kompetencijos	Mokinių / ugdytinių ir jų raidos ypatumų suvokimas, pagalbos teikimas mokantis ir mokinių / ugdytinių motyvavimas.
Ugdymo(si) aplinkų, turinio ir situacijų įvairovės kūrimo kompetencija	Saugios ir atviros ugdymo(si) aplinkos kūrimas, skatinančios ir kūrybiškos aplinkos kūrimas.
Ugdymo(si) turinio įgyvendinimo ir tobulinimo kompetencija	Ugdymo(si) veiklų ir užduočių planavimas, ugdymo strategijų, priemonių ir metodų taikymas, ugdymo(si) proceso valdymas ir tobulinimas.
Mokinių / ugdytinių pasiekimų ir pažangos vertinimo kompetencija	Mokinių / ugdytinių pasiekimų vertinimo metodai ir jų taikymas, vertinimo užduočių ir strategijų tobulinimas.
Profesinės veiklos tyrimo kompetencija	Profesinės veiklos tyrimas.
Pedagogo dalyko / ugdymo srities dalykinės kompetencijos	Aktualių dalykinių (profesinių) žinių turėjimas ir taikymas, dalykinių žinių pritaikymas.

Švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašas (2015) nustato šiai dienai atitinkančią mokytojų rengimo sampratą, numato aukštus reikalavimus mokytojų rengimo turiniui. Švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės apraše (2015) nurodoma, kad bendrasis Švietimo ir ugdymo studijų kryptių tikslas yra parengti švietimo ir ugdymo veiklai pasirengusį asmenį, kuris turėtų gebėjimus kūrybingai veikti savo profesinėje veikloje ir gebėtų prisitaikyti prie nuolat besikeičiančios situacijos skirtinguose švietimo sistemos sektoriuose. Pirmosios studijų pakopos (profesinio bakalauro ir bakalauro) įgytos žinios yra siejamos su įvairiapusiu teoriniu švietimo ir ugdymo pažinimu, grįstos mokslinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais ir taikomos plačiose švietimo ir ugdymo studijų ar pedagoginės veiklos srityse, kuriose taip pat aktualus švietimo ir ugdymo(si) naujovių diegimas ir sąveika su kitų studijų kryptių žiniomis. Švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašas numato pirmajai

studijų pakopai (profesinio bakalauro ir bakalauro) priskiriamus gebėjimus, kurie savo turiniu iš esmės atitinka mokslininkų pateikiamus mokytojų kompetencijų apibrėžimus, pvz. ugdymosi procese naudoti įvairias mokymosi priemones, skaitmenines technologijas ir įrangą, didinančias mokymosi veiklų įvairovę, ugdymosi prieinamumą kiekvienam besimokančiajam, įtraukiančias į mokymąsi grupėmis ir savarankiškumo ugdymu pagrįstą mokymąsi (naujų technologijų ir informacijos valdymo kompetencija/informacinių technologijų kompetencijos); kurti sąveiką, partnerystę, dialogu grįstas mokymosi ir grupinės veiklos situacijas – įtraukti į sąveiką kiekvieną besimokantįjį, ugdytis prisiimti atsakomybę už siekiamus rezultatus ir užtikrinti tinkamą besimokančiųjų elgesį grupėje (profesinės komunikacijos kompetencija/bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencija) ir kt.

Pabrėžtina, kad pedagogų kompetencijų ugdymo procesas yra skirstomas lygmenimis. Remiantis pedagogo profesijos kompetencijų aprašo projektu (2015) kompetencijas galima skirti į keturis lygmenis. Pirmasis lygmuo tai pradžios ir įsitvirtinimo lygmuo kuriame pedagogo žinios, įgūdžiai, vertybės atitinka profesinės veiklos reikalavimus. Antrasis lygmuo – lygmuo, kuomet pedagogas savo profesinėje veikloje taiko nuolat atnaujinamas profesines žinias ir įgūdžius. Trečiasis lygmuo - pedagogas taiko žinias ir įgūdžius kurios naudoja savo ir kolegų profesinės veiklos gerinimui. Ketvirtasis lygmuo vadinamas vertinimo ir ekspertavimo, kuriame pedagogo žinios leidžia atlikti tyrimus, analizes, kuriose jis tobulina savo ir kolegų, institucijų veiklą. Diegia naujoves, metodus, bei randa naujus sprendimus ugdymo veiklai gerinti.

Būtina paminėti, kad atsižvelgiant į tai, jog nėra apibrėžto ir galutinio mokytojo kompetencijų sąrašo, mokslininkai bando išskirti svarbiausias pedagogų kompetencijas, jų lygmenis ir kitokius klasifikavimo objektus, juos įtraukti į ugdymo ir švietimo planus. Tai yra išskirtinis pedagogų kompetencijų bruožas, kadangi šios kompetencijos įstatymu ir pačios valstybės švietimo planais nustatytos kaip tam tikros suformuotos švietimo sistemos siekiamybės.

1.3 Mokytojo profesinio tobulinimosi prielaidos

Greitai besikeičiančiame ir dinamiškame pasaulyje, o taip pat mokyklose, kaip ir kitose visuomenės gyvenimo srityse, iškyla naujų problemų, kurioms išspręsti pedagogams dažniausiai nepakanka įgytų (turimų) kompetencijų. Mokslo darbuose įvairiais aspektais yra kalbama apie pedagogų profesinį tobulinimąsi. Dažnai vartojamos sąvokos kompetencijų

vystymas, tobulinimas, plėtojimas, kvalifikacijos kėlimas, tobulinimas, bei profesinis tobulėjimas. L. Gudelienė- Gudelevičienė ir A. Kaušylienė (2006) nurodo, kad tiek pedagogas, tiek ugdytinis turi mokėti ir gebėti veikti įvairiose situacijose, nuolat plėtoti ar atnaujinti turimą arba įgyti naują kompetenciją. Pedagogo kompetencijos pagrindą sudaro šie glaudžiai susiję dėmenys: bendroji kultūrinė kompetencija; dalykinė kompetencija; pedagogo profesinė kompetencija. Nuolatinės mokslo, technologinės bei socialinės permainos kelia naujus reikalavimus mokyklai, o kartu ir paties pedagogo kvalifikacijai, tuo pačiu ir jų pačių karjerai. D. Augienė ir D. Malinauskienė (2007) pažymi, kad švietimo sistemoje nuolatos vykstantys pokyčiai turi įtakos pedagogo karjerai, t.y. kaita skatina mokytojų lankstumą, prisitaikymą prie aplinkos, novatoriškumą ir būtinybę nuolat stebėti aplinką ir atliepti jos reikalavimus. Atsižvelgiant į nuolatos besikeičiančią aplinką, pedagogams kyla objektyvus poreikis nuolat mokytis ir keistis, kaip savo srities specialistui, siekiant susidoroti su naujai kylančiais iššūkiais. Atkreiptinas dėmesys, kad būtent šis poreikis taip pat susijęs su pedagogų karjeros galimybėmis ir perspektyvomis. O. Merfeldaitė ir A. Railienė pedagogų karjeros pagrindu nurodo būtent kompetencijų tobulinimą ir jų kaitą. A. Stanickienė (2009) karjerą apibūdina kaip nuolatinį asmenybės tobulėjimo ir saviraiškos būdą, turintį optimistinę kokybinę kaitos perspektyvą, kryptį ir paskirtį. O. Merfeldaitė ir A. Railienė (2012), remdamosios kitų mokslininkų pozicijomis, karjerą apibūdina kaip judėjimą asmeninėje profesijoje ar tam tikroje bendromeninėje erdvėje ar erdvėse, susijęs su veiklos funkcijų, kompetencijų ir kompetentingumo kaita nuosekliai užimant tam tikras profesines pareigas ar imantis kitų, tiesiogiai su formaliomis pareigomis nesusijusių darbinių vaidmenų. Egzistuoja tiesioginis pedagogo profesinės karjeros santykis su kompetencijų ir kvalifikacijos tobulinimu.

Europos Sąjungos Komisijos mokslo ir kultūros direktorato parengtoje literatūros apžvalgoje tema „Mokytojų kertinės kompetencijos: reikalavimai ir tobulinimas“, pažymima, kad mokytojai siekdami prisitaikyti prie esamos pokyčių aplinkos turėtų remtis mokymosi visą gyvenimą paradigma. Tam, kad pedagogai galėtų sėkmingai perprasti esamą švietimo sistemą ir siekti prisitaikyti prie naujų švietimo sistemos pokyčių, atliepti, jiems, kaip pedagogams keliamus reikalavimus, pedagogams būtinas kvalifikacijos tobulinimas. Šiuo atveju atkreiptinas dėmesys į tai, kad pati kompetencija yra hierarchinis – struktūrinis ir nuolat kintantis darinys, todėl skirtingo sudėtingumo veiklai atlikti būtina atitinkama kompetencija (Jucevičienė, Lepaitė, 2000). Taigi, pedagogo kvalifikacijos (tuo pačiu ir esamų kompetencijų tobulinimas bei naujų įgijimas) tobulinimas yra kertinis akmuo pedagogo karjeros atžvilgiu. Mokslininkų teigiama, kad mokytojo kompetencijų kaita yra esminis perėjimo iš vienos karjeros stadijos į kitą rodiklis (2013). Švietimo ir mokslo ministerija

(2013) švietimo problemos analizėje pabrėžia, kad mokėjimo mokytis kompetencija yra visą gyvenimą trunkantis mokymosi idėjos įgyvendinimo pagrindas. Mokėjimo mokytis kompetencija yra sudėtinė, tačiau mokytojo veikloje ji yra pamatinė kitoms mokytojo bendrosioms ir specifinėms kompetencijoms. Mokėjimo mokytis kompetencija susijusi su gebėjimu mokytis visą gyvenimą, vertybinių nuostatų organizavimą, šiuolaikinio mokytojo mokėjimas mokytis yra realizacija susijusi su geresne ugdymosi kokybe.

Plačiau diskutuoti pirmą kartą apie mokymąsi visą gyvenimą pradėta 1970 m. Tuo metu Paulo Lengardo surengė pranešimą UNESCO konferencijoje pavadinimu “Įvadas į mokymąsi visą gyvenimą“. Šiuo metu mokėjimo mokytis kompetencijų svarba yra apibrėžta daugelio dokumentų - UNESCO, Europos Sąjungos ir Europos tarybos dokumentuose. Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatos patvirtintos LR Seimo 2003 m. liepos 4d. Nutarimu Nr. IX -1700 teigia, kad švietimo misija yra padėti asmeniui suvokti šiuolaikinį pasaulį, įgyti kultūrinę bei socialinę kompetenciją ir būti savarankišku, veikliu, atsakingu žmogumi, norinčiu ir gebančiu nuolat mokytis bei kurti savo ir bendruomenės gyvenimą. Valstybinėse 2003- 2012 metų švietimo sistemos nuostatuose buvo aiškiai matoma mokymosi mokytis kompetencijų svarba. Valstybinė švietimo strategija 2013-2022 pavirtinta LR Seimo 2013 m. gruodžio 23d. Nutarimu Nr. XII-74 , pabrėžia pagrindinius tikslus kurie yra pasiekti tokį bendruomenių lygį, kad jų daugumą sudarytų apmąstantys, nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalai mokytojai ir dėstytojai. Ši strategija pabrėžia, kad mokytojai turi nuolat tobulėti tokiu būdu gerindami savo profesinius rezultatus. Mokymosi visą gyvenimą svarba yra apibrėžiama ir kituose dokumentuose, tokiuose kaip Lietuvos švietimo įstatymas (Švietimo įstatymas paskutinį kartą buvo pakeistas 2013 m. spalio 15 d. įstatymu Nr. I-1489) kuriame vienas iš tikslų yra sudaryti sąlygas nuolat tenkinti pažinimo poreikius ir tobulėti mokantis visą gyvenimą, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas (2016 m. birželio 29 d. Nr. XII-2534) kuris apibrėžią pagrindinius mokslo ir studijų principus kurių vienas yra nuolatinio mokymosi siekis. Didžioji dalis švietimo teisės aktų apibrėžia mokymosi visą gyvenimą svarbą, todėl šiuolaikinis mokytojas turi tai plačiai taikyti savo profesinėje veikloje, taip pat stengdamas tai įdiegti tai ir savo ugdytiniams, siekiant aukščiausių rezultatų. Be to, sėkmingo mokymosi visą gyvenimą prielaida yra viena iš kertinių kompetencijų – mokėjimo mokytis kompetencija, kuri yra įvardijama, kaip prielaida įgyti kitas kompetencijas.

Geros mokyklos koncepcija (2013) teigia, kad kintant visuomenėj kinta ir mokymosi, bei mokymo samprata. Svarbu paminėti, kad ypač smarkiai mokymosi galimybes keičia informacinės technologijos – jomis galima pagrįsti savarankišką, nuotolinį, tinklinį,

mokymo įstaigas peržengianti mokymąsi. Šiuo metu mokymasis „socialėja“ - mokomasi partneriškai, grupėse, komandose, įvairiuose socialiniuose ir virtualiuose tinkluose. Svarbu paminėti, kad sparčiai plinta mokymasis iš elektroninių šaltinių, bei virtualus pažinimas.

Autorės nuomone, pedagogų profesinis tobulėjimas, t.y. turimų pedagogų kompetencijų tobulinimas ir naujų kompetencijų įgijimas, turėtų būti laikomas nuolatiniu, tęstinio pobūdžio procesu, kuris, visų pirma yra neatsiejamas nuo mokymo – pagrindinės pedagogo funkcijos atlikimo ir vykdymo, antra, mokymosi visą gyvenimą, kaip objektyvios galimybės įgyti ir tobulinti turimas kompetencijas.

Pedagogų rengimo modelio apraše (2017) pažymima, kad Lietuvoje veikia įvairias pedagogų kompetencijų tobulinimo paslaugas teikiančių institucijų tinklas, platus kompetencijų tobulinimo programų pasirinkimas, tačiau dauguma pedagogų labiau orientuojasi į formalų dalyvavimą kompetencijų tobulinimo procesuose (studijos, kvalifikacijos kėlimo programos), kuris visų pirma leidžia siekti aukštesnės kvalifikacinės kategorijos. Tačiau apraše pažymima, kad kvalifikacijos tobulinimo rezultatai ir įgytos aukštesnės kvalifikacinės kategorijos ne visuomet siejasi su geresniais darbo rezultatais – mokinių pažanga.

L. Gudelienė-Gudelevičienė ir A. Kaušylienė (2006) nurodo, kad mokytojo darbas kuris iki XX a. buvo suprantamas, kaip siaura mokymo sritis, dabartiniu metu keičiasi į plačią įvairiapusę veiklą, tarsi sukurdami naujus mokytojo veikimo pobūdžius, bei pačia sampratą. XXI a. mokytojas turi mokėti kurti edukacines aplinkas, kurios būtų pritaikytos prie aplinkos, taip pat kurti ir naudoti naujas mokymo(si) priemones. Įvairūs tyrimai rodo, kad mokytojai nėra linkę apsiriboti tik formaliais kvalifikacijos tobulinimo būdais. Mokymosi visą gyvenimą memorandume (2011) teigiama, kad sparčiai keičiantis ekonomikai ir plėtojantis žinių visuomenei žmogui būtini pagrindiniai įgūdžiai, kuriuos galima įgyti tik aktyviai mokantis. D. Beresnevičienė (2002) laikosi pozicijos, kad gyvenimas pats savaime yra nenutrūkstantis mokymosi procesas ir kiekvienas asmuo ieško individualių sprendimų kaip tikslingai ir nuosekliai mokytis, siekiant neatsilikti nuo visuomenės techninės ir socialinės raidos bei prisitaikyti prie besikeičiančių gyvenimo ypatybių. E. Jurašaitė Harbinson (2004) nurodo, kad kompetencijos padeda nusakyti žmogaus gebėjimų potencialą ir tiksliau pritaikyti juos darbo vietoje. V. Adaškevičienė (2007) pastebi, kad vis dažniau vertinamas ne pedagogo darbas, o jo veikla, pasireiškianti tam tikru gebėjimu kompleksu įvairiose situacijose. Apibendrinant, darytina išvada, kad paskutiniojo dešimtmečio švietimo sistemos bei politikos pasikeitimai lemia būtinybę mokytojams nuolat sistemingai mokytis,

tuo pačiu metu neapsiribojant vien tik formaliu bei neformaliu ugdymu, o aktyviau pasikliauti savaiminio ugdymo būdais.

R. Dačiulytė ir kt. (2012) pažymima, kad kvalifikacijos tobulinimas suvokiamas kaip žinių ir gebėjimų įgijimas tiek formaliu, tiek ir neformaliu ar savaiminiu būdu įvairiose aplinkose. Žinoma, neformalųjį ir savaiminį mokymąsi veikia formaliajam mokymuisi keliami reikalavimai ir pats formalusis mokymasis. Pvz. mokymosi turiniui, laikui ir pačiam procesui tiesioginę įtaką turi sudaromi mokymo planai, vertinimo pasikeitimai, mokyklos organizavimas. Taigi, patirties dalijimasis tik su vienos srities specialistais – pedagogais, t.y. savo kolegomis, priklausomybė tam tikrai sričiai (pvz. disciplinai: matematika, užsienio kalba ar kt.), gali užkirsti kelią platesniam žinių srautui. Remiantis Biržų rajono savivaldybės švietimo kaitos modelio „Lyderystė vardan kiekvieno besimokančiojo pažangos“ (2013) tyrimo rezultatuose pabrėžia, kad kvalifikacijos kėlimo naudą pripažįsta dauguma mokytojų. Jeigu ji vyksta savo noru, o ne dėl suteikiamo pažymėjimo.

Mokymosi formos išskiriamos į šias: formalųjį, neformalųjį ir savaiminį. Mokslo studijos „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo Lietuvoje būklė ir plėtros galimybės“ autorių teigiama, kad formalusis mokymasis, kuris vyksta švietimo įstaigose, yra struktūrizuotas, suplanuotas, išsamus. Tuo tarpu neformalusis mokymasis yra skirtas kvalifikacijai tobulinti ir paties asmens interesams tenkinti. Neformalusis ugdymas, autorių nuomone, gali vykti darbo vietose, juo gali rūpintis visuomeninės organizacijos, įkurtos formaliojo ugdymo sistemoms papildyti. Savaiminis (informalusis) mokymasis vyksta natūraliai savaime, besimokančiajam ne visada suvokiant (t.y. nevalingai).

Pabrėžtina, kad savaiminis mokymasis ir jo vertinimas atlieka svarbų vaidmenį profesiniame mokytojų tobulėjimo procese. Jis neatsiejamas nuo konkrečios darbo vietos, sprendžiamų problemų, individualių atvejų. Neabejotina, kad savaiminis mokymasis (mokymasis iš patirties) ir jo vertinimas (t.y. paties besimokančiojo mokymosi procesų įsivertinimas) atlieka svarbų vaidmenį profesiniame mokytojų bei jų kompetencijų tobulinimo procese. Jis bet koku atveju yra neatsiejamas nuo pedagogo vykdomos veiklos, jo sprendžiamų problemų, individualių atvejų. Bet kokia nauja faktinė situacija ar aplinkybių pasikeitimas yra prielaida pedagogų kompetencijų tobulinimui.

Būtent aukščiau išdėstytos savaiminio mokymosi ypatybės leidžia nustatyti aiškią takoskyrą tarp formaliojo ir savaiminio mokymosi. Formaliojo mokymosi rezultatų pripažinimas – tam tikras mokslinis laipsnis, diplomai, tam tikras dokumentas turintis oficialią reikšmę ir tiesioginę įtaką pedagogo kvalifikacijos lygiui. Skirtingai nei formaliojo

ugdymo atveju, savaiminio mokymosi sąlyga – savo tobulėjimo įsivertinimas, kurio pagrindu asmuo gali objektyviai ir efektyviai tobulinti turimas kompetencijas.

Pabrėžtina, kad skirtingai nei formalusis ugdymas, savaiminis mokymasis nebūtinai turi būti valingas. Kai kurie užsienio mokslininkai savaiminį mokymąsi dar vadina atsitiktiniu mokymusi. G. Arbutavičius (2009) nurodo, kad savaiminis mokymasis, tai yra natūralus, kiekvieną dieną vykstantis mokymasis per patyrimą, susijęs su darbu, šeima ir laisvalaikiu, neregamentuojamas teisės aktais, registrų bei studijų kokybės dokumentais. R. Alonderienė (2009) savaiminį mokymąsi susieja su kompetencijų ir tobulinimu įgijimu ir nurodo, kad savaiminis mokymasis – kiekvieną dieną vykstantis sąmoningas ir nesąmoningas mokymasis, kurio metu įgyjamos kompetencijos. Mokomės visą gyvenimą tyrimo ataskaitoje (2015) savaiminio mokymosi aplinką apibūdina, kaip nestruktūrizuotą mokymąsi, vykstanti bendruomenėje, šeimoje, pavyzdžiui patenkant į naujas situacijas – į šią aplinką patenka tiek asmens savišvietos apibrėžimas, tiek savaiminio mokymosi.

Užsienio autoriai išsamiau analizuoja savaiminio mokymosi kilmę ir pagrindus. V. McGivney (1999) nurodo, kad mokymasis, kuris vyksta už priskirtos mokymosi aplinkos ribų, kuris atsiranda iš individų ar grupių interesų, veiklos, darant, klausant, bendradarbiaujant su kitais. Tai mokymosi rūšis, paremta iš anksto apgalvotomis veiklomis – šias veiklas gali apimti asmenų grupės diskusijos, pokalbiai, pristatymai, patarimai ir kt., kurios organizuojamos, siekiant patenkinti įvairių veiklos sektorių atstovų interesus.

Taigi, mokytojų kompetencijų tobulinimas nėra svarbus vien tik patiems mokytojams, siekiant užtikrinti jų asmeninį poreikį tobulėti kaip asmenybėms, atliepti mokymosi visą gyvenimą poreikį, tačiau tai yra itin reikšmingas procesas pačios ugdymo sistemos tobulinimui, mokinių rezultatų gerinimui. Atsižvelgiant į nuolatinę švietimo sistemos kaitą, patys mokytojai turi aktyviai dalyvauti savo profesinių kompetencijų tobulinimo procese, remiantis ne tik formaliu, tačiau ir neformaliu, savaiminiu mokymusi. Viena iš prielaidų tobulinti pedagogų kompetencijas yra pedagogų dalyvavimas virtualiose bendruomenėse.

2. MOKYTOJŲ PROFESINIO TOBULINIMOSI VIRTUALIOSE BENDRUOMENĖS TEORINĖ ANALIZĖ

2.1 Virtualių bendruomenių charakteristika

Bendruomenė yra labai plačiai apibrėžiama sąvoka, tačiau daugelį bendruomenės apibrėžimų vienija vienas bendruomenės požymių – interesas, vienijantis tam tikrą asmenų grupę. G. Kviškienė (2003) teigia, kad svarbiausias bendruomenės elementas – žmonės, turintys tą patį interesą. Kai kurie mokslininkai nurodo, kad bendruomenę sudaro asmenys, gyvenantys tam tikroje geografinėje vietovėje, kuriuos vienija tam tikra, religinė ar kitokio tipo tapatybė (1999). V. Baršauksienė, I. Leliūgienė (2011) teigia, kad geografinę bendruomenės aprėptį taip pat išskiria ir kiti autoriai nurodantys, kad bendruomenė yra geografinė teritorija vienijama panašia politine – teisine sistema, tam tikrų santykių, tradicijų ir elgesio normų vienijama asmenų grupė, struktūra bendroms problemoms spręsti ir kt. A. Suslavičius (1995) nurodo, kad jau gimęs žmogus tampa tam tikros bendruomenės nariu, t.y. jis tampa savo šeimos nariu, vėliau jis patenka į darželio, mokyklos ir kt. bendruomenes – makroaplinką. A. Suslavičiaus nuomone asmuo bręsdamas tampa vis naujų grupių ir bendruomenių rato nariu, pvz. tam tikro regiono ar valstybės nariu. I. Leliūgienė, J. Sadauskas (2011) nurodo, kad bendruomenė yra tam tikras ryšys, apimantis bendrus įsitikinimus, tikėjimą, vertybes. E. Bukevičienė ir kt. (2008) nurodo, kad sąvoka bendruomenė yra suprantama skirtingai – pirma, bendruomenė kaip religinės, karinės, akademinės organizacijos narių grupė, antra, bendruomenė kaip tinklas, vienijantis asmenis, susijusiems tarpusavio socialiniais ryšiais ir bendruomenė kaip socialinis ir teritorinis vienetas kaip šalis, miestas, kaimas ir kt. Iš esmės pritaria I. Leliūgienei ir J. Sadauskui (2011), nurodantiems, kad bendruomenė reiškia ryšį, apimantį bendrus įsitikinimus, tikėjimą, vertybes, ir pajėgumą kovoti su bendruomenės problemomis, sujungiant žmogiškuosius išteklius toms problemoms spręsti.

Taigi, bendruomenė turi išskirtinai daug apibrėžimų, t.y. pradedant kalbėti apie mažas asmenų grupes kaip šeimos, giminės, kaimo bendruomenės, iki tikslingai organizuotų, turinčių savivaldą ir atitinkamus valdymo organus – Europos Sąjunga, NATO, Jungtinių tautų organizacija. Kalbant apie bendruomenes, tikslinga vartoti pažyminius, kurie nusakytų

bendruomenės tipą: mokytojų bendruomenė, virtuali bendruomenė, mokymosi bendruomenė ir t.t. Bendruomenės galima skirstyti į tam tikras rūšis: vietos, interesų, virtualios, profesinės, įsivaizduojamos ir veiklos bendruomenės. Neatsižvelgiant į bendruomenės dydį ar rūšį, joms visoms bendri požymiai yra jų poreikis turėti narius ir vienijančią tam tikrą sritį (teritorija, interesas, problemos, vertybės).

Pasak G. Krogh'o (2003) bendruomenės gali būti skirstomos pagal jų vaidmenį dalijantis žiniomis. Šiuo požiūriu skirtinos: kaimo, profesinės, virtualios, interesų ir veiklos bendruomenės. Remiantis B. Foundation (2001) bendruomenės yra socialiniai santykiai kurie susieti bendrais interesais ir aplinkybėmis. Bendruomenės nariai gali jungtis į bendruomenę tikslingai arba gali būti įtraukti aplinkinių tai reiškia, kad jos gali būti tikslinės arba netikslinės. Netikslinė bendruomenė lengvai apibūdinama, aiškiai matoma ekonominė, socialinė ir politinė jėga. Tikslinė bendruomenė priklauso nuo jos narių dalyvavimo motyvų. Bendruomenės žlunga, kai nelieka bendradarbiavimo jose. Apibendrinant galima teigti, kad virtualios bendruomenės pagrindas yra socialiniai santykiai, kuriuos sieja bendri interesai. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme.

Pagal autorius R. Pahl ir L. Spencer (2004), interesų bendruomenės dažniausiai remiasi interesais arba bendromis charakteristikomis, kurios jungia savo narius ir leidžia šiems save identifikuoti. Kadangi interesų bendruomenių pagrindas yra interesas, santykiai, susitelkimas į bendrą mokymąsi, bendruomenė nėra susieta su tam tikra konkrečia geografinė vieta. J. Pierson (2008) nurodo, kad bendras interesas arba įsipareigojimas gali tapti tam tikros bendruomenės pagrindu. Elektroninių komunikacijų technologijos, interneto plėtra per paskutiniuosius kelis dešimtmetis išsiplėtė visame pasaulyje. Elektroninių sistemų ir komunikacijos technologijų plėtra suteikė pagrindą informacijos ir komunikacijos sklaidai internete. I. Leliūgienė (2011) nurodo, kad būtent elektroninių komunikacijų plėtra yra naujos bendruomenės rūšies – virtualių bendruomenių iškilimo priežastimi. U. Lechner ir J. Hummel (2002) nurodo, kad virtualios bendruomenės yra nauja komunikacijos forma, kai jos nariai dalijasi informacija ir žiniomis abipusiai mokymuisi ir/arba problemų sprendimui. V. Krogh (2003) nurodo, kad šios bendruomenės veikia interneto pagalba ir formuojasi dėl tam tikrų bendrų interesų egzistavimo. Kadangi tokių bendruomenių narių tarpusavio santykiai yra paremti būtent elektrone komunikacija, tokioje bendruomenėje nėra fizinės darbo (bendradarbiavimo) erdvės. Neatsižvelgiant į tam tikrų virtualių bendruomenių skirtumus, mokslininkai sutaria, kad esminė virtualios bendruomenės veikimo prielaida – kibernetinė erdvė.

Virtualios bendruomenės pradėtos nagrinėti nuo pat jų atsiradimo. Virtualios bendruomenės tai sudėtingas bei įvairiapusis reiškinys. Kaip ir bendruomenės apibrėžimo atveju, virtualių bendruomenių apibrėžimų yra išskirtinai daug. R. Howard (1993) teigia, kad virtualios bendruomenės yra socialinės grupės kurios susikuria tuomet, kada žmonės bendrauja ir susikuria žmogiški jausmai, kurie virtualioje erdvėje formuoja santykius. D. Porter (1997) teigimu virtuali bendruomenė yra komunikacinė erdvė kurioje dalinamasi nemalonumais su kitais, taip pat jis virtualią bendruomenę apibūdina kaip iliuzija, nes nėra tikrų žmonių ir tikros komunikacijos. D. Porter (1997) teigimu virtuali bendruomenė yra kaip žydintis sodas, esantis technologiniame raizgalyne, nes čia klesti demokratinės vertybės ir artimo bendravimo jausmas. Pastaruoju dešimtmečiu ši sąvoka išplito, nes padaugėjo virtualios aplinkos kaip bendravimo būdo, konferencijų, forumų, virtualių mokymosi aplinkų, socialinių tinklų svetainių ir t.t. H. Berkley (2007) virtualių bendruomenių apibrėžimą nusako, kaip patogaus, nesuvaržyto komunikavimo atmosferą kuriančias zonas, kuriose galima dalyvauti iš bet kur ir bet kada. J. Koh ir Y. Kim (2003) teigia, kad virtualios bendruomenės yra įgalintos sujungti žmones, kuriems kitur būtų sunku susitikti dėl juos skiriančio atstumo, pasiekiamumo ar dėl to, kad jie asmeniškai jaučiasi stigmatizuoti. Virtualios bendruomenės savo funkcijomis skiriasi nuo tradicinių glaudžiai susijusių bendruomenių, tačiau reikia atsižvelgti į tai, kad informacinės technologijos ir toliau sparčiai vystosi. D. Kardaras ir kt. (2003) nurodo, kad virtualias bendruomenes kuria tokios bendruomenės kuria narių tarpusavio pasitikėjimas ir leidžia jiems bendrauti, keistis idėjomis, patirtimi, nepaisant tokio narių etninės kilmės ar geografinės lokacijos. H. Rheingold (1993) teigia, kad virtualios bendruomenės, tai yra žmonių naudojimas kompiuterinėmis technologijomis, su tikslu bendrauti, kurti naujus ryšius, dalintis įspūdžiais, diskutuoti, dalintis emocijomis bei informacija. Tuo tarpu pvz: N. White (2005) nurodo, kad virtuali bendruomenė turi būti suprantama kaip socialinė asociacija, kuri sudaro tinklą, kai atsiranda pakankamai žmonių, vedančių ilgalaikes diskusijas, formuojančias asmeninius ryšius kibernetinėje erdvėje.

Mokslininkai pateikia skirtingas virtualių bendruomenių charakteristikas. Viena iš detaliausių charakteristikų, žvelgiant į iš virtualios bendruomenės nario perspektyvos – U. Markus (2002) pateikiama virtualių bendruomenių charakteristika. U. Markus (2002) visų pirma virtualias bendruomenes išskiria į socialines, profesionalias ir komercines. Socialinės virtualiosios bendruomenės yra skirtos visų pirma santykių kūrimui, komunikacijai palaikyti ir informacijai dalintis. Į socialinių virtualių bendruomenių plotmę patenka ir pramoginės virtualios bendruomenės skirtos dalintis įspūdžiais, nuotraukomis bei žaisti. Komercines bendruomenes U. Markus (2002) skirsto į verslas – verslui bendruomenes (B2B) ir verslas –

vartotojų bendruomenes (B2C). Profesionalias virtualias bendruomenes U. Markus (2002) skirsto į ekspertų tarpusavio ryšio bendruomenes bei mokymo bendruomenes.

M. Ridings (2004) išskiria kelias pagrindines virtualių bendruomenių charakteristikas. Pirmoji charakteristika teigia, kad nariai priklausantys virtualioms bendruomenėms dažniausiai turi bendrus tikslus, interesus, bei poreikius, kurie ir yra pagrindinė priklausymo bendruomenei priežastis. Kita charakteristika atskleidžia, kad nariai priklausantys virtualioms bendruomenėms nuolatos įsitraukia į bendruomenių veiklą ir dažnai susiduria vienas su kitu, tai sukuria stiprius emocinius ryšius tarp bendruomenės narių ir tai skatina kurti naujus bendrus užsiėmimus. Paskutinioji charakteristika pabrėžia, kad virtualių bendruomenių nariams labai svarbu skelbti ir gauti informacija, tarpusavio parama ir bendri įsipareigojimai. P. Dillenbourg (2000) rašo, kad vartotojų grupės kurios intensyviai sąveikauja per tam tikrą terpę, palaipsniui sudaro bendruomenę. Bendruomenės jausmas automatiškai nepasirodo, nes grupės naudoja elektroninį ryšį, užima daug laiko, bei reikalinga intensyvi sąveika. Bendruomenės jausmui taip pat yra reikalingi bendri tikslai, dalinamasis bendra patirtimi.

Galima teigti, kad virtuali bendruomenė apibrėžiama kaip žmonių grupė, kurioje dalyvauja bendrus interesus turintys žmonės ir tarpusavyje bendraujantys virtualiuose kanaluose, šiuo atveju internete, kuriame jie dalinasi informacija. Taip pat virtuali bendruomenė bendrauja tarpusavyje ir viduje dažnai sprendžia rūpimais klausimais. Nepalaukama narių komunikacija virtualioje bendruomenėje yra pirminė sąveikos forma.

Tokiu principu yra sukuriamos ir virtualios mokymosi bendruomenės. L. Gregg ir kt. (2004), teigia profesionalios mokymosi bendruomenės idėja yra paremta verslo sektoriuje esančių organizacijų gebėjimu mokytis ir tobulėti. Pritaikyta švietimo pasaulyje, iš idėja tapo mokymosi bendruomene, kurios tikslas – išplėtoti ir vystyti bendras darbo kultūras mokytojams. Susikūrusios virtualios mokytojų mokymosi bendruomenės leidžia mokytojams ne tik mokytis, bet ir būti bendruomenės nariu. Bendruomenės susikūrimas gali pagerinti išsilavinimo lygį.

Virtualios bendruomenės klasifikuojamos taikant įvairius kriterijus, tačiau šio darbo apimtyje autorės nuomone ypatingai svarbu išskirti kelias virtuali bendruomenių klasifikacijas, t.y. (i.) virtualių bendruomenių klasifikavimas pagal virtualios bendruomenės atvirumą, (ii.) virtualių bendruomenių iniciatorius (kūrėjus) ir (iii.) pagal bendruomenių tikslus K. Stanoveska-Slabeva ir B. Schmid (2001) virtualias bendruomenes skirsto į keturias stambias grupes, kurios yra skirstomas į smulkesnes virtualių bendruomenių kategorijas –

diskusijų virtualias bendruomenes, su užduočių ir tikslų įgyvendinimu susijusios bendruomenės, virtualūs žaidybiniai pasauliai ir hibridinės virtualios bendruomenės.

Diskusijų virtualių bendruomenių grupę K. Stanoveska-Slabeva ir B. Schmid, (2001) apibūdina kaip susidedančią iš bendruomenių, kurios yra skirtos informacijos keitimuisi. Tokių bendruomenių pagrindinė veikla ir tikslas – turinio kūrimas ir informacijos sklaida. Diskusijų virtualios bendruomenės skirstomos į šias grupes:

- (i.) virtualios bendruomenės, suteikiančios galimybę bendruomenės nariams palaikyti tiesioginį tarpusavio ryšį (pvz. socialiniai ir tarpusavio pagalbos tinklai);
- (ii.) teminės virtualios bendruomenės, kurių veiklą yra susijusi su tam tikra konkrečia tema, (pvz. sporto, tam tikros produkcijos ar aplinkosaugos virtualios bendruomenės);
- (iii.) praktikos bendruomenės, kurios sukuriamos organizacijų viduje, tam tikra tema;
- (iv.) netiesioginių diskusijų bendruomenės su netiesiogines bendruomenės narių tarpusavio komunikacija.

Su užduočių ir tikslų įgyvendinimu susijusios bendruomenės, kurios apibrėžiamos kaip bendruomenės, kurių pagrindinis tikslas, bendradarbiaujant pasiekti tam tikrą bendrą rezultatą. Šios bendruomenės yra išskiriamos į tris smulkesnes grupes:

- (i.) Mokymosi bendruomenės;
- (ii.) pervedimų ir perlaidų bendruomenės, kurių pagrindė veiklos sritis rinkos perlaidos ir elektroninė komercija;
- (iii.) dizaino, programavimo (atviro kodo) bendruomenės, kurių tikslas yra tam tikro konkretaus produkto tobulinimas

Virtualūs (žaidybiniai) pasauliai apibrėžiami kaip bendruomenės, kurios veikia interaktyviai, tam tikroje virtualios grafinėje aplinkoje. K. Stanoveska-Slabeva. Ir B. Schmid. (2001) taip pat išskiria hibridines virtualias bendruomenes, kurios gali susidaryti iš kelių skirtingų bendruomenių tipų.

S. Boettcher (1999) virtualias bendruomenes išskiria į viešas ir privačias bendruomenes:

- Viešos bendruomenės, kuriose bendruomenės dalyviai bendruomenėje dalyvauja neatsižvelgiant į tai ar jie yra registruoti naudotojai ar ne;

- Privačios bendruomenės, kurios yra prieinamos tik registruotiems ir autorizuotiems nariams. S. Boettcher (1999) išskiria, jog šios bendruomenės turi atitinkamų privalumų ir minusų. Kaip privalumą S. Boettcher (1999) įvardija jų saugumą diskutuojant jautriomis temomis, tuo tarpu kaip tokių bendruomenių minusą autorė įvardija mažesnę naudotojų skaičių ir „kritinės masės“ pritraukimo galimybės trūkumą.

C. Porter (1997) virtualias bendruomenes klasifikuoja pagal jas sukūrusius subjektus, t.y. bendruomenės narių inicijuotas ir sukurtas bendruomenes; organizacijų remiamas virtualias bendruomenes. Šioje klasifikacijoje bendruomenės narių sukurtos bendruomenės apibrėžiamos kaip bendruomenės, kurios yra sukurtos narių iniciatyva ir administruojamos tų pačių bendruomenės narių. Organizacijų remiamos bendruomenės, tai bendruomenės kurios yra remiamos komercinę veiklą vykdančių subjektų arba pelno nesiekiančių organizacijų (pvz. viešojo administravimo subjektų ir kt.). C. Porter (1997) šias bendruomenių kategorijas išskaido į smulkesnes ir nurodo, kad šios bendruomenės yra skirstomos atsižvelgiant į bendrą virtualios bendruomenės santykių orientaciją. Bendruomenės narių iniciatyva sukurtų bendruomenių nariai palaiko tarpusavio ryšius, t.y. ryšius tarp tos pačios bendruomenės narių. Organizacijų remiamų (palaikomas) bendruomenių nariai bendravimą palaiko tarp pačių bendruomenės narių, o taip pat bendravimą tarp bendruomenės narių ir remiančios organizacijos. H. Owen (2008) pabrėžia, kad žmonės kurie priklauso bendruomenei ir turi bendrą tikslą, gali būti savarankiškai organizuojamos, puikiai bendradarbiauti, bei išspręsti sudėtingas situacijas.

Apibendrinant mokslininkų nuomones virtualias bendruomenes galima apibūdinti, kaip bendrus interesus, poreikius ir tikslus turinčios žmonių grupės dalyvaujančios virtualioje erdvėje. Virtualios bendruomenės gali sujungti žmones nepriklausomai nuo vietos ar laiko. Virtualios bendruomenės gali būti socialinės, profesinės arba komercinės. Virtualios bendruomenės gali būti viešos arba privačios. Bendruomenės nariams yra suteikiamos galimybės keistis idėjomis, bendrauti, kurti tarpusavio pasitikėjimą. Žmonės dalyvaujantys bendruomenės veiklose gali puikiai bendradarbiauti tarpusavyje, bei išspręsti sudėtingas situacijas. Virtualios bendruomenės kuriasi ir socialiniuose tinkluose.

2.2 Socialinis tinklas kaip virtuali bendruomenė

Socialiniai tinklai vis sparčiau tampa neatsiejama daugelio žmonių gyvenimo dalimi. Juose galima ne tik bendrauti su socialinio tinklo nariais, tačiau socialiniai tinklai

pasižymi ir funkcionalumu kurti jose bendruomenes kurias žmonės gali rinktis pagal savo asmeninius interesus, bei tikslus. J. Moody (2001) teigia, kad socialiniai tinklai turi struktūrą ir ji priklauso nuo socialinių tinklų dydžio. Jei socialinis tinklas yra didelis, jame dažniausiai susidaro lokalinės grupės. Sukuriamas ryšis ne su visais tinklo nariais, bet su grupėmis į kurias jungiasi panašūs tinklo nariai. D. Richter ir kt. (2009) socialinius tinkles klasifikuoja į grupes.

Socialinių tinklų grupės:

- Viešieji socialiniai tinklai - dažniausiai jų paskirtis palaikyti socialinius santykius tarp žmonių. Narių skaičius gali būti neribotas. Šiai grupei priskiriamas socialinis tinklas Facebook;
- Verslui skirti socialiniai tinklai - jų paskirtis yra ieškoti verslo partnerių, bei užmegzti su jais kontaktą parodant save;
- Turinio socialiniai tinklai - jų paskirtis dalintis vaizdine, garsine informacija, dalyvauti diskusijose;
- Tikslinės grupės socialiniai tinklai - jų paskirtis suburti žmonės į tam tikras grupes pagal jų pobūdžius;
- Sričių socialinis tinklas - šių tinklų paskirtis suburti žmones pagal jų pomėgius;
- Mikro socialiniai tinklai - gali būti įvairaus pobūdžio, tačiau šiuose socialiniuose tinkluose yra tik keli tūkstančiai vartotojų.

Tobulinant teikiamas socialinių tinklų paslaugas, socialiniai tinklai įgyjo populiarumą ne tik tarp jaunimo, bet ir tarp vyresnio amžiaus žmonių. Socialinių tinklų galimybės nulėmė, kad tai tapo neatsiejama socialinių tinklų vartotojų gyvenimo dalimi. Pasaulyje šiuo metu yra daug socialinių tinklų, tačiau šiuo metu pats populiariausias pagal aktyvių vartotojų skaičių yra socialinis tinklas yra Facebook. Kiti populiariausi tinklapiai yra LinkedIn, Instagram, Twitter ir kt.

2 lentelė. Socialinių tinklų palyginimas:

Šaltinis: sudaryta pagal: (<https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>) žiūrėta 2018.03.12

Socialinis tinklas	Vartotojų skaičius 2018 metų sausio mėnesį (milijonais)	Socialinio tinklo bruožai
Facebook	2167	Visuotinis socialinis tinklas
LinkedIn	106	Verslo socialinis tinklas
Twitter	328	Dienoraščiai

Instagram	700	Nuotraukų dalindamosi visuotinis socialinis tinklas
------------------	-----	---

M. Schertler ir kt. (2014) Facebook viešą socialinį tinklą apibrėžia, kaip socialinę programą, kurios dėka gali būti jungiami žmonės su draugais ir kitais asmenimis, kurie dirba, mokosi ir gyvena aplink juos. Šiuo metu Facebook yra daugumos žmonių neatsiejama gyvenimo dalimi. Facebook tinkle keliamos nuotraukos, jungiamasi prie grupių viešai arba privačiai komentuojama ir t.t. Facebook socialinis tinklas buvo sukurtas 2004 metais, Marko Žuckerburgo. Socialinio tinklo paskirtis buvo naudotis tik Harvardo studentams, tačiau vėliau jis išpopuliarėjo visame pasaulyje.

Socialiniuose tinkluose nariai ne tik komunikuoja tarpusavyje, tačiau ir kuria jose virtualias bendruomenes, kurios labai panašios į realias bendruomenes.

M.C. Ridings ir D. Gefen (2006) išskiria pagrindines virtualių bendruomenių charakteristikas:

- Virtualios bendruomenės nariai turi bendrus tikslus, interesus, poreikius ir užsiėmimus, dėl kurių jie priklauso bendruomenei ;
- Virtualios bendruomenės nariai nuolat bendrauja tarpusavyje tokiu būdu kurdami tarpusavio ryšius;
- Nariai kartu kuria bendruomenės taisykles, vertybes, simbolius, bei normas;
- Virtualios bendruomenės nariams labai svarbus informacijos apsikeitimo procesas, tarpusavio parama ir įsipareigojimai.

P. Kollock (1998) išskiria pagrindines jungimosi į virtualias bendruomenes priežastis:

- Virtualiose bendruomenėse jos nariai nori būti pripažinti, jaustis svarbūs internetinėje erdvėje;
- Didžiausias vartotojų motyvacijos motyvas yra populiarumo siekimas. Didžiausias populiarumas pasiekiamas, kai kuo daugiau virtualios bendruomenės narių pamato konkretaus nario nuopelnus ir indelį į grupės veiklą;
- Dalis virtualių bendruomenių narių prisideda prie bendruomenės veiklos, vien tam, kad padėtų kitiems bendruomenės dalyviams. Jie palieka informaciją arba savo įrašus, kad įprasmintų savo būvimą internetinėje erdvėje;
- Kiti virtualių bendruomenių nariai jungiasi į bendruomenes norėdami jausti emocinį saugumą, jausdami, kad priklauso bendruomenei. Nariai sistemingai komunikuodami įgyja saugumo, bei pastovumo pojūčius.

- Altruizmo jausmas, dalinantis teigiama informacija virtualiose bendruomenėse atsiranda abipusis pasitenkinimo jausmas, todėl nariai priklausydami bendruomenei jaučiasi laimingi;

P.Bearse (2006) išskiria tris virtualių tinklų dalyvių tipus.

Lyderis :

- Techninis lyderis - prižiūri programą (moderatorius);
- Informacinis lyderis - žinių teikėjas :
- Socialinis lyderis - socialinės paramos teikėjas;

Dalyvis :

- Bendradarbiauja komunikacijoje;

Tylenis:

- Tylenis komunikuojantis privačiai - bendraujantis su kitais dalyviais privačiai;
- Tylenis niekada nekomunikuojanti - niekada nebendrauja su kitais bendruomenės dalyviais;

Apibendrinant svarbu pabrėžti, kad virtualių bendruomenių nariams dalyvavimas virtualiose bendruomenėse suteikia saugumo bei reikalingumo pojūčius, taip pat virtualus komunikavimas stiprina abipusius narių socialinius ryšius.

Virtualūs socialiniai tinklai atsirado kartu su internetu. Terminas socialinis tinklas arba kitaip socialiniai tinklai pirmą kartą buvo paminėtas 1954 m. Šį terminą sukūrė James Barnes. Dažniausiai šis terminas buvo pradėtas vartoti XX a. antrą pusę. Šiuolaikinėje visuomenėje sparčiai naudojamas terminas socialinė medija. Socialinė medija tai komunikacijos įrankis kuris naudojamas kartu su internetu, tokiu būdu leidžiantis susipažįstant su savo vartotojais. J.M Curran, R. Lennon (2011) socialinės medijos terminą apibūdina kaip priemonę kuri leidžia vartotojams burtis į virtualias bendruomenes ir grupes kuriose jos vartotojai gali dalintis informacija, diskutuoti ir išsakyti savo nuomonę. M. Schertler ir kt. (2014) išskiria svarbiausius socialinės medijos aspektus kurie yra: asmenybė, tarpusavio pokalbiai, dalijimasis informacija, egzistavimas, tarpusavio santykiai, reputacija ir žmonių grupės. Apibendrinant galima teigti, kad socialinės medijos terminas yra apibrėžiamas kaip komunikacijos forma, kurioje vartotojams suteikiama galimybė kurti ir būti atsakingiems už komunikacijos turinį. Bruožai kurie apibūdina socialines medijas - asmenybė, pokalbiai, dalijimasis, egzistavimas, santykiai, reputacija ir grupės. Išskiriami trys virtualių

bendruomenių narių tipai – lyderis, dalyvis ir tylenis. Narių tipai nustatomi pagal aktyvumą virtualioje bendruomenėje.

3 lentelė. Socialinės medijos formų bruožai:

Šaltinis: sudaryta pagal: A.Mayfield, What is Social Media. (2008)

Socialinių tinklų sąvoka	Suteikia vartotojams galimybes bendrauti su kitais tinklo nariais ir dalintis informacija. Tai tokie tinklai kaip „Facebook“, „Twitter“ ir kiti.
Tinklaraščių sąvoka	Apibūdinami kaip žmonių dienoraščiai kuriuose yra dalinamasi gyvenimo įvykiais, informacija ir t.t
Vikio sąvoka	Internetinis žodynas - enciklopedija už kurių turinį atsako vartotojai.Pvz: „Wikipedia“.
Tinklaidžių sąvoka	Vaizdinis ir garsinis turinys kuriuos galima užsisakyti iš tiekėjų tokių kaip „Apple iTunes.“
Forumų sąvoka	Vieta kur vartotojai gali laisvai išsakyti savo nuomonę, idėjas, tam tikroms temoms.
Turinio bendruomenių sąvoka	Tai bendruomenės kaip „YouTube“ kuriose galima dalintis įvairiu turiniu.
Mikrotinklaraščių sąvoka	Trumpo turinio žinutės kurios yra paskelbiamos socialiniuose tinkluose. Iki 140 ženklų.

Išskiriami tokie socialinių tinklų apibrėžimai:

1. J. Ruškus, D. Žvirdauskas, V. Kačenauskaitė (2010) socialinius tinklus apibūdina kaip platformą kurioje galima rasti realių arba virtualių draugų, keistis informacija, nuotaikomis, įspūdžiais ir.t.t. Socialiniuose tinkluose narys gali priklausyti vienai ar kelioms virtualioms grupėms pagal interesus, tose grupėse savo interesus plėsti, susipažinti su naujais žmonėmis kurie turi tokių pačių interesų, organizuoti jau ne virtualius, bet realius įvykius.

2. J. M. Gallagher (2009) pažymi, kad socialiniai tinklai dažniausiai pasižymi tokiomis savybėmis kaip galimybė priklausyti bendruomenėms ir grupėms, ryšių su žmonėmis nustatymais, asmeninės informacijos pateikimu.

3. D. Rosen ir kiti (2010) socialinį tinklą apibrėžia, kaip socialinių veikėjų sistemą ir socialinių santykių rinkinį, kuris tiksliai apibrėžia, kaip šie veikėjai ar santykiai surišti tarpusavyje.

J. Scott (2017) teigia, kad socialinių tinklų idėja tapo įprasta ir puikiai suprantama po staiga socialinių tinklų tinklalapių išsivystymo ir aktyvios socialinės medijos plėtros. Tokie socialiniai tinklai kaip Facebook, Twitter, LinkedIn ir kt., skatina jų vartotojus kurti ir plėsti savo „draugų“, „sekėjų“ ir „kontaktų“ sąrašus, kurie gali plėstis ir didėti per

netiesioginį kontaktą su kitais. Ryšiai socialiniuose tinkluose gali padėti vartotojui rasti reikiamą pagalbą, atrasti naujas galimybes (darbo, laisvalaikio ir kt.). Apibendrinant galima teikti, kad bendrai socialiniai tinklai yra virtuali erdvė kurioje susitinka bendrus interesus turinčios organizacijos, žmonės, bei grupės. Socialiniuose tinkluose jie keičiasi informacija, bendrauja su žmonėmis, tokiu būdu plėsdami savo socialinius ryšius. Socialiniuose tinkluose žmonės gali jungtis į virtualias bendruomenes pagal savo interesus ir ten rasti bendrų interesų turinčius asmenis. Y. Kim, N. Geiner (2008) virtualius socialinius tinklus apibūdina kaip uždaras žiniatinklio bendruomenes, kurios suteikia galimybes jų vartotojams save pristatyti, kurti socialinius tinklus, nustatyti, bei palaikyti ryšius su kitais. M.A. Namsu Park ir kt. (2009) pabrėžia, kad socialinių tinklų vartotojai jose patenkina ir pramogos poreikį, nes socialiniuose tinkluose galima žaisti žaidimus, klausytis ir dalintis muzika, nuotraukomis ir paveikslėliais, taip pat bendrauti su kitais socialinių tinklų vartotojais.

Remiantis D.H. Sonnenwald ir L.G. Pierce (2000) žmonės renkasi naudotis socialinius tinklus dėl šių priežasčių:

- Galimybė vartotojui likti anonimišku tokiu būdu jaustis laisvai, nesijausti suvaržytam, nekliudo socialinis statusas, amžius, fiziniai požymiai, amžiaus skirtumai, lytis, apranga ir kt.;
- Smalsumo patenkinimas matant kokia veikla užsiima kiti socialinio tinklo vartotojai;
- Saviraiškos būdas kuriuo socialinio tinklo narys gali ne tik kurti elektroninį diskursą, bet ir susikurti virtualų savo vaizdą;
- Iliuziškumo kūrimas, savęs vertinimas, apibūdinimas, ne visada yra toks ir yra realiame gyvenime;
- Galimybė slėpti jausmus, nuotaikas, reakcijas, kurios jeigu būtų bendraujama realiai būtų perduotos neverbalinės kalbos būdu;
- Globalinės galimybės – socialinio tinklo nariai gali nevaržomai bendrauti su vartotojais nepriklausomai kaip toli jie yra nutolę. Bendravimas yra nepriklausomas nuo vartotojo būvimo vietos ar laiko.

M.A. Namsu Park ir kt. (2009) taip pat išskiria svarbiausius motyvus, kodėl vartotojai jungiasi prie socialinių tinklų:

- bendravimo galimybė;
- siūlomos pramogos;
- informacija;
- statuso ir asmeninės galios siekimas, draugų įtaka (nenorėjimas išsiskirti iš kitų).

Y. Kim, N. Geiner (2008) išskiria, kad internetiniai socialiniai tinklai gali būti labai skirtingi. Internetiniai socialiniai tinklai gali skirtis savo dizainais, pritaikymo galimybėmis, prieinamumu ir daug kitų savybių, tačiau visi jie leidžia vartotojams susikurti asmeninius aprašus ir bendrinti juos su kitais vartotojais.

Vartojai vis daugiau laiko praleidžia socialiniuose tinkluose. E. Esano (2017) atliktoje apžvalgoje pateikia, kad socialiniuose tinkluose atsiranda būdų kuo ilgiau įtraukti vartotojus. Vidutiniškai socialinių tinklų vartotojas praleidžia dvi valandas t.y 116 minutes socialiniuose tinkluose. Tai būtų penki metai ir keturi mėnesiai per gyvenimą. Išskiriama, kad Facebook tinkle žmogus per dieną vidutiniškai praleidžia apie 35 minutes t.y metus ir septynis mėnesius savo gyvenimo.

Apibendrinus galima teigti, kad socialiniai tinklai yra skirstomi į viešus, verslo, turinio, tikslinių grupių, srities, bei mikro socialinius tinklus. Socialiniuose tinkluose individualūs vartotojai, gali kurti profilius, kuriuose pateikia informaciją apie savo asmeninį gyvenimą, tai gali būti nuotraukos, pasakojimai ir panašiai. Socialiniuose tinkluose asmenys ieško bendraminčių, jų kontaktų. Socialiniuose tinkluose galima dalintis ir gauti komentarų, dalintis įrašais, diskutuoti forumuose arba užsiimti marketingu. Svarbiausi motyvai kurie skatina vartotojus jungtis prie socialinių tinklų yra anonimiškumo galimybė, smalsumo patenkinimas, saviraiškos būdas, galimybė paslėpti savo jausmus, iliuzijos kūrimas, bei tinklo globalinės galimybės. Kadangi socialiniai tinklai yra tarptautiniai, todėl vartotojai tarpusavyje gali komunikuoti nevaržomi nei laiko, nei geografinių atstumų.

2.3 Mokytojų profesinio tobulinimosi galimybės ir ypatumai mokytojams skirtose Facebook socialinio tinklo grupėse

Mokytojo darbas yra nuolat pilnas iššūkių, dėl besikeičiančios aplinkos, besikeičiančių žmonių, bei įstatymų. Mokytojai privalo nuolat tobulinti savo įgūdžius ir praktiką, kad galėtų sėkmingai padėti mokytis kitiems ir būti savo srities profesionalu. Mokytojo mokymasis trunka visa gyvenimą, jis tobulina savo kompetencijas tokiu būdu siekdamas geriausių rezultatų. Mokomės visą gyvenimą tyrimo ataskaitoje (2015) taip pat akcentuojama, kad daugėja ryšių tarp tradicinių švietimo teikėjų ir naujų tiekėjų- privataus, verslo, bendruomenių, bei individualių asmenų. Formuojamas mokymasis bendradarbiavimo platformose, įtraukiant platų spektrą specialistų galinčių užtikrinti iškeltos problemos nagrinėjimą iš visų pusių. Šiuo metu socialiniai tinklai dažniausiai naudojami paauglių, tačiau dėl jų galimybės mokytis virtualiose tinkluose vertinamos atsargiai, dėl žinių trūkumo,

informacijos apsaugos, ir gebėjimų valdyti laiką, tačiau socialiniai tinklai gali padėti suaugusiųjų švietime ir prasmingai praturtinti savaiminį arba neformalųjį mokymąsi. Todėl socialiniai tinklai gali būti panaudojami ir kaip mokytojų profesinio tobulinimosi priemonė. Virtualios mokytojų bendruomenės Facebook tinkle gali būti puiki vieta mokytojams atsipalaiduoti, pasikalbėti su kolegomis apie mokymą ne darbo valandomis. L. Falcone ir kt. (2013) pabrėžia, kad besikeičiant švietimui reikalingi ir nauji vertinimai. Vienas iš jų kompetencija grįstas vertinimas, kuris leidžia besimokančiajam ir švietimo paslaugų tiekėjui pasirinkti jiems labiausiai tinkančius mokymosi metodus. Interneto prieiga naudotis įprasta tiek darbe, tiek namuose, daugėja e-mokymų, taip pat profesinių virtualių bendruomenių kurios gali būti naudojamos, kaip kompetencijų tobulinimosi priemonė. Svarbu yra skatintis mokytojus dalintis gerąja patirtimi ir bedarbiauti su kitais mokytojais. Remiantis Biržų rajono savivaldybės švietimo kaitos modelio „Lyderystė vardan kiekvieno besimokančiojo pažangos“ (2013) tyrimo rezultatuose pabrėžia, kad geras mokytojas yra tas kuris nebijo naujovių, mokosi savarankiškai, geba bendrauti ir bendradarbiauti myli savo darbą ir vaikus. Nesidalina savo patirtimi tik tie mokytojai, kurie bijo kritikos, nepasitiki savimi, yra silpnos asmenybės, neturi vidinės motyvacijos.

Kalbant apie nuolatinį mokymąsi yra trys pagrindiniai mokymosi tipai - formalusis mokymasis kuris susijęs su švietimo ir mokslo įstaigomis, nes vyksta jose ir yra struktūrizuotas, neformalusis ugdymas kuris vyksta šalia pagrindinių mokymosi įstaigų, bei savaiminis mokymasis kuris vyksta savaime, natūraliai, kiekvieną dieną. E. Stasiūnaitė ir kt. (2010) savaiminį mokymąsi apibūdina kaip, kiekvieną dieną vykstanti mokymąsi kuris sutinkamas socialinėje, profesinėje veikloje. Tokių veiklų metu įgyjama įvairių žinių, įgūdžių, formuojasi asmens vertybinės nuostatos kurios yra savaiminio mokymosi rezultatas. Savaiminis mokymasis skiriasi nuo kitų, nes dažnai nebūna išlanksto apgalvotas, mažai struktūrizuotas, gali vykti gyvenime, virtualioje erdvėje, šeimoje, todėl kartais nėra pripažintas net pačių besimokančiųjų kurie papildo savo žinias, gebėjimus ir tuo pačiu savo kompetencijas. Mokomės visą gyvenimą tyrimo ataskaitoje (2015) nurodoma, kad šiuo metu kuriamos virtualios mokymosi erdvės, kur suliejamas visų formų švietimas.

Kompetencijų tobulinimas virtualiose bendruomenėse priskiriamas prie savaiminio mokymosi, nes yra mažai struktūrizuotas, dažnai neplanuotas. Kalbant apie mokymąsi virtualiose bendruomenėse svarbu paminėti - Konektyvizmą. Ši teorija yra priskiriama prie informacinio amžiaus mokymosi teorijų. Plačiau apie šią teoriją rašo I. Bessenyei (2008) mokymąsi apibūdinant, kaip nuolatinę visą gyvenimą trunkančia tinklo veiklų sistemą, įsitirtančia ir kitose veiklose. Ši teorija mokymąsi laiko procesu, kuriame

neformalus informacijos mainai, kurie suorganizuoti į tinklus ir remiami elektroninių įrankių tampa vis labiau reikšmingi. T. Trust (2012) profesionalias mokymosi bendruomenes apibrėžia kaip „Tarpasmeninių ryšių sistema ir ištekliai, kuriais remiasi neformalusis mokymasis“.

P. Dillenbourg (2000) pabrėžia mokymosi virtualių bendruomenių reikalingumą, nes mokymas visada buvo labai individualus, mokytojai dirbdavo vieni. Retai lankydavo paskaitas, nedaug keisdavo mokymo medžiagą ir pan. Virtualių mokymosi bendruomenių uždavinys – mokymą paversti kolektyvine veikla. Kai kurie eksperimentai konkrečiai yra skirti skatinti bendruomenių kūrimą, kurios skirtos mokytojų profesiniam tobulėjimui. Akcentuojama, kad švietimo sistemų tobulinimas turėtų būti skirtas tik mokytojams. Mokomės visą gyvenimą tyrimo ataskaitoje (2015) nurodoma, kad šiuo metu vyksta perėjimas į gyvenimą skaitmeninėje (virtualioje) visuomenėje. Besimokantys žmonės turi 20 proc. savo laiko kasmet praleisti skaitmeninėje erdvėje, kad neatsiliktu nuo informacinės ir technologinės pažangos, be to svarbu tobulinti savo gebėjimus, nes jie yra vertingesni, nei diplomas.

Visų pirmą M. Macia ir I. Garcia (2016) teigia, kad socialinių tinklų bendruomenės tokios kaip Facebook suteikia mokytojams galimybes dalyvauti diskusijose, dalintis patirtimi, susijusia su savo profesija, labiau viešai, nei kitose diskusijų vietose. R. Flanginan (2011) teigia, kad daug mokytojų prisijungia prie internetinių bendruomenių, skirtų mokytojams norėdami tęsti mokymąsi ir tobulinti savo profesinę praktiką. Kai mokytojas prisijungia prie virtualios mokytojų bendruomenės, mokytojas pradeda kurti profesionalų mokymosi tinklą. E. Baek (2002) išskiria, kad mokytojai taip pat prisijungia prie bendruomenių norėdami pasidalinti savo emocijomis su bendraminčiais, kurie supranta jų situaciją, nesmerkia jų, remiasi savo patirtimi ir išmintimi. Kai kurie mokytojai negali rasti tokių žmonių savo darbovietėje, todėl socialinių tinklų bendruomenė gali būti puiki atmaina realiai bendruomenei kurios nepavyko užmegzti.

Virtualios bendruomenės - galimybė gauti greitą informaciją iš tūkstančių žmonių kurių kiekvienas turi daugybę žinių. Tai keičia mokytojo galimybę tobulėti, bei mokytis. Tai yra neformalus mokymasis, kuris mažina mokytojų izoliaciją, bei skatina nepriklausomybę. Socialiniai tinklai suteikia mokytojams galimybę dalyvauti jose visame pasaulyje, nepriklausomai nuo vietos ar laiko. T. Trust (2012) teigia, kad mokytojai virtualiose bendruomenėse turi galimybę bendrauti su nariais ir gauti atsiliepimus apie naujas idėjas, taip pat gali aptarti pamokų planus, prašyti pagalbos, spręsti iškilusias problemas, bei

bendradarbiauti. Tai tinklas kuris leidžia mokytojams sumažinti izoliacijos jausmą, mokytis visą gyvenimą, galimybė augti ir dalintis patirtimi su kitais, taip didinat ir savo motyvaciją. L. Rodesiler ir B.G. Pace (2015) pritaria, kad dalyvavimas virtualiose diskusijose sumažina izoliacijos jausmą, nes atsiranda bendraminčių, sukuriamas paramos tinklas. Taip pat autoriai išskiria, kad dalyvavimas mokytojams sukelia daugiau minčių apie mokymosi galimybes, kurios vėliau virsta į mokymosi praktiką, bei tiesiogiai gali pagilinti jau turimas profesines žinias. Autoriai taip pat pabrėžia, kad mokytojai gali atrasti save kaip rašytojus, kurie pristato savo istorijas, taip pat tai yra naujų profesinių galimybių kūrimas. Autorių išvados taip pat parodo, kad mokytojai dalyvaudami internetinėse bendruomenėse gauna daugiau pagalbos remti savo mokinius klasėse, nes mokytojai turi galimybę susipažinti su įvairiais metodais ar literatūra kurią vėliau gali rekomenduoti savo mokiniams. K.F. Hew ir N. Hara (2007) išskyrė keturis pagrindinius dalykus kurie motyvuoja mokytojus prisijungti prie virtualių bendruomenių :

1. Kolektyvizmas – mokytojai dalinasi savo žiniomis siekdami pagerinti bendruomenės narių žinias ;
2. Abipusės naudos principas – mokytojai dalinasi savo žiniomis, nes jie yra gavę pagalbą iš kitų ir nori grąžinti;
3. Asmeninė nauda – dalijimasis savo žiniomis padeda mokytojams įgyti naujų žinių;
4. Altruizmas – mokytojai jaučia empatiją kitiems mokytojams ir nori juos paremti pasidaliję savo pasiūlymais.

Tačiau virtualios mokymosi bendruomenės turi ir kliūčių. Jas aprašo S.M. Paterson (2014), viena iš virtualių bendruomenių silpnybių yra sunkumas pajauti bendruomenės ryšį. Taip pat, kad virtualus bendravimas ne visuomet gali pakeisti realų kontaktą su žmonėmis. Mokytojai gali taip pat susidurti su techninėmis kliūtėmis ar laiko stoka. E. Baek (2002) išskiria šešias priežastis dėl kurių mokytojai nedalyvauja virtualiose bendruomenėse :

- Laiko trūkumas;
- Turėjimas daugiau darbų;
- Refleksijų trūkumas apie jų darbą;
- Techninių žinių stoka;
- Spaudimas iš valdžios naudoti tik standartinius būdus;
- Nepasitikėjimas ir norėjimas sąveikos akis į akį.

E. Trepulė ir E. Daukšienė (2016) išskiria šiuos virtualių bendruomenių trūkumus naudojant mokymuisi:

- Ribota komunikacija;
- Informacijos netikslumas;
- Sudėtingas pateikimas;
- Riboti kompiuteriniai gebėjimai;

Autorės taip pat pabrėžia, kad nežiūrint į mokymosi socialiniuose tinkluose trūkumus, tai puikus mokymosi būdas kuris lankstus vietai ir laikui, mažina išlaidas, bei skatina bendradarbiavimą mokantis. Taip pat tai yra puikiai suderinama su kitomis asmens veiklomis, ugdo kūrybiškumą, bei kompiuterinius gebėjimus.

Apibendrinant galima teigti, kad mokytojų dalyvavimas internetinėse bendruomenėse priklauso nuo jų asmeninės patirties, jų tikslų, santykių su kitais mokyklos nariais. Didžiausios kliūtys naudojantis virtualiomis bendruomenėmis gali būti dėl ribotos komunikacijos, netikslios pateikiamos informacijos ar jos sudėtingumo arba dėl asmens ribotų kompiuterinių gebėjimų. Asmenys nesirenka virtualių bendruomenių dėl laiko trūkumo, kompiuterinių įgūdžių stokos, refleksijų trūkumo arba norėjimas realaus kontakto. Nepaisant šių minusų virtualios bendruomenės puikus būdas skatinti bendradarbiavimą mokantis, ugdyti kompiuterinius gebėjimus. Taip pat mokytojai virtualiose bendruomenėse turi galimybę dalintis savo žiniomis, gauti asmeninę naudą, padėti ne tik bendruomenės nariams, bet ir mokiniams, bei asmeniškai tobulėti ir formuoti savo naujas mokymosi žinias, bei gilinti jau įgytas kompetencijas.

3. MOKYTOJŲ PROFESINIO TOBULINIMOSI VIRTUALIOSE BENDRUOMENĖSE ANALIZĖ

3.1. Tyrimo metodika

Šioje dalyje yra pristatoma tyrimo metodika kurioje pateikiama tyrimo metu, bei gautų rezultatų analizė.

Tyrimo etika. Tyrimas buvo organizuojamas ir vykdomas remiantis svarbiausiais socialinio teisingumo principais – sąžiningumo, konfidencialumo, anonimiškumo, bei savanoriškumo. Respondentų dalyvavimas tyrime buvo savanoriškas. Kiekvienam respondentui buvo pranešta, kad klausimynas yra anonimiškas bei konfidencialus. Tyrimo metu gauta informacija viešai neskelbiama ir nepublikuojama, naudojama tik šio darbo tikslams pasiekti. Atliekant tyrimą, analizuojant duomenis ir pateikiant rezultatus buvo laikomasi tyrimo etikos reikalavimų.

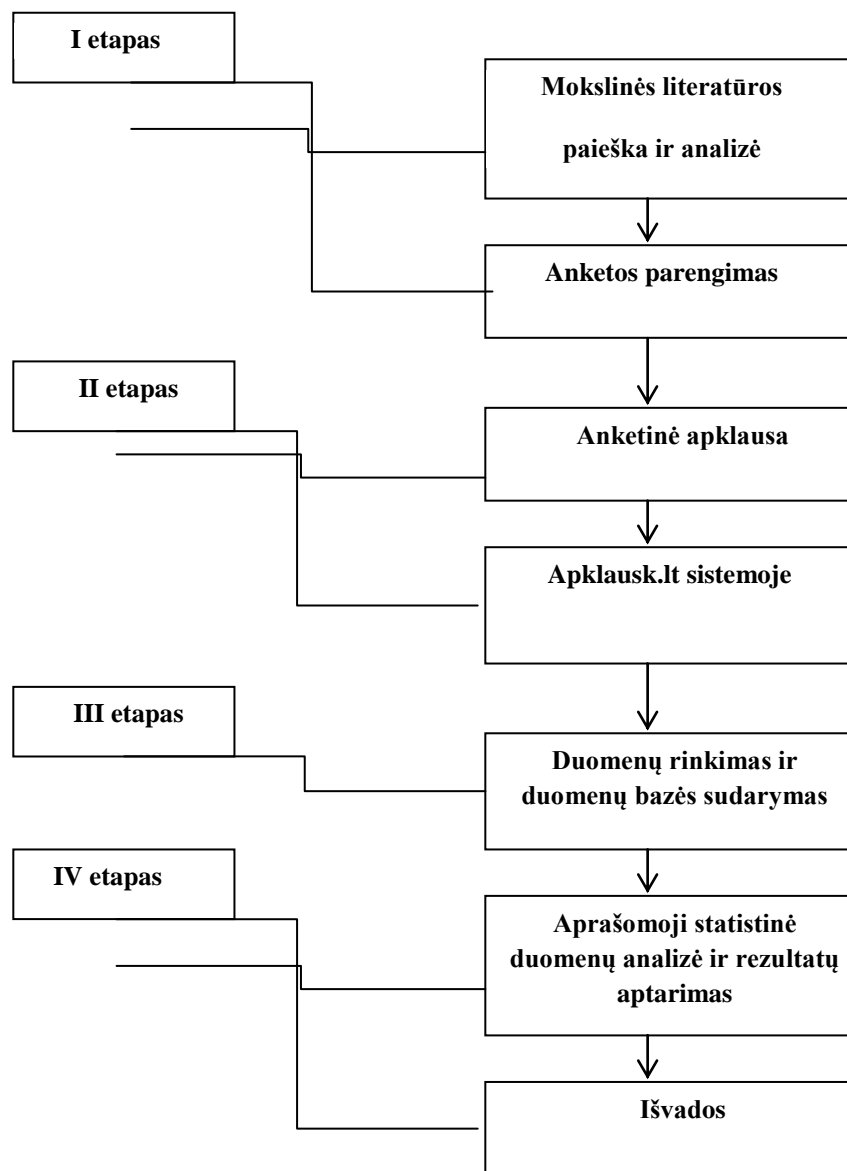
Tyrimo priemonės ir eiga. Tai momentinis kiekybinis tyrimas, jo eigos schema nurodyta **pav.2**. Tyrimo eiga apima keturis etapus:

Pirmame tyrimo eigos etape, siekiant suprasti mokytojų dalyvavimo virtualiose bendruomenėse ypatumus, buvo studijuojama įvairi mokslinė literatūra, susijusi su mokytojų požiūriu į virtualias bendruomenes ir jų panaudojimo galimybes. Šis etapas apima anketos parengimą, remiantis moksline literatūra. Atlikta mokslinės literatūros analizė ir apibendrinimas, parengta anketa.

Antrame tyrimo eigos etape, išnagrinėjus mokslinę literatūrą buvo surengta respondentų anoniminė apklausa, nuotoliniu būdu. Respondentai savanoriškai dalyvavo apklausoje.

Trečiasis etapas - duomenų rinkimas ir duomenų bazės sudarymas. Tyrimas trūko 14 darbo dienų, buvo patalpinti pakvietimai keturiose virtualiose mokytojų bendruomenėse dalyvauti apklausoje iš kurių grįžo 144. Tikslinė tiriamųjų grupė – mokytojai dalyvaujantis profesinėse bendruomenėse Facebook tinkle. Šiame darbe nagrinėjami 144 užpildyti klausimynai. Duomenys buvo perkelti į SPSS 17.00 programą ir sudaryta duomenų bazė.

Ketvirtasis etapas- aprašomoji statistinė duomenų analizė ir rezultatų aptarimas. Išvados. Statistinė duomenų analizė buvo atliekama naudojant specializuotus duomenų kaupimo ir analizės „SPSS 17.0. for Windows“ (SPSS-Statistical Package for the Social Sciences).



Pav2. Tyrimo planavimas buvo parengtas pagal autorės sudarytą tyrimo eigos schemą.

Anketinė apklausa:

Siekiant ištirti mokytojų profesinį tobulinimąsi virtualiose bendruomenėse buvo pasirinktas kiekybinis tyrimas. Kiekybinio darbo tyrimui buvo naudojamas klausimynas, sudarytas autorės. Remiantis literatūros analize, tyrimui buvo sudaryta autorės anketa, iš 27 klausimų (1 priedas). Anketa sudaryta iš uždaro tipo klausimų su keliais pasirinkimo variantais siekiant, kad respondantai įvertintų virtualių bendruomenių ypatumus, galimą jų naudą, dalyvavimo virtualiose bendruomenėse trukmę ir dažnį, pobūdį. Taip pat buvo keletas atvirų klausimų siekiant labiau pasigilinti į nagrinėjamą temą, gauti platesnį respondentų komentarą apie esamą situaciją.

Tyrimo organizavimas:

Tyrimas buvo atliekamas panaudojant virtualią apklausų platformą www.apklausk.lt. 2018 m. vasario-kovo mėn. laikotarpiu, respondentai kurie priklauso mokytojų virtualioms bendruomenėms, matė kreipimąsi į juos su informacija apie tyrimo pobūdį, anonimiškumo ir konfidencialumo sąlygas, tyrimo duomenų panaudojimą. Tai buvo patalpinta virtualiose Facebook mokytojų bendruomenėse kuriose yra daugiausiai narių pagal skaičių t.y „Mokytojų kambarys“, „Mokytojai ir jų bičiuliai“, „Pradinių klasių mokytojai“, bei „Lietuvos pedagogai“. Tyrimo imtis – atsitiktinė. Tai tikimybinė atranka. Iš viso į klausimus atsakė 144 respondentai. Autorei atlikus virtualių bendruomenių paiešką paaiškėjo, kad Lietuvoje šiuo metu mokytojai aktyviausiai naudojami Facebook socialiniame tinkle esančiose virtualiose mokytojų grupėse. Kiekviena Lietuviška mokytojų bendruomenė Facebook tinkle turi savo moderatorių, kuris prižiūri skelbiamą informaciją ir atrenka grupės narius. Mokytojai gali dalyvauti diskusijose, komentuoti, skelbti informaciją arba tiesiog stebėti bendruomenės veiklą. R. Gross, A. Acquisti (2005) išskiria Facebook naudojimo ypatumus. Pirmiausiai, kad žmogus naudodamas savo profilį gali būti susietas su šimtais kitų žmonių. Žmonės priklausantys Facebook tinklapiui pateikia savo asmeninę informaciją kuri yra laisvai ir viešai pasiekama. Daug vartotojų prisijungdami į socialinius tinklus privalo pateikti tokia informaciją kaip telefono numeris, elektroninis paštas, gyvenamasis miestas, mokykla, gimimo diena, asmenines nuotraukas. Pagal atliktus tyrimus nurodoma, kad 8% narių socialiniame tinklapyje pateikia netikrą savo vardą taip yra todėl, kad Facebook socialinis tinklapis nesuteikia jo nariams galimybės dalyvauti anonimiškai.

3 lentelė. Populiariausios Facebook mokytojų bendruomenės pagal narių skaičių:

Šaltinis: sudaryta pagal, Facebook socialinio tinklo grupių informacija. (Žiūrėta 2018.03.23).

BENDRUOMENĖ :	NARIŲ SKAIČIUS:
Mokytojų kambarys	8258
Mokytojai ir jų bičiuliai	9823
Pradinių klasių mokytojai	6318
Lietuvos pedagogai	1577

Facebook tinkle esančios virtualios mokytojų bendruomenių grupės suteikia mokytojams galimybes aktyviai bendrauti su bendraminčiais ne darbo valandomis, dalintis praktinėmis ir teorinėmis pedagoginėmis idėjomis, ugdyti savarankišką kompetencijų tobulinimąsi ir įkvepia mokytojus mokytis iš praktikos, savo kasdienę profesinę veiklą grįsti kitų mokytojų, kolegų gerąja praktika. Pažymėtina, kad virtuali bendruomenė, kurios veikla realizuojama socialinio tinklo erdvėje, taip pat tampa efektyvia informacijų žinių tobulinimosi

priemone, būtent dėl šios priežasties buvo pasirinkta atlikti virtualių bendruomenių, realizuotų Facebook socialiniame tinkle, tyrimą.

Tyrimo imtis: tai tikimybinė atranka, nes visi populiacijos nariai turėjo vienodas galimybes dalyvauti apklausoje. Anketa buvo patalpinta visose Facebook mokytojų virtualiose bendruomenėse.

Demografiniai duomenys: iš 143 respondentų daugumą sudarė moterys – 91proc. Tik 9proc. tiriamųjų buvo vyriškosios lyties. Remiantis statistikos departamento duomenimis 2015-2016m. Dauguma (87 proc.) bendrojo ugdymo mokyklų pedagogų – moterys.

5 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį:

		N	%
Lytis	Vyras	12	8,39
	Moteris	131	91,61

Didžioji dalis apklausoje dalyvavusių virtualių bendruomenių narių respondentų yra 50 metų ir vyresnio amžiaus – net 35 proc. visų respondentų. 23,57 proc. respondentų buvo 40-50 metų amžiaus. 30-40 metų amžiaus respondentų – 24,29 proc. Tuo tarpu vos 17,14 proc. sudarė respondentai, kurių amžius nuo 22 iki 30 metų. Tai leidžia daryti prielaidas, kad vyresni mokytojai kuriems yra 50 ir daugiau metų yra labiau linkę naudotis virtualiomis bendruomenėmis.

6 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių:

		N	%
Amžius	22-30	24	17,14
	30-40	34	24,29
	40-50	33	23,57
	50 ir daugiau	49	35

Didžioji dalis apklausoje dalyvavusių respondentų turi 20 metų ir didesnę darbo stažą jų sudarė 47,22 proc. Antras pagal pasiskirstymą yra 22,92 proc. respondentų kurių darbo stažas yra nuo 1-5 metų, taip pat 12,02 proc. respondentų sudarė kurių stažas yra 11-15 metų, bei 16-20 metų sudarė 11,81 proc. Gauti respondentų atsakymai leidžia daryti išvadą, kad virtualiose bendruomenėse aktyviausiai dalyvauja tie mokytojai kurie turi arba labai didelį stažą arba yra tik pradedantys mokytojo darbą.

7 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal darbo stažą:

		N	%
Stažas	1-5 metai	33	22,92
	6-10 metų	8	5,56
	11-15 metų	18	12,05
	16-20 metų	17	11,81
	20 metų ir daugiau	68	47,22

Daugiausiai respondentų dalyvavusių apklausoje dėsto 10 klasėje, tokių respondentų buvo 12,05 proc. 10,84 proc. mokytojų dėsto 9 klasėje. Tai leidžia daryti išvadas, kad virtualiose bendruomenėse daugiausiai yra 9-10 klasių mokytojų.

8 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal klases kuriose dėstoma:

		N	%
Klasė	1	21	4,22
	2	25	5,02
	3	21	4,22
	4	21	4,22
	5	46	9,24
	6	47	9,44
	7	42	8,43
	8	49	9,84
	9	54	10,84
	10	60	12,05
	11	47	9,44
	12	46	9,24
	<u>Kita</u>	19	3,82

Daugiausiai respondentų dirba gimnazijose 42,66 proc. 18,18 proc. respondentų dirba progimnazijose. Tai leidžia daryti išvadas, kad daugiausiai virtualiose bendruomenėse dalyvauja vyresnių klasių mokytojai.

9 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal mokyklos kurioje dirba tipą:

Mokyklos tipas		N	%
Pradinė mokykla		8	5,59
Progimnazija		26	18,18
Pagrindinė mokykla		23	16,08
Vidurinė mokykla		3	2,1
Gimnazija		61	42,66
Kita		22	15,38

Statistinė analizė:

Atliekant pirminių empirinių duomenų statistinę analizę visų tirtų respondentų duomenys apdoroti SPSS 17.0 versija.. Duomenų analizei buvo taikyti įvairūs metodai:

Aprašomosios statistikos parametrai: klausimynų atskirų skalių medianos, vidurkio, standartinio nuokrypio, procentinio pasiskirstymo, medianos, minimumo, maksimumo reikšmių apskaičiavimas;

X2 nepriklausomumo kriterijus: įvertinti dviejų ir daugiau grupių homogeniškumą tam tikrų kintamųjų atžvilgiu, procentinį respondentų pasiskirstymą pagal tam tikrus požymius analizuojant duomenis, kai vienas iš kintamųjų yra kategorinis, o kitas (-i) intervalinis. Skirtumai laikoma statistiškai reikšmingais, kai $p < 0,05$, labai reikšmingi, kai $p < 0,01$, o ypač reikšmingi, kai $p < 0,001$.

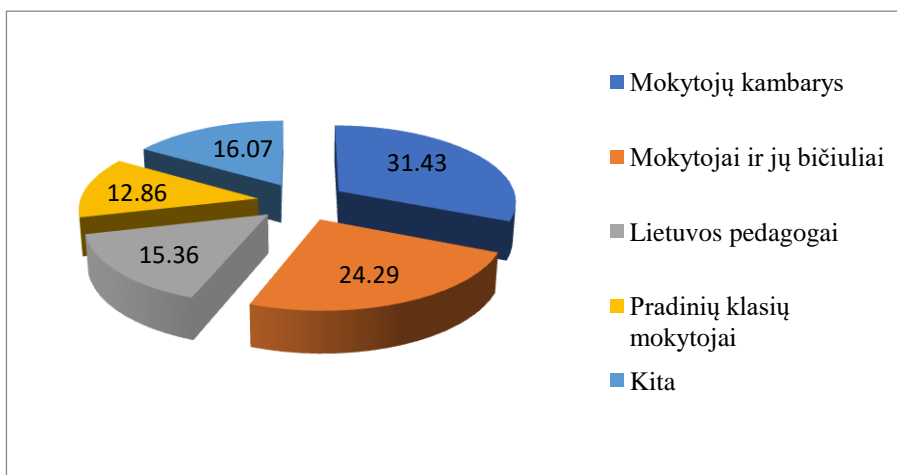
Tyrimo ribotumai: išnagrinėjus Facebook socialiniame tinkle realizuotų mokytojų bendruomenių veiklą, paaiškėjo, kad nėra galimybės išsiųsti laiškų ir/ar informacinių pranešimų visiems virtualių bendruomenių nariams individualiams, kadangi socialiniame tinkle Facebook yra įdiegta pranešimų siuntimą blokuojanti sistema, kuri per atitinkamą laiko tarpą leidžia išsiųsti tik ribotą kiekį pranešimų. Taip pat ne visiems nariams galima išsiųsti žinutes dėl jų privatumo nustatymo. Atsižvelgiant į Facebook socialinio tinklo ypatybes, prašymas užpildyti apklausos anketą, buvo skelbiamas kaip atitinkama tema virtualiose bendruomenėse.

3.2. Tyrimų rezultatų aptartis

Virtualių bendruomenių naudojimosi pasirinkimas.

Respondentų buvo klausiama, kokiai virtualiai bendruomenei jie priklauso. Gauti rezultatai rodo, kad pagrindinė respondentų grupė iš išvardintųjų priklauso virtualiai Mokytojų kambarys bendruomenei iš viso tai pasirinko 88 respondentai, tai sudaro 31,43 proc. apklaustųjų. Taip pat nemaža dalis priklauso bendruomenei mokytojai ir jų bičiuliai - 24,29 proc. Kitos vardinamos bendruomenės yra daugiausiai susijusios su dėstomu dalyku buvo paminėtos tokios bendruomenės kaip – Lituanių avilys, IT mokytojai, matematikos mokytojai, technologijų mokytojai, muzikos pedagogai ir kt. Daugiausiai respondentų atsakė iš mokytojų kambarys bendruomenės, nors pagal narių skaičių daugiausiai narių priklauso mokytojai ir jų bičiuliai bendruomenei.

:

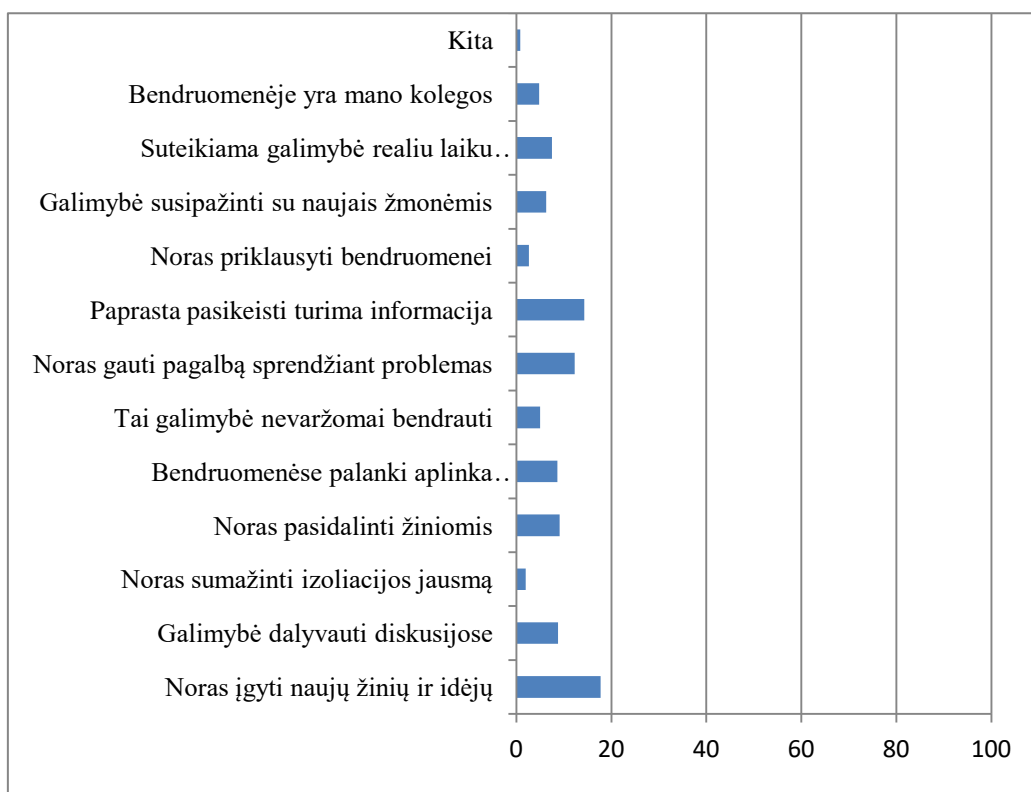


Pav.3. Respondentų pasiskirstymas pagal virtualias bendruomenes

Remiantis respondentų atsakymais (žr. lentelė Nr. 10) nusatyta, kad mokytojai prie virtualių mokytojų bendruomenių jungiasi, siekdami įgyti naujų žinių ir idėjų (17,77 proc.), pasikeisti turima informacija (14,29 proc.), pasidalinti žiniomis (9,14proc.), gauti pagalbą sprendžiant problemas (12,29 proc). Tik labai maža dalis apklaustųjų teigia, kad prie virtualių bendruomenių prisijungti paskatino noras sumažinti vienišumo jausmą (1,99 proc.), noras priklausyti bendruomenei (2,66 proc.) Tyrimo rezultatai patvirtina autorių D.H. Sonnenwald ir L.G. Pierce (2000), bei M.A. Namsu Park ir kt. (2009) išskirtas pagrindines priežastis kodėl renkamas naudotis socialinius tinklus – informacijos gavimas, galimybė bendrauti ir sumažinti vienišumo jausmą. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad dalis bendruomenės narių nurodo, kad jų dalyvavimas virtualiose bendruomenėse yra motyvuotas noro pasidalinti žiniomis (9,14 proc.). Matoma, kad norinčiųjų pasidalinti žiniomis narių skaičius yra mažesnis nei tų, kurie nori gauti naujų žinių ir idėjų (17,77 proc.) ar gauti pagalbą sprendžiant problemas (12,29 proc.), tačiau manytina, jog būtent ši bendruomenės narių dalis užtikrina informacijos ir idėjų sklaidą virtualioje bendruomenėje. Šiuo atveju primintina P. Kollock (1998) pozicija, jog dalis virtualių bendruomenių narių prie virtualios bendruomenės veiklos prisideda vien tam, kad padėtų kitiems bendruomenės dalyviams. Jie palieka informaciją arba savo įrašus, kad įprasmintų savo buvimą internetiniame edvėje. P. Kollock taip pat nurodo, kad tam tikrus virtualios bendruomenės narius prisijungti prie virtualių bendruomenių motyvuoja altruizmo jausmas, t.y. dalinantis teigiama ir naudinga informacija virtualiose bendruomenėse, atsiranda abipusis altruizmo jausmas, todėl nariai priklausdami bendruomenei jaučiasi laimingi. Pasak P. Bearse (2006), tokie virtualių bendruomenių nariai priskiriami vienai ar net dviems virtualių bendruomenių lyderių grupių, t.y. informaciniai lyderiai – žinių teikėjai, socialiniai lyderiai – socialinės paramos teikėjai.

10 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal naudojimosi virtualiomis bendruomenėmis prielaidas

	N	%
Noras įgyti naujų žinių ir idėjų	107	17.77
Galimybė dalyvauti diskusijose	53	8.8
Noras sumažinti vienišumo jausmą.	12	1.99
Noras pasidalinti žiniomis	55	9.14
Bendruomenėse palanki aplinka tobulėjimui	52	8.64
Tai galimybė nevaržomai bendrauti	30	4.98
Noras gauti pagalbą sprendžiant problemas	74	12.29
Paprasta pasikeisti turima informacija	86	14.29
Noras priklausyti bendruomenei	16	2.66
Galimybė susipažinti su naujais žmonėmis	38	6.31
Suteikiama galimybė realiu laiku dalyvauti virtualios bendruomenės veikloje, nepriklausomai nuo buvimo vietos ir laiko	45	7.48
Bendruomenėje yra mano kolegos	29	4.82
Kita	5	0.83



Pav.4 Respondentų pasiskirstymas iš kur sužinojo apie virtualią (-ias) mokytojų bendruomenę(-es) prie kurios (-ių) prisijungė:

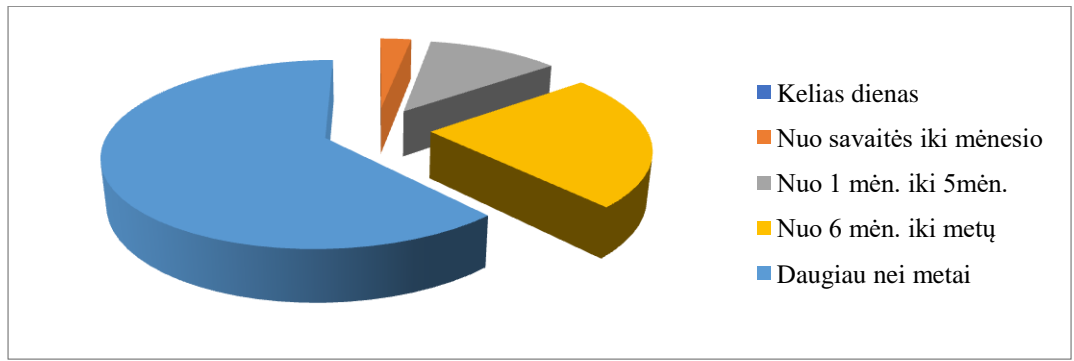
Atsižvelgus į atlikto tyrimo duomenis, nustatyta (žr. lentelę Nr. 11), kad mokytojai apie virtualias bendruomenes sužino iš skirtingų šaltinių, tačiau didžioji dalis (42,45 proc.) mokytojų, prie virtualių bendruomenių prisijungia, jas tiesiog atsitiktinai radus Facebook socialiniame tinkle. 18,87 proc. respondentų nurodė, kad prie virtualių bendruomenių prisijungė po to, kai pastebėjo, jog kiti Facebook socialinio tinklo draugai dalyvauja virtualių bendruomenių veikloje. Galima daryti išvadas patvirtinančias M.A Namsu Park ir kt. (2009) kurie išskiria, kad svarbiausias motyvas, kodėl vartotojai jungiasi prie socialinių tinklų – bendruomenių, tai statuso ir asmeninės galios siekimas, draugų įtaka (nenorėjimas išsiskirti iš kitų), t.y. pastebėjau, kad bendruomenės veikloje dalyvauja mano socialinio tinklo draugai, todėl prisijungiau ir aš. Darytina išvada, kad šiuo metu veikiančios virtualios bendruomenės yra sukurtos tik bendruomenės narių vidaus poreikių tenkinimui, todėl virtualios bendruomenės neinvestuoja laiko ir finansinių resursų tokių virtualių bendruomenių rinkodarai. Vis tik siekiant šiuo metu veikiančių virtualių bendruomenių populiarėjimo ir jų efektyvumo didinimo, patys virtualių bendruomenių nariai turėtų aktyviau populiarinti virtualias bendruomenes ir apie jas informuoti savo kolegas, aplinkinius.

11 lentelė. Respondentų pasiskirstymas iš kur sužinojo apie virtualią (-ias) mokytojų bendruomenę(-es) prie kurios (-ių) prisijungė:

	N	%
Iš savo mokyklos bendruomenės kolegų	15	7.08
Tikslingai ieškojau virtualios bendruomenės internete	38	17.92
Atsitiktinai atradau Facebook tinkle	90	42.45
Iš kitų savo pažįstamų mokytojų	22	10.38
Pastebėjau, kad virtualios bendruomenės veikloje dalyvauja mano socialinio tinklo draugai	40	18.87
Kita	7	3.30

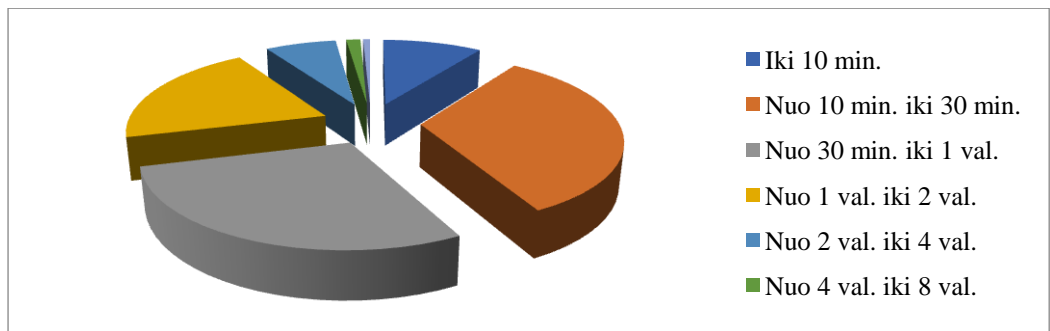
Virtualių mokytojų bendruomenių naudojimosi dažnis.

Respondentams buvo pateiktas klausimas, kiek laiko jie priklauso virtualioms mokytojų bendruomenėms. Didžioji dalis respondentų (61,81 proc.) virtualioms mokytojų bendruomenėms priklauso daugiau nei metai. 23,61 proc. respondentų pasirinko, kad jie priklauso virtualios bendruomenės nuo 6 mėn iki metų. Tai leidžia daryti prielaidą, kad virtualios bendruomenės nėra išskirtinai naujas reiškinys, didžioji dalis mokytojų virtualių bendruomenių veikloje dalyvauja ilgiau nei vienerius metus laiko.



Pav.5 Respondentų pasiskirstymas pagal laiką kiek priklauso virtualioms mokytojų bendruomenėms

Trečdalis (32,64 proc.) respondentų nurodė, kad virtualiose bendruomenėse per savaitę vidutiniškai praleidžia nuo 10 iki 30 min. 28,47 proc. respondentų atsakė, kad virtualiose mokytojų bendruomenėse jie praleidžia nuo 30 min. iki 1h. Tik 1.39 proc. Respondentų nurodė, kad virtualiosioms bendruomenėms skiria nuo 4 iki 12 valandų per savaitę. Tai leidžia daryti prielaidas, kad mokytojai virtualiose mokytojų bendruomenėse dažniausiai praleidžia iki vienos valandos per savaitę. Lyginant su E.Asano (2017) atliktais tyrimų rezultatais kurie teigia, kad vidutiniškai žmogus per dieną praleidžia 35 minutes socialiniame tinkle Facebook, galima teigti, kad dalyvavimas mokytojams skirtose virtualiose bendruomenėse užima didelę dalį viso vidutiniškai praleidžiamo laiko Facebook virtualiame tinkle.



Pav.6. Respondentų pasiskirstymas kiek laiko per savaitę vidutiniškai praleidžia virtualiose mokytojų bendruomenėse

Mokytojų kompetencijų tobulinimas virtualiose mokytojų bendruomenėse

Remiantis tyrimo rezultatais mokytojai per šiuos mokslo metus virtualiose mokytojų bendruomenėse daugiausiai tobulinosi bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencijas (13,24 proc.). Taip 12,72 proc. nurodė, kad jiems pavyko tobulintis informacinių technologijų įgūdžius. Respondentų atsakymai leidžia daryti išvadas, kad

virtualios mokytojų bendruomenės suteikia galimybes tobulinti ugdymo/si aplinkų kūrimo kompetencijas – tai nurodė 11,15 proc. respondentų, bei dalyko turinio planavimo ir tobulinimo kompetencijas (10,98 proc.). Respondentų nuomonė leidžia daryti išvadas, kad mokytojai virtualiose bendruomenėse tobulinasi kompleksiskai įvairias profesines kompetencijas, labiausiai yra išskiriamos tokios kompetencijos kaip bendradarbiavimo ir bendravimo, informacinių technologijų ir dalyko turinio planavimo ir tobulinimo kompetencijos. Matoma, jog mokytojai virtualiose bendruomenėse tobulina plataus spektro kompetencijas, o tai atliepia Geros mokyklos koncepcijoje (2015), Mokytojo profesijos kompetencijų apraše (2007) ir kituose švietimo dokumentuose nustatytus reikalavimus mokytojų kompetencijų turiniui. Atlikus tyrimą, matoma, kad virtualios bendruomenės yra išties universali kompetencijų tobulinimo priemonė. Nors ši priemonė nėra struktūrizuota, paremta tam tikru kompetencijų tobulinimo planu, atsižvelgus į respondentų atsakymus, matoma, jog virtualių bendruomenių nestruktūriškumas ir spontaniškumas lemia jų universalumą.

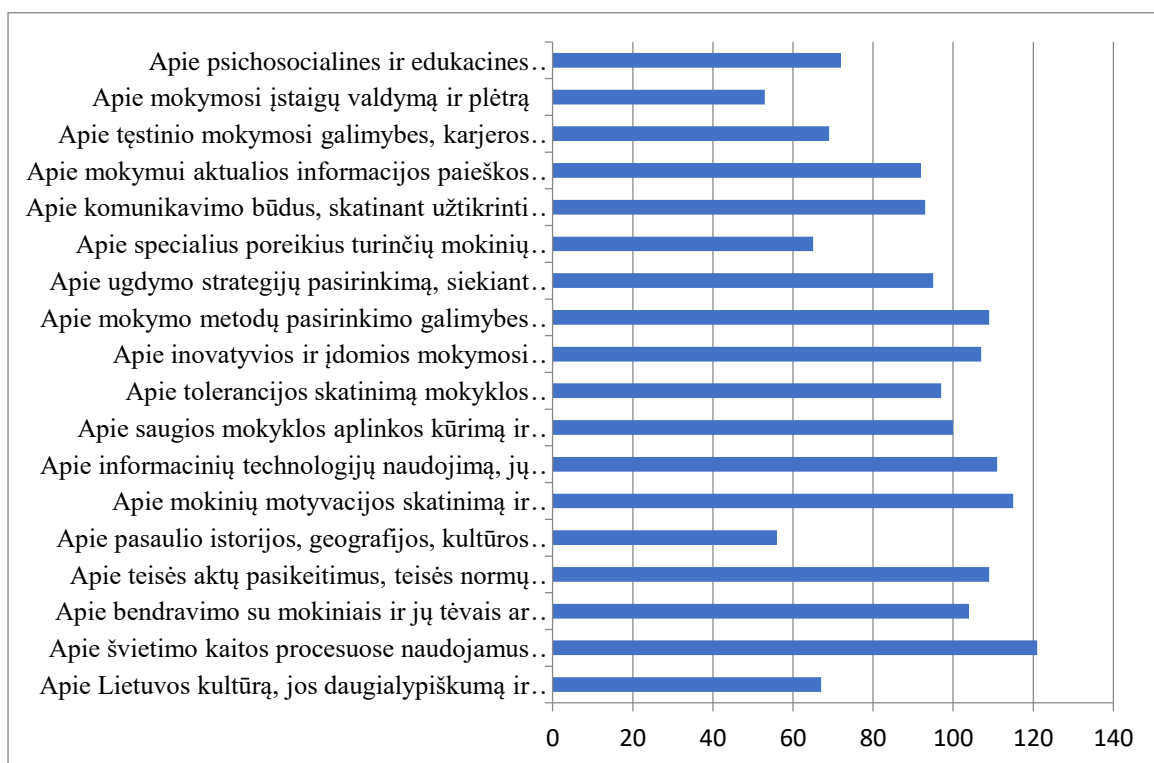
12 lentelė .Respondentų pasiskirstymas pagal kompetencijas, kurias virtualiose bendruomenėse tobulino per šiuos mokslo metus.

	N	%
Informacinių technologijų naudojimo	73	12,72
Ugdymo/si aplinkų kūrimo	64	11,15
Dalyko turinio planavimo ir tobulinimo	63	10,98
Mokymosi proceso valdymo	49	8,54
Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo	46	44,00
Mokinių motyvavimo ir paramos jiems skyrimo	43	7,49
Mokinio pažinimo ir jo pažangos pripažinimo	22	3,83
Komunikacinė ir informacijos valdymo	44	7,67
Bendravimo ir bendradarbiavimo	76	13,24
Tiriamosios veiklos	29	5,05
Reflektavimo ir mokymosi mokyti	41	7,14
Organizacijos tobulinimo bei pokyčių valdymo	24	4,18

Respondentams taip pat buvo užduotas atviras klausimas, kokias, klausimyne nenurodytas kompetencijas jie tobulino virtualiose mokytojų bendruomenėse šiais mokslo metais. Iš respondentų pateiktų atsakymų galima išskirti tokias kompetencijas – mokėjimo mokyti kompetenciją, darbo su specialiuosius poreikius turinčiais vaikais kompetencija. Respondentai taip pat bendrai nurodė, jog kompetencijas tobulino kompleksiskai.

Respondentų pateikti atsakymai leidžia daryti išvadą, kad virtualių bendruomenių veikla yra neatsiejama nuo socialiniame tinkle Facebook sričių – bendravimo (komunikacijos) ir informacinių technologijų. Tikėtina, jog būtent šių socialinio tinklo sričių sinergija daro teigiamą įtaką bendravimo ir informacinių technologijų kompetencijų tobulinimui.

Respondentams taip pat buvo pateiktas klausimas, ar per paskutinįjį pusmetį (jei virtualioms bendruomenėms naudojate trumpiau – nuo virtualių bendruomenių naudojimosi pradžios) buvo bendraujama, dalinamasi nuomonėmis bei informacija nurodytomis temomis. Daugiausiai respondentų 84 proc. nurodė, kad nuomonės yra susijusios su švietimo kaitos procesuose naudojamais švietimo pasiekimais, su mokinių motyvacijos skatinimu ir mokymosi paramos priemonėmis (79,86 proc.). Respondentai taip pat nurodė, kad dažniai buvo dalinamasi šiomis temomis apie informacinių technologijų naudojimą, jų integravimą į mokymosi procesus (77 proc.), apie teisės aktų pasikeitimus, teisės normų įtaką mokytojo veiklai ir jų laikymąsi (75 proc.), apie mokymų metodų pasirinkimų galimybes ir ypatybes (75 proc.), apie inovatyvios ir įdomios mokymo medžiagos regimą (74,30 proc.), apie bendravimą su mokiniais jų tėvais ir globėjais kultūrą, bei strategiją (72,22 proc.). Apibendrinus rezultatus galima teikti, kad dažniausiai virtualiose mokytojų bendruomenėse yra aptariamoms susijusios su švietimo srities teisinio reguliavimo pasikeitimais, bei apie mokytojo vykdomos mokymo veiklos tobulinimo galimybes, bei komunikacijos kultūrą ir strategijas.



Pav.7. Respondentų pasiskirstymas pagal virtualios bendruomenės temas

Respondentams buvo užduotas atviras klausimas – Nurodykite ar būdamas mokytojams skirtų virtualių bendruomenių nariu ir dalyvaudamas jų veikloje, jaučiate virtualių bendruomenių naudą tobulinant mokytojo kompetencijas? Iš jų 104 atsakė, kad nauda yra jaučiama tobulinantis mokytojo kompetencijas. 12 narių teigia iš dalies jaučiantys naudą. Ir 6 nariai teigia visiškai nejaučiantys naudos. Taip pat mokytojai teigia, kad nauda jaučiama, nes kolegų ir mokslininkų, valstybės tarnautojų nuomonės padeda mokytojams taip pat įgyti naujų idėjų, siekiant užtikrinti kokybišką švietimą, kadangi informacija suteikiama čia ir dabar. Todėl galima teigti, kad dauguma mokytojų dalyvaujančių virtualių bendruomenių veikloje, jaučia jų naudą tobulėjant kaip mokytojams profesionalams, įgyvendinamas Pedagogų profesijos kompetencijų apraše (2015) nustatytas poreikis mokytojams reflektuoti savo profesinę veiklą

Respondentų buvo klausama, kokia nauda yra dalyvaujant virtualiose bendruomenėse. (85,41 proc.) 46 respondent nurodo, kad tai jiems padėjo laiku sužinoti apie organizuojamus mokytojų bendruomenės susitikimus, seminarus, konferencijas ir kitas aktualijas, 79,86 proc. respondentų nuodo, kad tai padėjo įgyti naujų žinių, 70,13 proc. respondentai jaučia naudą, nes pavyko įgyti naujų idėjų mokinių motyvacijos kėlimui, 64,58 proc. dalyvaujant virtualiose bendruomenėse pavyko patobulinti ugdymo procesą, 61,80 proc. virtualios bendruomenės padėjo tapti atviresniam(iai) idėjoms. Mažiausiai respondentų nurodo, kad tai padėjo efektyviai ir per trumpą laiko tarpą atlikti apklausas aktualiais klausimais (29,86 proc.), integruoti kultūrinius ir socialinius aspektus įgyvendinant ugdymo programas (38,19 proc.). Apibendrinus rezultatus galima teigti, kad mokytojai dalyvaudami virtualiose bendruomenėse daugiausiai jaučia naudą įgyjant naujų žinių, taip pat sužinant aktualiausią informaciją. Respondentų atsakymai suponuoja išvadą, kad dalyvavimas virtualių bendruomenių veikloje skatina mokytojų motyvaciją, pasitikėjimą savimi.

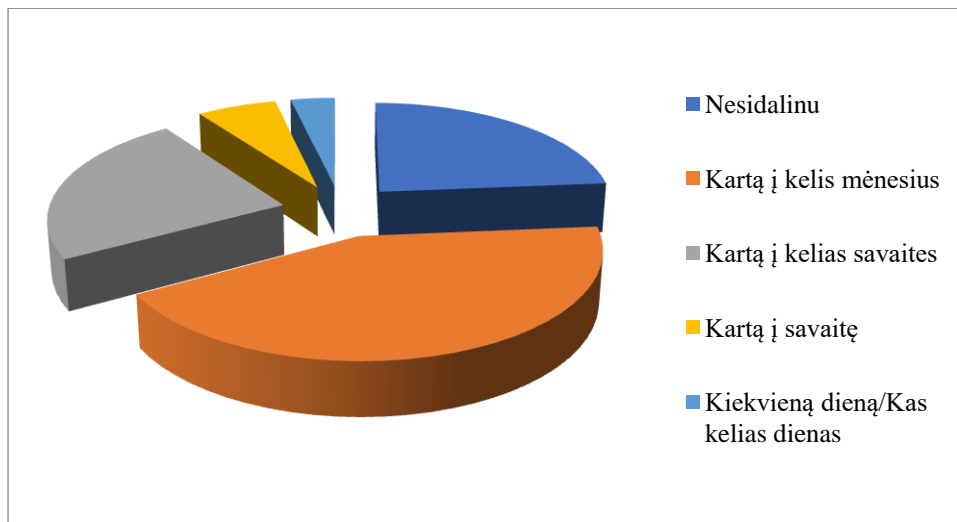
13 lentelė. Respondentų pasiskirstymas kaip virtualios bendruomenės padeda įgyvendinti švietimo proceso patobulinimus.

	Padėjo	Nepadėjo	Nežinau
Patobulinti ugdymo procesą	93	16	29
Integruoti kultūrinius ir socialinius aspektus įgyvendinant ugdymo programas	55	30	53
Įgyti naujų profesinių žinių	115	14	11
Surasti bendraminčių kolegų, su kuriais pradėjote bendrauti artimiau	70	50	21
Efektyviai ir per trumpą laiko tarpą atlikti apklausas aktualiais klausimais	43	39	58

Igyti naujų idėjų mokinių mokymosi motyvacijos kėlimui	101	17	20
Padėjo laiku sužinoti apie organizuojamus mokytojų bendruomenės susitikimus, seminarus, konferencijas ir kitas aktualijas	123	7	12
Pasiekti įvairią aktualią profesinę ir/ar mokslinę literatūrą	84	26	30
Rasti atsakymus į iškilusius profesinius ir kitokio pobūdžio klausimus	84	25	30
Padėjo geriau suprasti mokinių elgesio reikšmę ir taip užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams, smurtui mokykloje ir pan. (atsižvelgiant į VB narių patirtis)	49	34	56
Padėjo patobulinti informacinių technologijų žinias ir jų praktinį pritaikymą kasdienėje veikloje	84	31	23
Padėjo patobulinti skaitmeninio ir tiesioginio bendravimo įgūdžius	62	35	42
Padėjo reflektuoti savo veiklą bei idėjas, taip išskiriant savo veiklos teigiamus ir neigiamus aspektus	64	31	43
Padėjo tapti atviresniam (-iai) idėjoms	89	22	27
Padėjo įgyti daugiau pasitikėjimo savimi	71	32	35
Padėjo įgyti daugiau pasitikėjimo mokytojų bendruomenės nariais	61	35	42

Mokytojų įsitraukimas į virtualios bendruomenės veiklą.

Toliau respondentų buvo prašoma įvertinti tam tikros savo veiklos ypatumų virtualiose bendruomenėse dažnį (pav.8). Gerą patirtimi mokytojų bendruomenėje didžioji dalis respondentų dalijasi kartą į kelis mėnesius (43,06 proc.). Tačiau net 23,61 proc. Respondentų nėra linkę dalintis gerą patirtimi. Remiantis Biržų rajono savivaldybės švietimo kaitos modelio „Lyderystė vardan kiekvieno besimokančiojo pažangos“ (2013) tyrimo rezultatuose daroma išvada, kad nesidalina savo patirtimi tik tie mokytojai, kurie bijo kritikos, nepasitiki savimi, yra silpnos asmenybės, neturi vidinės motyvacijos. Galima daryti išvadas, kad virtualiose mokytojų bendruomenėse daugiausiai yra mokytojų (43,06 proc.) kurie linkę bent kartą į kelis mėnesius dalintis patirtimi, nebijo kritikos, pasitiki savimi, nėra silpnos asmenybės ir yra pakankamai motyvuoti. Remiantis P. Bearse (2006) galima teigti, kad virtualioje mokytojų bendruomenėje (3,47 proc.) sudaro informacinių lyderių kurie gerą patirtimi dalinasi kiekvieną dieną prie jų galima priskirti ir (6,25 proc.) kurie dalinasi bent kartą į savaitę. Likusi dalis sudaro dalyvių kurie bendradarbiauja komunikacijoje ir (23,61 proc.) kurie niekada nesidalina informacija ir užima tylenio niekada nekomunikuojančio poziciją.



Pav .8. Respondentų pasiskirstymas, kaip dažnai dalinasi virtualioje mokytojų bendruomenėje savo gerąja patirtimi, patarimais, pasiūlymais ar nuomonėmis

Iš respondentų pateiktų atsakymų, galima daryti išvadą, kad mokytojai diskusijose dvyvauja gana retai. Didžioji dalis respondentų (40,28 proc.) nurodė, kad tokioje veikloje dalyvauja tik kartą į kelis mėnesius. Tik labai nedidelė respondentų tokia veikla užsiima kiekvieną dieną arba kas kelias dienas (4,17 proc.). Tokie rezultatai leidžia daryti išvadas, kad dauguma mokytojų dalyvaujančių virtualiose bendruomenėse retai linkę bendrauti ir diskutuoti su grupės nariais. Remiantis P.Bearse (2006) galima teigti, kad (20,14 proc.) narių yra tylenių kurie niekada nebendruoja su grupės nariais ar bendruomene.

Lentelė 14 .Respondentų pasiskirstymas, kaip dažnai virtualioje mokytojų bendruomenėje bendrauja/diskutuoja su grupės nariais

Nesidalinu	29	20,14
Kartą į kelis mėnesius	58	40,28
Kartą į kelias savaites	38	26,39
Kartą į savaitę	13	9,03
Kiekvieną dieną/Kas kelias dienas	6	4,17

Emocijomis paprastai virtualioje mokytojų bendruomenėje respondantai nesidalija (44,44 proc.). Kartą į kelis mėnesius emocijomis dalinasi 25,69 proc. respondentų, o kartą į kelias savaites dalinasi 22,22 proc.

15 lentelė. Respondentų pasiskirstymas, kaip dažnai virtualioje mokytojų bendruomenėje dalinasi savo emocijomis.

	N	%
Nesidalinu	64	44,44

Kartą į kelis mėnesius	37	25,69
Kartą į kelias savaites	32	22,22
Kartą į savaitę	8	5,56
Kiekvieną dieną/Kas kelias dienas	3	2,08

Didžioji dalis (78,47 proc.) respondentų mano, kad praplėsti virtualių bendruomenių, skirtų mokytojams populiarumą galėtų padėti aktyvesnė informacijos sklaida apie veikiančias virtualias bendruomenes. Nemaža respondentų (72,91 proc.) dalis nurodo, kad populiarinti virtualias bendruomenes taip pat padėtų aktyvesnis pačių virtualių bendruomenių narių dalyvavimas bendruomenių veikloje, daugiau darbo ir laisvalaikio pasiūlymų mokytojams, specialiai ir profesionaliai sukurtas turinys – moksliniai ir publicistiniai straipsniai. 61,11 proc., mano, kad populiarumą paskatintų autonominių virtualių bendruomenių (su duomenų bazėmis ir kitomis integracijomis) sukūrimas.

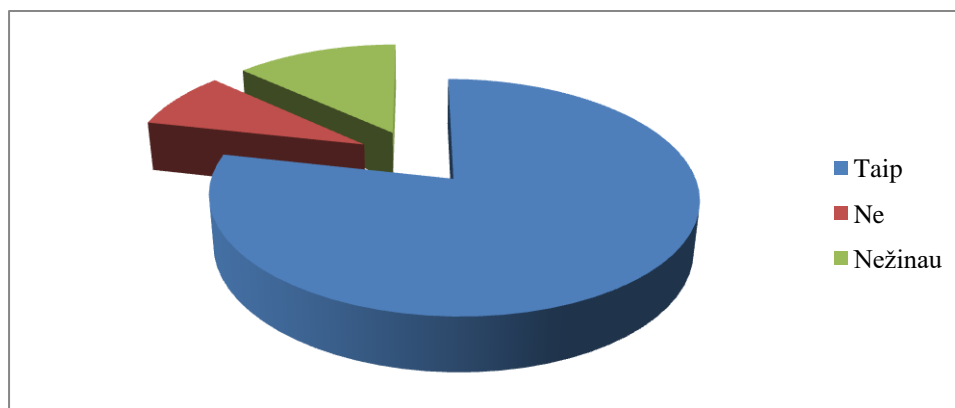
16 lentelė. Respondentų pasiskirstymas kaip mano kas padėtų praplėsti virtualių bendruomenių skirtų mokytojams populiarumą Lietuvoje

	Sutinku	Nesutinku	Nežinau
Informacijos sklaida apie veikiančias virtualias bendruomenes	113	8	23
Didesnė virtualių bendruomenių įvairovė	81	27	36
Didesnis mokytojų įsitraukimas bendruomenėse	105	7	32
Specialiai sukurtas turinys – profesionalūs publicistiniai ir moksliniai straipsniai	99	14	31
Galimybė likti anonimišku dalyviu	64	37	43
Nieko nereikia daryti, virtualios bendruomenės yra pakankamai populiaros ir plačiai naudojamos	42	58	44
Daugiau profesinių darbo ir laisvalaikio pasiūlymų mokytojams	103	14	27
Sukurti autonomines virtualias bendruomenes su integruotomis duomenų bazėmis, pokalbių kambariais, el. konferencijų galimybėmis ir kt. funkcionalumais	88	16	40
Skatinti vietinių mokyklų bendruomenių bendradarbiavimą organizuojant bendrus el. projektus	86	6	52

Didžioji dalis respondentų sutinka, kad virtualios bendruomenės gali būti mokytojų mokymosi – kompetencijų tobulinimo įrankiu (78,47 proc). Galima daryti išvadas, kad mokytojų nuomonė apie virtualias bendruomenes kaip profesinio tobulėjimo priemonę yra teigiama ir jie sutinka, kad tai gali būti kaip profesinio tobulėjimo įrankis. Mokytojai jaučia, kad dalyvaudami virtualiose bendruomenėse tobulinasi savo kompetencijas.

17 lentelė. Respondentų pasiskirstymas ar sutinka, kad virtualios bendruomenės, gali būti mokytojų savaiminio mokymosi / profesinių kompetencijų tobulinimo įrankiu.

	N	%
Taip	113	78,47
Ne	12	8,33
Nežinau	19	13,19



Pav.9. Respondentų pasiskirstymas ar sutinka, kad virtualios bendruomenės, gali būti mokytojų savaiminio mokymosi / profesinių kompetencijų tobulinimo įrankiu.

Respondentų kurie nesutiko, kad tai yra savaiminio mokymosi/ profesinių kompetencijų tobulinimosi įrankis buvo klausama, kodėl jie nesirinktų virtualių bendruomenių kaip kompetencijų tobulinimo būdo. 9 respondentai virtualių bendruomenių nesirinktų, nes tai užima daug laiko (bendruomenė neturi paieškos įrankio), kiti 9 nurodo, kad negalima patikrinti ar informacija pateikiama patikima. 7 respondentai nurodo, kad virtualios bendruomenės yra visiškai neefektyvus kompetencijų tobulinimo būdas. Po 6 respondentus pasirinko, kad nesirinktų virtualios bendruomenės, kaip kompetencijų tobulinimo būdo, nes virtualioje bendruomenėje jie nesijaučia virtualios bendruomenės dalimi, nevyksta bendravimas su grupės nariais/ bendravimas vangus, bei tai neskatina kūribingumo. Tai yra pagrindinės priežastys kurias nurodo respondentai, jie patvirtina autorių E.Trepulė ir E.Daukšienė (2016) išskirtus trūkumus naudojantis virtualiomis bendruomenėmis t.y ribota komunikacija, informacijos netikslumas, riboti kompiuteriniai gebėjimai.

18 lentelė. Respondentų pasiskirstymas kodėl nesirinktų virtualių bendruomenių tobulinti kompetencijas.

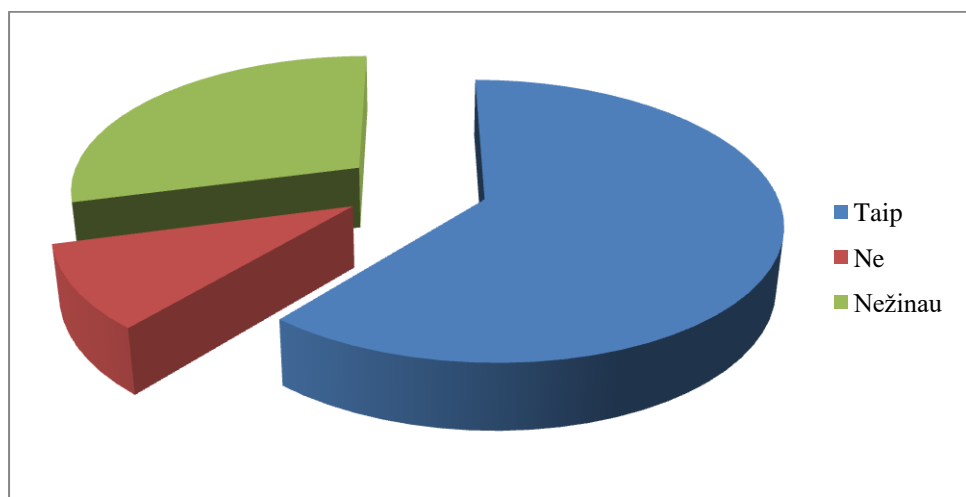
	N	%
Virtualios bendruomenės yra visiškai neefektyvus kompetencijų tobulinimo būdas	7	11,11
Tai yra neįdomu	2	3,17

Negalima patikrinti informacijos tinkamumo	9	14,29
Bendruomenės narių amžiaus skirtumas	5	7,94
Virtualioje erdvėje nesijaučiu bendruomenės dalimi	6	9,52
Užima daug laiko atsirinkti informaciją (bendruomenė neturi paieškos įrankio)	9	14,29
Netinkamai pateikiama informacija	3	4,76
Nevyksta bendravimas su grupės nariais / bendravimas vangus	6	9,52
Neskatina kūrybingumo	6	9,52
Virtuali bendruomenė nevertina bendruomenės narių	4	6,35
Sudėtingas sistemos valdymas	2	3,17
Kita	4	6,35

Remiantis respondentų nuomone, 61,11 proc.- mokytojų tiki, kad jų dalyvavimas virtualiose mokytojų bendruomenėse padeda mokiniams pasiekti geresnių mokymosi rezultatų. 29.17 proc. 51 respondentas nežino ar tai turi įtakos ir nemano, kad turi įtakos tik 9,72 proc. Galima daryti išvadas, kad mokytojai tiki, kad jų dalyvavimas virtualiose bendruomenėse siekiant tobulinti kompetencijas turi įtakos geresniems mokinių pasiekimams.

19 lentelė. Respondentų pasiskirstymas ar dalyvavimas virtualiose bendruomenėse siekiant tobulinti kompetencijas turi įtakos geresniems mokinių pasiekimams

Taip	88	61,11
Ne	14	9,72
Nežinau	42	29,17



Pav.10. Respondentų pasiskirstymas ar dalyvavimas virtualiose bendruomenėse siekiant tobulinti kompetencijas turi įtakos geresniems mokinių pasiekimams

Atsižvelgiant į respondentų atsakymus galima matyti, kad didžiausias trukdis mokytojams dalyvauti virtualiose bendruomenėse yra asmeninės aplinkybės (dažniausiai laiko

stoka), taip mano 54,86 proc. visų respondentų. Taip pat 24,30 proc. Mokytojų pabrėžia, kad jiems trūksta informacijos apie virtualias bendruomenes, bei 23,61 proc. respondentų nepasitiki skelbiamos informacijos patikimumu. Tai leidžia daryti išvadą, kad mokytojų dalyvavimui virtualiose bendruomenėse labiausiai trukdo asmeninės aplinkybės. Tyrimo rezultatai patvirtina E.Beak (2002) išskirtas priežastis dėl kurių mokytojai nedalyvauja virtualiose bendruomenėse, autorius taip pat išskiria laiko trūkumą, turėjimą daugiau darbų. Tarp priežasčių, kas labiausiai trukdo tobulinti kompetencijas virtualiose bendruomenėse respondentai taip pat nurodo, jog negalima užtikrinti skelbiamos informacijos/duomenų/idėjų kokybiškumo ir objektyvumo (8,72 proc.), Sunku rasti reikiamos informacijos (bendruomenė neturi paieškos įrankio, duomenų bazės ir kt.) (6,41 proc.). Šie repondentų atsakymai patvirtina, E. Trepulės ir E. Daukšienės (2016) poziciją, jog vieni iš pagrindinių virtualių bendruomenių naudojimosi trūkumai yra virtualioje bendruomenėje pateikiamos informacijos netikslumas, sudėtingas jos pateikimas (nėra patogaus paieškos įrankio, duomenų bazės). Tarp populiariausių priežasčių taip pat reikėtų išskirti repondentų nurodomą prioriteto tiesioginiam kontaktui teikimą. Ši priežastis iš esmės sutampa su E. Baek (2002) nurodyta priežastimi, kodėl mokytojai nedalyvauja virtualių bendruomenių veikloje – nepasitikėjimas ir norėjimas sąveikos akis į akį.

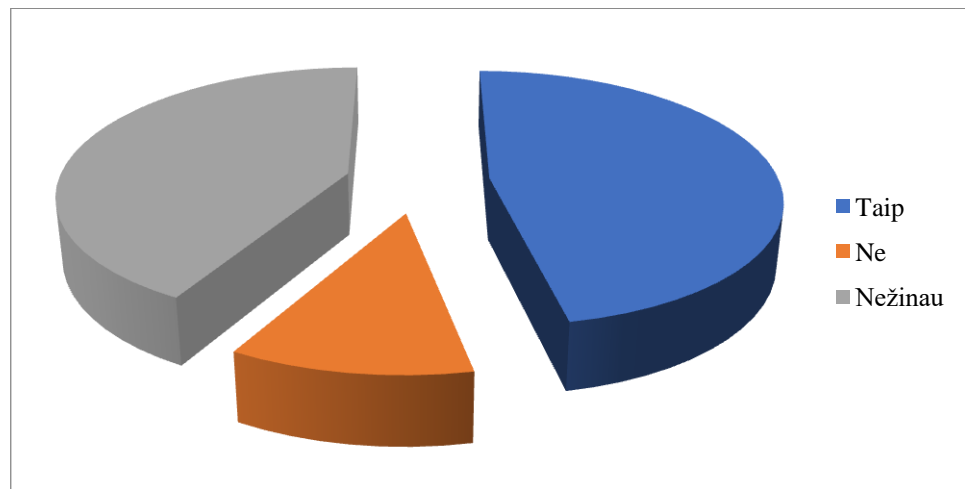
20 lentelė. Respondentų nuomonė kas labiausiai trukdo tobulinti kompetencijas virtualiose mokytojų bendruomenėse

Trūksta informacijos apie virtualias bendruomenes	35	8,97
Asmeninės aplinkybės (dažniausiai laiko stoka)	79	20,26
Mažas norimų bendruomenių pasirinkimas	28	7,18
Noras išlikti anoniminiu bendruomenės nariu	30	7,69
Pasitikėjimo savimi stoka dalinantis savo nuomone	21	5,38
Prioritetą teikiu tiesioginiam kontaktui su žmonėmis	30	7,69
Sudėtinga savarankiškai ieškoti bendruomenių	8	2,05
Turiu mažai patirties virtualiose bendruomenėse	12	3,08
Mokykla nesuteikia papildomo laiko, kuris suteiktų galimybes išanalizuoti virtualias bendruomenes	31	7,95
Negalima užtikrinti skelbiamos informacijos/duomenų/idėjų kokybiškumo ir objektyvumo	34	8,72
Bendruomenėje vyrauja nesusijusios su mokytojų veikla temos	15	3,85
Bendruomenės narių amžiaus skirtumas	8	2,05
Kritikos baimė	22	5,64

Sunku rasti reikiamos informacijos (bendruomenė neturi paieškos įrankio, duomenų bazės ir kt.)	25	6,41
<u>Kita</u>	12	3,08

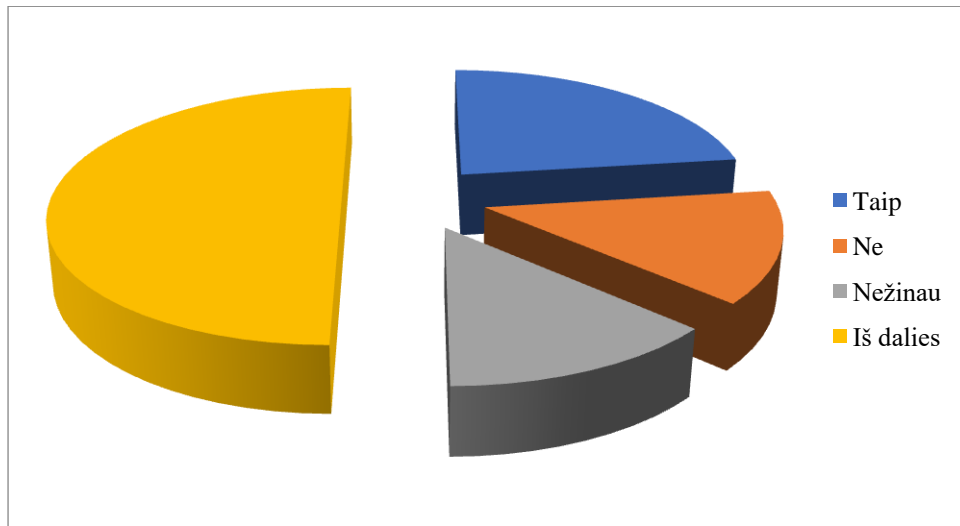
Virtualių bendruomenių mokytojams poreikis.

Respondentų nuomonė rodo, kad mokytojai yra suinteresuoti dalyvauti specializuotos ir autonominės virtualios bendruomenės veikloje, už tai pasisakė net 46,85 proc. Apklaustųjų. 41,96 proc. respondentų nurodo, kad nežino ar yra egzistuoja poreikis sukurti autonominę ir specializuotą virtualią bendruomenę.



Pav.11. Respondentų pasiskirstymas ar Lietuvos mokytojų bendruomenėje egzistuoja poreikis sukurti individualią, autonominę ir specializuotą virtualią mokytojų bendruomenę.

50 proc. respondentų nurodo, kad Facebook socialiniame tinkle realizuotos virtualios mokytojų bendruomenės iš dalies yra pakankamas autonominių virtualių mokytojų bendruomenių pakaitalas. 22,92 proc. respondentų mano, kad socialiniame tinkle Facebook veikiančios virtualios bendruomenės iš esmės visiškai pakeičia autonomines virtualias bendruomenes. Atsižvelgus į pateiktus atsakymus ir tai, jog nemaža dalis apklaustųjų nurodo, jog nežino ar egzistuoja poreikis autonominei specializuotai mokytojams skirtai virtualiai bendruomenei, darytina išvada, kad šiuo metu mokytojai nėra detaliai susipažinę su potencialiomis virtualių bendruomenių galimybėmis. Šiuo metu nemaža mokytojų dalis, neturėdami realaus pasirinkimo, mano, kad virtualios bendruomenės Facebook socialiniame tinkle puikiai atlieka autonominių virtualių bendruomenių pakaitalo vaidmenį.



Pav .12. Respondentų pasiskirstymas ar Facebook socialiniame tinkle veikiančios virtualios bendruomenės yra pakankamas autonominių virtualių mokytojų bendruomenių pakaitalas.

Atviru klausimu buvo klausiama kokių pasiūlymų respondentai turi virtualioms mokytojų bendruomenėms, norint patobulinti mokytojų kompetencijas. Respondentai dalinosi tokiais siūlymais:

- Narių atranka (svarbu, kad būtų užtikrintas tik pedagogų dalyvavimas);
- Pateikti daugiau praktiškų pvz. kuriuos galima būtų panaudoti pamokų organizavime;
- Padidinti informacijos kiekius, bei narių aktyvumą;
- Įtraukti daugiau mokytojų į bendruomenių veiklą;
- Kurti specializuotas bendruomenes;
- Labiau struktūruoti bendruomenių veiklą;
- Galimybė dalyvauti anonimiškai;
- Bendruomenių veiklą padaryti viešą;
- Daugiau dalintis sėkmės istorijomis;
- Organizuoti realius susitikimus;
- Jaunų specialistų mentoriavimas.

Atlikus tyrimo rezultatų palyginimus išryškėjo šie bruožai:

Egzistuoja tendencija ($p < 0,05$), kad respondentai kurie turi didesni darbo stažą yra labiau linkę bendrauti ir diskutuoti virtualiose mokytojų bendruomenėse. Respondentai kurie turi mažesni stažą yra linkę rečiau bendrauti su bendruomenės nariais. Nors ir ryšys nėra labai stiprus tačiau, tai leidžia daryti išvadas, kad mokytojai kurie turi daugiau patirties yra atviresni virtualiam bendravimui ir dažniau reiškia savo nuomonę diskutuojant su kitais

bendruomenės nariais. Respondentai kurie dirba mažiau nei 10 metų virtualiose bendruomenėse nėra linkę bendrauti ir diskutuoti.

21 lentelė. Respondentų pasiskirstymas kaip darbo stažas įtakoja bendravimą su bendruomenės nariais.

		12. Kaip dažnai virtualioje mokytojų bendruomenėje bendraujate/diskutuojate su grupės nariais?						
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	X2	p
<10 metų	N	9	12	11	8	1	.245	.056
	%	22.0%	29.3%	26.8%	19.5%	2.4%		
>10 metų	N	20	46	27	5	5		
	%	19.4%	44.7%	26.2%	4.9%	4.9%		

Atlikus skaičiavimus ar darbo stažas turi įtakos nuomonei ar mokytojų dalyvavimas virtualiose bendruomenėse siekiant tobulinti kompetencijas turi įtakos geresniems mokinių pasiekimams, nustatyta, kad nėra statistiškai reikšmingo skirtumo tarp skirtingo stažo mokytojų nėra. Tiek daugiau, nei 10 metų dirbantys mokytojai, tiek mažiau nei 10 metų dirbantys mokytojai mano, kad mokytojo dalyvavimas virtualiose bendruomenėse tobulinant kompetencijas turi įtakos geresniems mokinių pasiekimams.

22 lentelė. Respondentų pasiskirstymas darbo stažo nuomonių skirtumai

		18. Ar mokytojų dalyvavimas virtualiose bendruomenėse siekiant tobulinti kompetencijas turi įtakos geresniems mokinių pasiekimams?				
		1,00	2,00	3,00	X2	p
<10 metų	N	26	6	9	.131	.287
	%	63.4%	14.6%	22.0%		
>10 metų	N	62	8	33		
	%	60.2%	7.8%	32.0%		

Apibendrinant atlikto tyrimo rezultatus, vertinant mokytojų požiūrį į virtualias bendruomenes ir jų panaudojimo galimybes, tobulinant mokytojų kompetencijas galima teigti, kad:

- Mokytojai yra linkę dalyvauti virtualiose bendruomenėse ilgesnį laiką;
- Respondentai per vieną savaitę virtualiose bendruomenėse vidutiniškai praleidžia iki vienos valandos.
- Dažniausiai mokytojai jungiasi į virtualias bendruomenes, nes nori įgyti naujų žinių, jose paprasta pasikeisti informaciją, taip pat galima operatyviai ir efektyviai gauti pagalbą sprendžiant kasdienėje profesinėje veikloje kylančias problemas;
- Dažniausiai virtualios bendruomenės vartotojų yra aptinkamos atsitiktinai, virtualių bendruomenių nariams tiesiog naršant Facebook socialiniame tinkle, kadangi apie jas viešai nėra skelbiama, šios bendruomenės neatlieka jokių į rinkodarą orientuotų veiksmų;
- Mokytojai išskiria, kad per pastaruosius mokslo metus virtualiose bendruomenėse jiems pavyko tobulinti bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencijas, taip pat nurodo, kad virtualios mokytojų bendruomenės suteikia galimybę efektyviai tobulintis ir informacinių technologijų naudojimo kompetencijas;
- Mokytojų atsakymai taip pat leidžia daryti išvadas, kad virtualios mokytojų bendruomenės suteikia galimybę tobulintis ir ugdymo/si aplinkų kūrimo kompetencijas, o taip pat dalyko turinio planavimo ir tobulinimo kompetencijas;
- Virtualiose bendruomenėse mokytojai dažniausiai dalinasi nuomonėmis apie švietimo sistemos kaitą, bei apie mokinių motyvacijos skatinimą, mokymosi paramos priemones;
- Dauguma mokytojų dalyvaujančių virtualių bendruomenių veikloje, virtualių bendruomenių naudą įžvelgia ne tik tobulinant asmenines profesines kompetencijas, tačiau taip pat įžvelgia teigiamą jų įtaką mokinių rezultatams.
- Mokytojai išskiria, kad dalyvavimas virtualiose bendruomenėse, jiems padeda laiku sužinoti apie organizuojamus mokytojų bendruomenės susitikimus, seminarus, konferencijas, mokymus, diskusijas, teisės aktų pasikeitimus ir kitas su švietimu susijusias aktualijas, bei įgyti naujų žinių, o taip pat ir idėjų mokinių motyvacijos skatinimui;
- Virtualių bendruomenių nariai – mokytojai nėra linkę aktyviai dalyvauti virtualių bendruomenių veikloje, juose dalintis informacija. Mokytojai gana retai diskutuoja ir beveik niekada nesidalina emocijomis, nuomonėmis.

- Mokytojai mano, kad virtualių bendruomenių populiarumą ir jų plėtrą galėtų paskatinti aktyvesnė informacijos sklaida ir rinkodara. Virtualių bendruomenių populiarumui teigiamą įtaką taip pat gali turėti aktyvesnis mokytojų dalyvavimas virtualių bendruomenių veikloje, virtualiose bendruomenėse pateikiami profesinės veiklos ar darbo pasiūlymai;
- Dauguma mokytojų sutinka, kad virtualios bendruomenės yra mokytojų savaiminio mokymosi / profesinių kompetencijų tobulinimo įrankis ir virtualiose bendruomenėse nedalyvautų tik dėl galimai nepatikimos, nepatikrintos, su mokytojo profesija susijusios informacijos. Kaip kurių virtualių bendruomenių narių nuomone, virtualių bendruomenių veikloje nedalyvauja / nedalyvautų, todėl, kad tai jų nuomone užima per daug laiko.
- Daugiau diskutuoti ir bendrauti virtualiose bendruomenėse yra linkę mokytojai kurie dirba daugiau nei 10 metų.

Išvados

1. Išanalizavus mokytojų kompetencijų sampratą ir tobulinimo prielaidas, buvo nustatyta, kad mokytojo kompetencijos apibūdinamos, kaip gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių ir vertybinių nuostatų visuma. Kompetencija yra hierarchinis – struktūrinis ir nuolat kintantis darinys. Kadangi mokytojų kompetencijos pasižymi dinamiškumu bei turinio kaita, nėra galimybių nustatyti baigtinio kompetencijų sąrašo. Siekiant nustatyti būtinąsias mokytojų kompetencijas, Mokytojo profesijos kompetencijos apraše, kompetencijos skirstomos į keturias stambias kompetencijų grupes: bendrakultūrinės, profesinės, bendrąsias ir specialiąsias kompetencijas. Mokytojų kompetencijos, teisės aktais ir pačios valstybės švietimo planais nustatytos kaip tam tikros suformuotos bendros švietimo sistemos siekiamybės. Pedagogų kompetencijų tobulinimas ir naujų kompetencijų įgijimas, laikomas nuolatiniu, tęstinio pobūdžio procesu, mokymosi visą gyvenimą prielaida.
2. Interneto socialiniai tinklai suteikia galimybę keistis informacija, bendrauti su bendraminčiais, jungtis į virtualias bendruomenes. Virtualių bendruomenių pagrindiniai bruožai – bendri bendruomenės narių tikslai, interesai, poreikiai ir siekiai. Virtualios bendruomenės mokytojams suteikia galimybę greitai gauti reikiamą informaciją iš didelio bendruomenių narių skaičiaus, galimybę tobulėti ir mokytis, mažinti izoliacijos jausmą, bei skatinti nepriklausomybę. Mokytojams skirtos virtualios bendruomenės suteikia galimybę mokytojams gauti kolegų išvalgas bei atsiliepimus į turimas idėjas ar pasiūlymus, aptarti ugdymo ir pamokų planus, gauti pagalbos profesiniais klausimais, bendradarbiauti tarpusavyje.
3. Ištyrus mokytojų požiūrį į virtualias bendruomenes paaiškėjo, kad mokytojai dalyvauja virtualių bendruomenių veikloje, kadangi nori įgyti naujų žinių, pasikeisti turima informacija, idėjomis, gauti pagalbos sprendžiant problemas. Paaiškėjo, kad mokytojai virtualiose bendruomenėse tobulina tokias kompetencijas kaip – bendravimo ir bendradarbiavimo, informacinių technologijų naudojimo, dalyko turinio planavimo ir tobulinimo. Mokytojų nuomone, virtuali bendruomenė tai erdvė, kurioje mokytojas sužino aktualias švietimo srities naujienas, naujų ugdymo metodų pasirinkimo ir taikymo galimybes, mokinių motyvacijos skatinimo ir paramos teikimo priemones. Tyrimo metu taip pat buvo nustatyta, kad mokytojai gana retai virtualiose bendruomenėse dalinasi pasiūlymais, nuomonėmis ar jausmais ir virtualiose bendruomenėse dalyvauja iš esmės pasyviai – skaito, stebi bendruomenės narių diskusijas. Didžioji dalis mokytojų nurodė, kad virtualios bendruomenės yra efektyvus įrankis mokytojo kompetencijoms tobulinti.

Darytina išvada, kad didžioji dalis mokytojų naudojami kitų, aktyvesnių mokytojų skelbiamais duomenimis ir taip įgyja naujų žinių, idėjų, kurios padeda tobulinti mokymosi procesus ir pan. Mokytojai, kaip pagrindinę priežastį, trukdančią jiems naudotis virtualiomis bendruomenėmis nurodo laiko stoką. Nemaža dalis mokytojų nurodė, jog egzistuoja poreikis sukurti autonominę, mokytojams specializuotą, su duomenų bazėmis bei paieškos sistemomis integruotą virtualią bendruomenę.

Rekomendacijos

Švietimo ir mokslo ministerijai:

1. Užtikrinti efektyvią informacijos sklaidą apie veikiančias virtualias bendruomenes, talpinant informaciją atitinkamoje Švietimo ir mokslo ministerijos internetinio tinklalapio naujienų ar kitoje skiltyje.
2. Sukurti autonominę, centralizuotą ir mokytojams specializuotą virtualią bendruomenę, kurioje būtų realizuota duomenų bazė, paieškos sistema, diskusijų (forumo), asmeninių pranešimų, medijos saugyklos ir kt. funkcionalumai. Tokia virtuali bendruomenė būtų efektyvus įrankis ne tik bendrauti ir bendradarbiauti mokytojams tarpusavyje, tačiau tai būtų taip pat patogus ir efektyvus įrankis siekiant užtikrinti reikiamo lygio komunikaciją ir informacijos sklaidą tarp vykdomosios valdžios institucijų, pvz. Švietimo ir mokslo ministerijos bei atitinkamų mokyklų administracijų, pavienių mokytojų, informuoti mokytojų bendruomenę apie teisinio reguliavimo pasikeitimus, renginius, vykdomas apklausas ir kt., tuo pat metu kaip įmanoma racionaliau panaudojant biudžeto lėšas. Tokia sistema galėtų būti kaip „tilto“ įrankis tarp mokytojų ir valstybės, užtikrinantis, kad į virtualios bendruomenės veiklą bus įtrauktos visos mokyklos, o tuo pačiu ir didžioji dalis mokytojų. Siekiant užtikrinti tokios virtualios bendruomenės efektyvumą ir aktyvumą, tokią virtualią bendruomenę galima būtų sukurti kaip atitinkamos centralizuotos mokytojų (mokyklų) informacinės sistemos modulį, prie kurio asmeninės paskyros gali prisijungti kiekvienas mokytojas atskirai. Rekomenduotina, kad Švietimo ir mokslo ministerija, pasitelkdama mokyklų administracijas, organizuotų Lietuvos mokytojų apklausą, kuria būtų siekiama išsiaiškinti šiuo metu švietimo srityje naudojamų informacinių technologijų (informacinių sistemų, duomenų bazių) trūkumus ir mokytojų poreikių savo veikloje naudoti specializuotą virtualią bendruomenę visumą.

Mokyklų administracijoms:

1. Skleisti informaciją apie veikiančias virtualias bendruomenes bei jų teikiamą naudą mokytojų kompetencijų tobulinimui.
2. Esant galimybei, ne tik skatinti mokytojų naudojimąsi virtualiomis bendruomenėmis, tačiau taip pat sukurti uždaras mokyklų bendruomenes, siekiant užtikrinti efektyvią ir nuolatinę mokyklos mokytojų tarpusavio komunikaciją, informacijos ir idėjų sklaidą.

Rekomendacijos virtualių bendruomenių administratoriams:

1. Rekomenduoti virtualių bendruomenių administratoriams nustatyti aiškias ir imperatyvias virtualios bendruomenės naudojimo, informacijos talpinimo bei bendravimo taisykles, kuriomis turėtų vadovautis visi virtualios bendruomenės nariai.
2. Skatinti virtualios bendruomenės narius aktyviau dalyvauti virtualių bendruomenių veikloje – skelbti informacinius pranešimus apie pasiūlymus mokytojams parengti atitinkamus straipsnius ar nuomones tam tikra tema.
3. Vertinti virtualios bendruomenės efektyvumą ir analizuoti galimybes tobulinti virtualios bendruomenės efektyvumą, pasinaudojant tokiais įrankiais kaip internetinės apklauso, jei virtuali bendruomenė veikia Facebook socialinio tinklo aplinkoje – apklausas realizuoti pasinaudojant Facebook apklausų įrankiu.
4. Vykdyti aktyvesnę sukurtų virtualių bendruomenių rinkodarą. Patartina dalintis informaciją apie administruojamas virtualias bendruomenes su savo artimaisiais, kolegomis. Atsižvelgiant į tai, kad didžioji dalis mokytojams skirtų bendruomenių nėra orientuotos siekti pelno, siūlytina apgalvoti galimybę bendradarbiauti su kitų mokytojams skirtų virtualių bendruomenių administratoriais ir tam tikrais atvejais inicijuoti tapačios tikslinės grupės virtualių bendruomenių susijungimą, siekiant užtikrinti centralizaciją ir aktyvesnę bendruomenės narių įsitraukimą į vienos, o ne kelių tapačių bendruomenių veiklą.
5. Didesnę dėmesį skirti kokybiškam ir profesionaliam virtualios bendruomenės turiniui. Patartina aktyviai dalyvauti virtualios bendruomenės veikloje kaip bendruomenės administratoriams ir savo iniciatyva organizuoti projektus, susitikimus, bendradarbiauti su vyriausybinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, siekiant gauti ekspertinę, finansinę ar kitokio pobūdžio pagalbą užtikrinant virtualių bendruomenių tęstinumą ir veiklos kokybę.

Mokytojams:

1. Aktyviau dalyvauti virtualių bendruomenių veikloje, dalintis savo įžvalgomis, pastabomis, idėjomis, aktualia informacija, duomenimis, moksline medžiaga, klausimais ir problemomis.
2. Padėti kolegoms mokytojams dalyvauti virtualių bendruomenių veikloje. Tame tarpe rekomenduotina padėti kolegoms suprasti virtualių bendruomenių teikiamą naudą, išmokyti valdyti virtualios bendruomenės platformą, supažindinti su informacinių technologijų, būtinų, norint dalyvauti virtualių bendruomenių veikloje, naudojimu.

Virtualių mokytojų bendruomenių tyrėjams:

1. Detaliau išanalizuoti užsienyje veikiančias virtualias bendruomenes, jų sandarą, turinį, privalumus bei trūkumus, veikimo principus, programinės įrangos infrastruktūrą, palyginti užsienio ir Lietuvos virtualias bendruomenes.

SANTRAUKA

Virtualios bendruomenės kaip profesinio tobulinimosi priemonė

Švietimo sistemą apibrėžiančiuose dokumentuose vis dažniau yra pabrėžiama mokymosi visą gyvenimą svarba. Mokyklose, kaip ir kitose visuomenės gyvenimo srityse, iškyla naujų problemų, kurioms išspręsti pedagogams dažniausiai nepakanka įgytų (turimų) kompetencijų. Vis dažniau svarbiu tampa net tik formalusis, bet taip pat ir neformalusis bei savaiminis mokymasis, kaip mokymosi visą gyvenimą prielaidos. Mokytojai, siekdami atliepti dinamiškai besivystančios švietimo sistemos keliamus reikalavimus mokytojo profesijai, privalo asmeniškai užtikrinti reikiamų mokytojo kompetencijų įgyjimą ir nuolatinį jų tobulinimą. Vienas iš būdų tobulinti mokytojų kompetencijas yra mokytojų dalyvavimas virtualiose bendruomenėse. Mokytojams skirtos virtualios bendruomenės – galimybė greitai gauti reikiamą informaciją iš tūkstančių žmonių, kurių kiekvienas turi atitinkamos patirties ir žinių. Tai keičia mokytojo galimybes tobulėti, bei mokytis.

Šiuo darbu siekiama įvertinti ar mokytojai, dalyvaujantys virtualių bendruomenių veikloje, virtualias bendruomenes pripažįsta efektyviu kompetencijų tobulinimo įrankiu, su kokiais sunkumais susiduriama dalyvaujant virtualių bendruomenių veikloje, siekiama išskirti esamus virtualių bendruomenių, kaip kompetencijų tobulinimo priemonių, trūkumus, išsiaiškinti mokytojų lūkesčius naudojantis virtualiomis bendruomenėmis.

Tyrimo objektas: Mokytojų profesinis tobulinimasis virtualiose bendruomenėse

Tyrimo tikslas: atskleisti mokytojų požiūrį į virtualias bendruomenės kaip profesinio tobulinimosi priemonę.

Raktažodžiai: mokytojas, virtuali bendruomenė, kompetencijos.

Tyrimo dalyvavo 144 mokytojai dalyvaujantys socialiniame tinkle Facebook veikiančiuose virtualiose bendruomenėse.

Tyrimas rodo, kad dauguma virtualių bendruomenių veikloje dalyvaujančių mokytojų, virtualių bendruomenių naudą įžvelgia ne tik tobulinant asmenines profesines kompetencijas, tačiau taip pat įžvelgia teigiamą virtualių bendruomenių įtaką mokinių rezultatams ir pasiekimams. Mokytojai išskiria, kad dalyvavimas virtualiose bendruomenėse, jiems padeda laiku sužinoti apie organizuojamus mokytojų bendruomenės susitikimus, seminarus,

konferencijas, mokymus, diskusijas, teisės aktų pasikeitimus ir kitas su švietimu susijusias aktualijas, bei įgyti naujų žinių, o taip pat ir idėjų mokinių motyvacijos skatinimui. Buvo nustatyta, kad didesnė dalis mokytojų virtualių bendruomenių veikloje dalyvauja pasyviai – stebi bendruomenės veiklą ir talpinamą informaciją, tačiau tuo pačiu pripažįsta, kad ir net pasyvus dalyvavimas virtualiose bendruomenėse padeda tobulinti mokytojo kompetencijas – įgyti naujų žinių, idėjų, sužinoti apie mokytojo profesijai aktualius renginius ir kt.

SUMMARY

The documents defining the education system are increasingly emphasizing the importance of lifelong learning. In schools, as in other areas of society, new problems arise each day and in most cases competencies that teachers already have are not sufficient enough in order to solve them. Not only formal, but also non-formal and informal learning, as a precondition for lifelong learning, becomes more and more important. In order to meet the requirements of a dynamically developing requirements education system sets for a teacher's profession, teachers must personally ensure the acquisition of the necessary competences and continuous improvement of such competences. One of the possibilities to improve teachers' competences is teachers' involvement in the activities of virtual communities. Virtual communities for teachers – possibility to promptly get the needed information from thousands of people each with relevant expertise and knowledge.

This study seeks to assess whether teachers participating in virtual communities recognize virtual communities as an effective competence enhancement tool, identify the challenges teachers face while participating in activities of virtual communities, identify disadvantages of virtual communities as a mean for competence enhancement, identify teachers' expectations when using virtual communities.

The object of the analysis: Professional development of teachers in virtual communities.

The aim of the analysis: Reveal the teachers' approach towards virtual communities as a mean of professional development.

Keywords: teacher, virtual community, competencies.

The study involved 144 teachers participating in virtual communities in operating in Facebook social network.

The study shows that the majority of teachers participating in the activities of virtual communities see the benefits of virtual communities not only by improving personal professional competencies, but also the positive influence of virtual communities on their students' outcomes and achievements. Teachers point out that engagement in the activities of virtual communities helps them to timely learn about organized teachers' community meetings, seminars, conferences, trainings, discussions, also to be informed about the changes

to legislation and other relevant issues related to education, as well as gaining new knowledge, ideas for stimulating student motivation. It has been established that bigger part of teachers participates in virtual community activities in a passive way - they only observe community activities and look into the published information, but at the same time teachers admits that even the passive participation in the activities of virtual communities helps to improve the teacher's competencies - gain new knowledge and ideas, learn about events relevant to the teacher's profession and etc.

LITERATŪRA

1. Alonderienė, R. Vadovų savaiminio mokymosi įtaka įmonės veiklos rezultatams. Daktaro disertacija. ISM vadybos ir ekonomikos universitetas, Kaunas, 2009;
2. Arbutavičius, G. Neformaliojo ir savaiminio mokymosi būdu įgytų mokymosi pasiekimų vertinimo Šiaurės šalyse ir Prancūzijoje lyginamoji analizė. Vilniaus pedagoginis universitetas. Vilnius, 2009;
3. Asano, E. How Much Time Do People Spend on Social Media?, 2017. [interaktyvūs] [žiūrėta 2018-02-10]. Prieiga per internetą: <<https://www.socialmediatoday.com/marketing/how-much-time-do-people-spend-social-media-infographic>>;
4. Baek, E. A study of dynamic design dualities in a web-supported community of practice for teachers. Unpublished doctoral dissertation, Indiana University, Bloomington, 2002;
5. Barse, P. Why is Peoples political participation important, 2006. [interaktyvūs] [žiūrėta 2018-02-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.facstaff.uww.edu/mohanp/finalpart.html>>;
6. Foundation, B. - Community Building Resources, 2001. [interaktyvus], [žiūrėta 2017-06-10]. Prieiga per Internetą: <<http://www.benton.org/publibrary/practice/community/communitytips.html>>;
7. Beresevičienė, D. Suaugusiųjų švietimo psichologiniai aspektai. Suaugusiųjų švietimas dabarčiai ir ateičiai, Straipsnių rinkinys, Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2002;
8. Berkley, H. Internetinė rinkodara smulkiąjam verslui. Klaipėda, 2007;
9. Bessenyei, I. Learning and Teaching in the Information Society. Elearning 2.0 and Connectivism. Social Informatics. No. 9 University of West Hungary, 2008 [interaktyvus], [žiūrėta 2018-02-04], Prieiga per internetą: <<https://ris.uvt.ro/wp-content/uploads/2009/01/ibesseneyi.pdf>>;
10. Biržų rajono savivaldybės švietimo kaitos modelio „lyderystė vardan kiekvieno besimokančiojo pažangos“ Tvarkos aprašas, Biržai, 2013;
11. Bjarnadóttir, R. The struggle with own person. The personal aspect in teacher competence experienced by teacher students. The Iceland University of Education. Iceland, 2005;

12. Boettcher, S. What types of virtual communities can I build and what tools are available? Washington, USA, 1999. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-03-09]. Prieiga per Internetą: <<http://www.fullcirc.com/community/communitytypes.htm>>;
13. Butkevičienė, E., Rinkevičius, L., Vaidelytė, E., Baršauskienė, V. Diffusion of internet in rural communities: methodological dimensions and empirical insights, 2008;
14. Curran, J. M., Lennon R. Participating in the conversation: exploring usage of a social media networking sites // Academy of Marketing Studies Journal, Volume 15, Special Issue, Number 1. University of South Florida Sarasota-Manatee, 2011;
15. Čiužas, R. Mokytojo kompetencijos. Profesinio meistriškumo siekis, Edukologija, Vilnius, 2013;
16. Čiužas, R. Mokytojo kompetencijų nuolatinė kaita mokslo darbų apžvalga, Socialiniai mokslai, edukologija, Vilnius. 2013;
17. Čiužas, R., Šiaučiukėnienė, L. Pedagogų didaktinės kompetencijos raiška Lietuvos mokyklose . Lietuvos edukologijos universitetas, Vilnius. 2007;
18. Falconer, I., Littlejohn, A., L. McGill Fluid learning: vision for lifelong learning in 2030 leidinyje Open Education 2030 Contribution to the JRC-IPTS Call for Vision Papers Part I: Lifelong Learning Work in progress, 2013;
19. Flanigan, R. Professional learning networks taking off, 2011. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-02-08]. Prieiga per internetą: <<http://www.edweek.org/ew/articles/2011/10/26/09edtechnetwork.h31.html?tkn=NXCFrTi53Q/RNUP7oI3Dyieu/9gskTJyoOc>>;
20. Francesca, C. European Commission.Literature review Teachers‘ core competences: requirements and development, 2011;
21. Gallagher, J. M. Peer Production, Social Media, and Web 2.0, 2009. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-02-04]. Prieiga per internetą : <<http://www.gallagher.com/Web%20%20and%20Social%20Media.pdf>>;
22. Gonzalez, J., Wagenaar, R. Tuning Educational Structures in Europe II Universities contributon to the Bologna Process, University of Deusto, Bilbao, 2005;
23. Gross, R., Acquisti, A. Information Revelation and Privacy in Online Social Networks (The Facebook case) Pittsburgh, 2005. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-03-09]. Prieiga per internetą: <<https://www.heinz.cmu.edu/~acquisti/papers/privacy-facebook-gross-acquisti.pdf>>;

24. Guasch, T., Alvarez, I., Espasa, A. University teacher competencies in a virtual teaching/learning environment: Analysis of a teacher training experience, *Teaching and Teacher Education*, Barcelona, Spain, 2010;
25. Gudeliënė-Gudelevičienė, L., Kaušylienė, A. Ugdymo paradigmos virsmas: nuo mokymo prie mokymosi, 2006. [interaktyvūs] [žiūrėta 2018-02-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.biblioteka.vpu.lt/pedagogika/PDF/2006/82/gudkaus.pdf>>;
26. Hew, K.F., & Hara, N. Empirical study of motivators and barriers of teacher online knowledge sharing. *Educational Technology Research and Development*, 2007;
27. Hummel, J., Lechner, U., Business models and system architectures of virtual communities: From a sociological phenomenon to peer-to-peer architectures. *International Journal of Electronic Commerce*, 2002;
28. Jovaiša, L. *Pedagogikos terminai*. Kaunas, 1993;
29. Jucevičienė, P., Lepaitė, D. *Kompetencijos sampratos erdvė*. Kauno technologijos universitetas. Kaunas, 2000;
30. Juozaitienė, D., Gedvilienė, G., Tūtlys, V., Laužackas, R. *Pedagogika*. Vilnius, 2000;
31. Jurašaitė-Harbison, E. *Ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijų ypatumai*. Vilniaus pedagoginis universitetas. Vilnius, 2004;
32. Jurašaitė-Harbison, E. *Ikimokyklinio ugdymo pedagogų profesinės kompetencijos: struktūra, modelių realizavimas, įvertinimas*. Daktaro disertacija. Vilnius: VPU, 2004;
33. Kardaras, D., Karakosa, B., Papathanassiou, E. The potential of virtual communities in the insurance industry in the UK and Greece. *International journal of information management*, 2003;
34. Keinys, St. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Septintas leidimas: Lietuvių kalbos institutas, Vilnius, 2012;
35. Kim, Y., Geiner, N. Politics as Friendship: The Impact of Online Social Networks on Young Voters' Political Behavior. Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, TBA, Montreal, Quebec, Canada, 2008;
36. Koh, O., Kim, J.Y.G. Sense of Virtual Community: A Conceptual Framework and Empirical Validation, 2003. [interaktyvus], [žiūrėta 2017-01-01]. Prieiga per internetą: <<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10864415.2003.11044295>>;
37. Koollock, P. *Design principles for online communities*. University of California, Los Angeles, 1998. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-01-08]. Prieiga per internetą:

- http://mysite.du.edu/~lavita/edpx_3770_13s/_docs/kollock_design_%20princ_for_online_comm%20copy.pdf>;
38. Krogh, G. Knowledge Sharing and the Communal Resource. In: Easterby-Smith, M.; Lyles, M. A. (eds.). *The Blackwell Handbook of Organizational Learning and Knowledge Management*. USA: Blackwell, 2003;
39. Kvieskienė, G. *Socializacija ir vaiko gerovė*. Vilnius, 2003;
40. Laužackas, R., Dienys, V. Profesijos mokytojų strateginių kompetencijų nustatymo ir jų kvalifikacijos tobulinimo modulių rengimo metodika. PPRC, Vilnius, 2004;
41. Laužackas, R. *Svarbiausios profesinės edukologijos sąvokos*. VDU leidykla. Kaunas, 1997;
42. Laužekas, R. *profesinio rengimo metodologija*. Kaunas, 2005;
43. Leliūgienė, I., Sadauskas, J. *Bendruomenės sampratos traktuotės ir tipologija*, Mykolo Romerio universitetas, Vilnius, 2011. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-01-04], Prieiga per internetą:
<http://www.mruni.eu/lt/mokslo_darbai/sms/archyvas/dwn.php?id=304161>;
44. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo“ (2015). *Teisės aktų registras*, Nr. 20048;
45. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. V-1264 „Dėl švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašo patvirtinimo“ (2015). *Teisės aktų registras*, Nr. 19677;
46. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. V-683 „Dėl pedagogų rengimo modelio aprašo patvirtinimo“ (2017), *Teisės aktų registras*, Nr. 14646;
47. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (1991). *Lietuvos aidas*, Nr. 153-0;
48. Macià, M., & García, I. Informal online communities and networks as a source of teacher professional development: A review. *Teaching and Teacher Education*, 2016. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-03-09]. Prieiga per Internetą:
<<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0742051X1630021X?via%3DiHub>>;
49. Mayfield, A. *What is Social Media?* // An e-book by Antony Mayfield from iCrossing, August 1, 2008. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-01-24]. Prieiga per internetą:
<http://www.icrossing.com/uk/sites/default/files_uk/insight_pdf_files/What%20is%20Social%20Media_iCrossing_ebook.pdf>;

50. Malinauskienė, D., Augienė, D. Pedagogų karjeros pokyčiai socialinių transformacijų kontekste. Pedagogika. Šiaulių universitetas. Šiauliai, 2007;
51. Markus, U. Characterizing the virtual community. SAP Design Guild, 5th edn, 2002. [interaktyvus], [žiūrėta 2017-03-12]. Prieiga per internetą: <www.sapdesignguild.org/editions/edition5/communities.asp>;
52. Marsick, V. J., & Watkins K. E. Informal and incidental learning in the workplace. New York, NY: Routledge, 1990;
53. McGivney, V. Informal learning in the community: a trigger for change and development. National Institute of Adult Continuing Education, 1999;
54. Merfeldaitė, O., Railienė, A. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo analizė: pedagogų karjeros proceso metmenys. Mykolo Romerio universitetas, Vilnius, 2012;
55. Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas (2007);
56. Mokomės visa gyvenimą. Teminio tyrimo ataskaita. Vilnius, 2015. [interaktyvūs] [žiūrėta 2018-02-10]. Prieiga per internetą: <http://www.esparama.lt/documents/10157/490675/MVG_teminio+tyrimo+ataskaita_2015.pdf/28d20d9b-a93a-47a5-ad20-50568454c317>;
57. Moody, J. Peer influence groups: identifying dense clusters in large networks, Social Networks. Department of Sociology, The Ohio State University.USA, 2001. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-03-10]. Prieiga per internetą: <<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.330.4293&rep=rep1&type=pdf>>;
58. Most famous social networks sites 2018 by active members. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-03-12]. Prieiga per internetą: <<https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>>;
59. Namsu Park, M.A.; Kerk, F., Kee, M.A.; Sebastia'n Valenzuela, M.A. Being Immersed in Social Networking Environment: Facebook Groups, Uses and Gratifications, and Social Outcomes, 2009;
60. Nedzinskaitė, R. Mokytojas kaip transformacinis lyderis: faktas ar fikcija. Švietimo problemos analizė, Švietimo ir mokslo ministerija, Vilnius, 2015;
61. Owen, H. Open space technology: A users guide (3rd ed.). CA:Berrett-Koehler. San Francisco, 2008;
62. Dillenbourg, P. Virtual learning environment university of Geneva, 2000;
63. Pahl, R.. Spencer L. Personal Communities: Not Simply Families of „Fate“ or „Choice“. Current Sociology, 2004;

64. Paterson, S.M. Online Learning Communities: Motivational Factors for Success University of Aberdeen, School of Education, Aberdeen, Scotland, 2014;
65. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo Lietuvoje būklė ir plėtros galimybės: mokslo studija, Mykolo Romerio universitetas, Vilnius, 2013;
66. Pierson, J. Going Local Working in Communities and neighbourhoods. New York, Routledge, 2008;
67. Porter, E. A. Typology of Virtual Communities: A Multi-Disciplinary Foundation for Future Research. Journal of Computer-Mediated Communication, 2004;
68. Porter, D. Internet culture. New Yourk, 1997. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-01-04]. Prieiga per internetą:
<https://books.google.es/books?id=KQLaAAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=lt&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false> ;
69. Projektas. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra, 2012;
70. Rheingold, H, .The Virtual Community, Howard, Cabrige, London, 1993. [interaktyvus], [žiūrėta 2017-06-13]. Prieiga per internetą:
<https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=fr8bdUDisqAC&oi=fnd&pg=PR11&dq=howard+rheingold+virtual+community&ots=uJ3BYhv1Zh&sig=liH-6Xi0WHmmJaOWvEI9yQvEUJE&redir_esc=y#v=onepage&q=howard%20rheingold%20virtual%20community&f=false>;
71. Rychen, D. S., Salganik, L. H. Key competencies for a successful life and a well-functioning society. Gottingen, Germany, 2003;
72. Richter, D., Riemer, K., Jan, Große Böckmann.S/ Internet Social Networking – Distinguishing the Phenomenon from Its Manifestations in Web Sites. 47 Research paper of 17th European Conference on Information Systems, 2009;
73. Ridings, M. C., Gefen, D. Virtual Community Attraction: Why people Hang Out Online // Journal of Computer – Mediated Communication. Vol 10, November ,Drexel University, 2004. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-01-04]. Prieiga per internetą:
<<https://pdfs.semanticscholar.org/60e9/d47e3c142c019bdd4e819871bfc3edcd857c.pdf>>;
74. Ridings, M. C; Gefen, D. Virtual Community Attraction: Why people Hand out online. Journal of Computer-Mediated Communication, 2006;
75. Rodesiler. L., Pace, B.G. English Teachers' Online Participation as Professional Development: A Narrative Study.English, 2015. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-03-09]. Prieiga per Internetą:

- <http://cccc.ncte.org/library/NCTEFiles/Resources/Journals/EE/0474-jul2015/EE0474English.pdf>>;
76. Rosen, D., Barnet, A., G., Kim, J.H. Social networks and online environments: when science and practice co-evolve, 2010. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-01-08]. Prieiga per internetą:
<<http://link.springer.com/article/10.1007/s13278-010-0011-7#page-1>>;
77. Ruškus, J., Žvirdauska, D., Kačenauskaitė, V. Interneto vartojimo patirčių suvokimas ir patirtis: moksleivių viktimizacijos prielaidos. Socialinis darbas. Mykolo Romerio universitetas, Vilnius, 2010;
78. Schertler, M., Kreunen T., Brinkmann A.. Defining the role of fashion blogs: Have blogs redefined consumers' relationship with fashion brands or do they simply offer a new marketing tool for retailers? Crossmedia Lab in Utrecht en ArtEZ Hogeschool voor Kunsten in Arnhem, 2014. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-03-03]. Prieiga per Internetą:<<https://www.saxion.nl/wps/wcm/connect/52b1f62b-a391-421b-b6e5-8a39cdb5cfce/Fashion+Blogs+%26+Retail++Schertler,+Kreunen+and+Brinkmann.pdf?MOD=AJPERES>>;
79. Scott, J. Social network analysis. University of Exeter, UK, University of Essex, UK, The University of Copenhagen, Denmark , 2017. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-02-04]. Prieiga per internetą:
<https://books.google.lt/books?id=i5EmDgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=lt&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false>;
80. Socialinės technologijos ir kolektyvinis intelektas, Monografija, Mykolo Romerio universitetas, Vilnius, 2015;
81. Sonnenwald, D. H., Pierce, L. G. Information behaviour in dynamic group work contexts: Interwoven situational awareness, dense social networks, and contested collaboration in command and control. Information Processing & Management, University of North Carolina at Chapel Hill, Chapel Hill.USA, 2000;
82. Stanickienė, A. Teoriniai profesinės karjeros valdymo aspektai. Mykolo Romerio universitetas. Vilnius, 2009.
83. Stanoveska-Slabeva, K., Schmid, B. A Typology of Online Communities and Community Supporting Platforms. Proceedings of the 34th Hawaii International Conference on System Sciences, Switzerland, 2001;
84. Stasiūnaitė, E., Fokienė, A., Kaminskienė, L. Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų pripažinimas: patirtis ir tendencijos, Kaunas, 2010;
85. Suslavičius, A. Socialinė psichologija, Šviesa, Kaunas, 1995;

86. Šiaudvytienė, E. Kitoks mokymasis su „Web 2.0“. Elektroninis leidinys „Veidrodis, 2007;
87. Švietimo ir mokslo ministerija, Švietimo problemos analizė, 2013;
88. Torrey, T. Professional Learning Networks Designed for Teacher Learning University of California. Santa Barbara, 2012;
89. Trepulė, E., Daugšienė, E. Socialinių tinklų naudojimas suaugusiųjų švietime. VDU, 2016. [interaktyvus], [žiūrėta 2018-01-08]. Prieiga per internetą:
<<https://ec.europa.eu/epale/sites/epale/files/2016-epale-lt-00097.pdf>>.

Priedai:

1.Priedas. Anketa Facebook.com svetainės virtualių bendruomenių mokytojams

Mieli mokytojai,

Esu Mykolo Romerio universiteto Edukacinių technologijų valdymo magistro studijų programos studentė. Šiuo metu rengiu magistro studijų baigiamąjį darbą tema „Virtualios bendruomenės kaip mokytojų profesinio tobulinimosi priemonė“.

Šio tyrimo tikslas – atskleisti mokytojų požiūrį į profesinių kompetencijų tobulinimą virtualiose bendruomenėse.

Apklausa yra anonimiška. Atsakymai ir surinkti tyrimo duomenys bus naudojami moksliniams apibendrinimams.

Kurioms socialinio tinklo mokytojų bendruomenėms priklausote? (narių 25528 bendrai, reikės apskaičiuoti imtį)

Galite pasirinkti kelis atsakymų variantus

- a. Mokytojų kambarys (8241 narių)
- b. Mokytojai ir jų bičiuliai (9664 narių)
- c. Lietuvos pedagogai (šiuo metu narių 1515)
- d. Pradinių klasių mokytojai (6108 narių)
- e. Kita

Kas paskatino Jus prisijungti prie virtualių mokytojų bendruomenių?

Galite pasirinkti kelis atsakymų variantus

- a. Norą įgyti naujų žinių ir idėjų;
- b. Galimybė dalyvauti diskusijose;
- c. Noras sumažinti izoliacijos jausmą;
- d. Noras pasidalinti žiniomis;
- e. Bendruomenėse palanki aplinka tobulėjimui;
- f. Tai galimybė nevaržomai bendrauti;
- g. Noras gauti pagalbą sprendžiant problemas;
- h. Paprasta pasidalinti turima informacija;
- i. Noras priklausyti bendruomenei;
- j. Galimybė susipažinti su naujais žmonėmis;
- k. Suteikiama galimybė realiu laiku dalyvauti virtualios bendruomenės veikloje, nepriklausomai nuo buvimo vietos ir turimo laiko;

- l. Bendruomenėje yra mano kolegos;
- m. Kita.....

Iš kur sužinojote apie virtualią (-ias) mokytojų bendruomenę (-es) prie kurios (-ių) esate prisijungę?

Galite pasirinkti kelis atsakymų variantus

- a) Iš savo mokyklos bendruomenės kolegų
- b) Tikslingai ieškojau virtualios bendruomenės internete
- c) Atsitiktinai atradau Facebook tinkle
- d) Iš kitų savo pažįstamų mokytojų
- e) Pastebėjau, kad virtualios bendruomenės veikloje dalyvauja mano socialinio tinklo draugai
- f) Kita.....

Kiek laiko per savaitę vidutiniškai praleidžiate virtualiose mokytojų bendruomenėse?

- a) Iki 10 min.
- b) Nuo 10 min. iki 30 min.
- c) Nuo 30 min. iki 1 val.
- d) Nuo 1 val. iki 2 val.
- e) Nuo 2 val. iki 4 val.
- f) Nuo 4 val. iki 8 val.
- g) Nuo 8 val. iki 12 val.
- h) Daugiau nei 12 val.

Kiek laiko priklausote virtualioms mokytojų bendruomenėms?

- a) Kelias dienas
- b) Nuo savaitės iki mėnesio
- c) Nuo 1 mėn. iki 5 mėn.
- d) Nuo 6 mėn. iki metų
- e) Daugiau nei metai

KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO KLAUSIMAI

Pažymėkite kompetencijas, kurias virtualiose bendruomenėse tobulinote per šiuos mokslo metus:

Eil. Nr.	Kompetencijos	
1	Informacinių technologijų naudojimo	
2	Ugdymo/si aplinkų kūrimo	
3	Dalyko turinio planavimo ir tobulinimo	
4	Mokymosi proceso valdymo	
5	Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo	
6	Mokinių motyvavimo ir paramos jiems skyrimo	
7	Mokinio pažinimo ir jo pažangos pripažinimo	
8	Komunikacinė ir informacijos valdymo	
9	Bendravimo ir bendradarbiavimo	
10	Tiriamosios veiklos	
11	Reflektavimo ir mokymosi mokytis	
12	Organizacijos tobulinimo bei pokyčių valdymo	

Prašau, nurodykite kitas, aukščiau nenurodytas kompetencijas, kurias tobulinote:

Prašome įvertinti ar per paskutinįjį pusmetį (jei virtualioms bendruomenėmis naudojate trumpiau – nuo virtualių bendruomenių naudojimosi pradžios) buvo bendraujama, dalinamasi nuomonėmis bei informacija nurodytomis temomis

Eil. Nr.	Kompetencijos	Įvertinimas	
		Taip	Ne
1	Apie Lietuvos kultūrą, jos daugialypiškumą ir tautinių mažumų įtaką jos raidai		
2	Apie švietimo kaitos procesuose naudojamus švietimo pasiekimus		
3	Apie bendravimo su mokiniais ir jų tėvais ar globėjais kultūrą bei strategiją		
4	Apie teisės aktų pasikeitimus, teisės normų įtaką mokytojo veiklai ir		

	jų laikymąsi		
5	Apie pasaulio istorijos, geografijos, kultūros žinių integraciją mokymosi procesuose		
6	Apie mokinių motyvacijos skatinimą ir mokymosi paramos priemones		
7	Apie informacinių technologijų naudojimą, jų integravimą į mokymosi procesus		
8	Apie saugios mokyklos aplinkos kūrimą ir priemones siekiant užtikrinti mokinių emocinį, socialinį, intelektualinį, dvasinį vystymąsi		
9	Apie tolerancijos skatinimą mokyklos bendruomenėje		
10	Apie inovatyvios ir įdomios mokymosi medžiagos rengimą		
11	Apie mokymo metodų pasirinkimo galimybes ir ypatybes		
12	Apie ugdymo strategijų pasirinkimą, siekiant plėtoti mokinių kritinį mąstymą, kūrybiškumą ir kt.		
13	Apie specialius poreikius turinčių mokinių ugdymo programų kūrimą ir jų pritaikymą kasdienėje veikloje		
14	Apie komunikavimo būdus, skatinant užtikrinti sėkmingą mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą		
15	Apie mokymui aktualios informacijos paieškos galimybes duomenų bazėse		
16	Apie tęstinio mokymosi galimybes, karjeros planavimą, profesinės veiklos tobulinimą		
17	Apie mokymosi įstaigų valdymą ir plėtrą		
18	Apie psichosocialines ir edukacines intervencijas, padedančias valdyti konfliktus ir juos spręsti		

Nurodykite ar būdamas mokytojams skirtų virtualių bendruomenių nariu ir dalyvaudamas jų veikloje, jaučiate virtualių bendruomenių naudą tobulinant mokytojo kompetencijas?

Įvertinkite ar dalyvavimas virtualiose bendruomenėse padėjo:

	Padėjo	Nepadėjo	Nežinau/neturiu nuomonės
--	---------------	-----------------	---------------------------------

Patobulinti ugdymo procesą			
Integruoti kultūrinius ir socialinius aspektus įgyvendinant ugdymo programas			
Įgyti naujų profesinių žinių			
Surasti bendraminčių kolegų, su kuriais pradėjote bendrauti artimiau			
Efektyviai ir per trumpą laiko tarpą atlikti apklausas aktualiais klausimais			
Įgyti naujų idėjų mokinių mokymosi motyvacijos kėlimui			
Padėjo laiku sužinoti apie organizuojamus mokytojų bendruomenės susitikimus, seminarus, konferencijas ir kitas aktualijas			
Pasiekti įvairią aktualią profesinę ir/ar mokslinę literatūrą			
Rasti atsakymus į iškilusius profesinius ir kitokio pobūdžio klausimus			
Padėjo geriau suprasti mokinių elgesio reikšmę ir taip užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams, smurtui mokykloje ir pan. (atsižvelgiant į VB narių patirtis)			
Padėjo patobulinti informacinių technologijų žinias ir jų praktinį pritaikymą kasdienėje veikloje			
Padėjo patobulinti skaitmeninio ir tiesioginio bendravimo įgūdžius			
Padėjo reflektuoti savo veiklą bei idėjas, taip išskiriant savo veiklos teigiamus ir neigiamus aspektus			
Padėjo tapti atviresniam (-iai) idėjoms			
Padėjo įgyti daugiau pasitikėjimo savimi			
Padėjo įgyti daugiau pasitikėjimo mokytojų bendruomenės nariais			

Kaip dažnai dalinatės virtualioje mokytojų bendruomenėje savo gerąja patirtimi, patarimais, pasiūlymais ar nuomonėmis? (Įvertinkite penkiabalėje sistemoje, kai 5– kiekvieną dieną/kas kelias dienas, 4– kartą per savaitę, 3– kartą per kelias savaites, 2– kartą per kelis mėnesius ar rečiau, 1– nesidalinu)

1

2

3

4

5

Kaip dažnai virtualioje mokytojų bendruomenėje bendraujate/diskutuojate su grupės nariais? (Įvertinkite penkiabalėje sistemoje, kai 5– kiekvieną dieną/kas kelias dienas, 4– kartą per savaitę, 3– kartą per kelias savaites, 2– kartą per kelis mėnesius ar rečiau, 1– nesidalinu)

1

2

3

4

5

Kaip dažnai virtualioje mokytojų bendruomenėje dalinatės savo emocijomis? (Įvertinkite penkiabalėje sistemoje, kai 5– kiekvieną dieną/kas kelias dienas, 4– kartą per savaitę, 3– kartą per kelias savaites, 2– kartą per kelis mėnesius ar rečiau, 1– nesidalinu)

5

4

3

2

1

Kaip manote kas padėtų praplėsti virtualių bendruomenių skirtų mokytojams populiarumą Lietuvoje?

Teiginiai	Sutinku	Nesutinku	Nežinau
Informacijos sklaida apie veikiančias virtualias bendruomenes			
Didesnė virtualių bendruomenių įvairovė			
Didesnis mokytojų įsitraukimas bendruomenėse			
Specialiai sukurtas turinys – profesionalūs publicistiniai ir moksliniai straipsniai			
Galimybė likti anonimišku dalyviu			
Nieko nereikia daryti, virtualios bendruomenės yra pakankamai populiaros ir plačiai naudojamos			
Daugiau profesinių darbo ir laisvalaikio pasiūlymų mokytojams			
Sukurti autonomines virtualias bendruomenes su integruotomis duomenų bazėmis, pokalbių kambariais, el. konferencijų galimybėmis ir kt. funkcionalumais			
Skatinti vietinių mokyklų bendruomenių bendradarbiavimą organizuojant bendrus el. projektus			

Ar sutinkate, kad virtualios bendruomenės, gali būti mokytojų savaiminio mokymosi / profesinių kompetencijų tobulinimo įrankiu?

Taip

Ne

Nežinau

Jei atsakant į 13 klausimą pasirinkote „Ne“, kodėl nesirinktumėte mokytojų virtualios bendruomenės kaip kompetencijų tobulinimo būdo?

Galite pasirinkti kelis atsakymų variantus

- a) Virtualios bendruomenės yra visiškai neefektyvus kompetencijų tobulinimo būdas
- b) Tai yra neįdomu
- c) Negalima patikrinti informacijos tinkamumo
- d) Bendruomenės narių amžiaus skirtumas
- e) Virtualioje erdvėje nesijaučiu bendruomenės dalimi
- f) Užima daug laiko atsirinkti informaciją (bendruomenė neturi paieškos įrankio)
- g) Netinkamai pateikiama informacija
- h) Nevyksta bendravimas su grupės nariais / bendravimas vangus
- i) Neskatina kūrybingumo
- j) Virtuali bendruomenė nevertina bendruomenės narių
- k) Sudėtingas sistemos valdymas
- l) Kita.....

Ar, Jūsų manymu, Lietuvos mokytojų bendruomenėje egzistuoja poreikis sukurti individualią, autonominę ir specializuotą virtualią mokytojų bendruomenę?

Taip

Ne

Nežinau

Ar mokytojų dalyvavimas virtualiose bendruomenėse siekiant tobulinti kompetencijas turi įtakos geresniems mokinių pasiekimams?

Taip

Ne

Neturiu nuomonės

Ar, Jūsų manymu, Facebook socialiniame tinkle veikiančios virtualios bendruomenės yra pakankamas autonominės virtualios mokytojų bendruomenių pakaitalas?

Taip

Ne

Nežinau

Iš dalies

Kas Jums labiausiai trukdo tobulinti savo kompetencijas virtualiose mokytojų bendruomenėse?

- a) Trūksta informacijos apie virtualias bendruomenes
- b) Asmeninės aplinkybės (dažniausiai laiko stoka)
- c) Mažas norimų bendruomenių pasirinkimas
- d) Noras išlikti anoniminiu bendruomenės nariu
- e) Pasitikėjimo savimi stoka dalinantis savo nuomone
- f) Prioritetą teikiu tiesioginiam kontaktui su žmonėmis
- g) Sudėtinga savarankiškai ieškoti bendruomenių
- h) Turiu mažai patirties virtualiose bendruomenėse
- i) Mokykla nesuteikia papildomo laiko, kuris suteiktų galimybes išanalizuoti virtualias bendruomenes
- j) Negalima užtikrinti skelbiamos informacijos/duomenų/idėjų kokybiškumo ir objektyvumo
- k) Bendruomenėje vyrauja nesusijusios su mokytojų veikla temos
- l) Bendruomenės narių amžiaus skirtumas
- m) Kritikos baimė
- n) Sunku rasti reikiamos informacijos (bendruomenė neturi paieškos įrankio, duomenų bazės ir kt.)
- o) Kita.....

Kokių pasiūlymų turėtumėte virtualioms mokytojų bendruomenėms, norint patobulinti mokytojų kompetencijas?

DEMOGRAFINAI KLAUSIMAI

Koks Jūsų amžius?

- a. 22-30
- b. 30-40
- c. 40-50
- d. 50 ir daugiau

Lytis

- a. Vyras
- b. Moteris

Jūsų (mokytojo) darbo stažas?

- a. 1-5 metai
- b. 6-10 metų
- c. 11-15 metų
- d. 16-20 metų
- e. 20 metų ir daugiau

Koki mokomąjį dalyką Jūs šiuo metu dėstote

Kuriose klasėse Jūs dėstote:

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5
- f) 6
- g) 7
- h) 8
- i) 9
- j) 10
- k) 11
- l) 12

Mokyklos, kurioje šiuo metu dirbate, tipas:

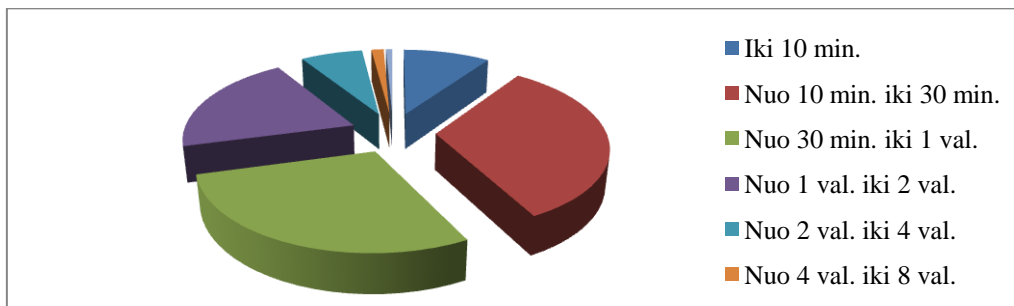
- a) Pradinė mokykla
- b) Progimnazija
- c) Pagrindinė mokykla
- d) Vidurinė mokykla
- e) Gimnazija
- f) Kita.....

Darbo vieta (nurodykite (miestas, miestelis, kaimas)

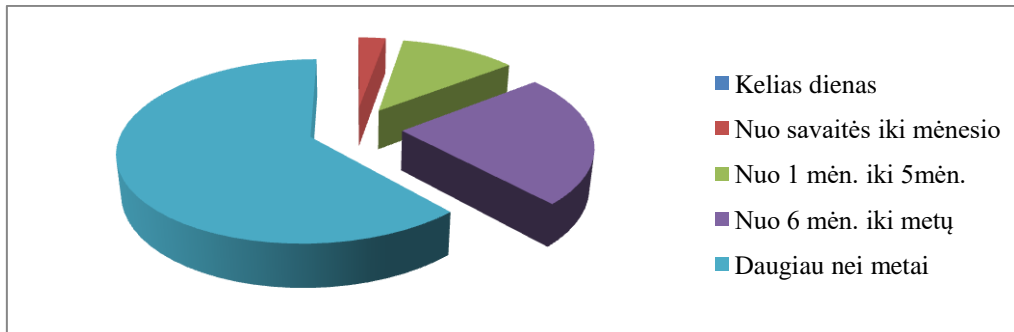
2. Priedas. Tyrimo rezultatai

Kiek laiko per savaitę vidutiniškai praleidžiate virtualiose mokytojų bendruomenėse?	N	%
Iki 10 min.	14	9.72
Nuo 10 min. iki 30 min.	47	32.64

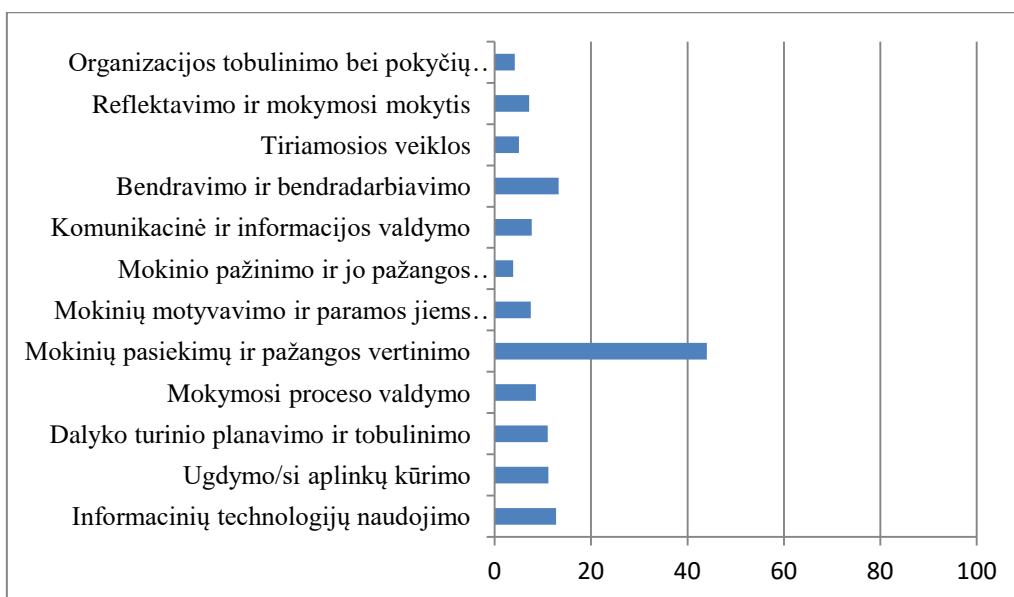
Nuo 30 min. iki 1 val.	41	28.47
Nuo 1 val. iki 2 val.	29	20.14
Nuo 2 val. iki 4 val.	10	6.94
Nuo 4 val. iki 8 val.	2	1.39
Nuo 8 val. iki 12 val.	1	0.69
Daugiau nei 12 val.	0	0



Kiek laiko priklausote virtualioms mokytojų bendruomenėms?		
Kelias dienas	0	0
Nuo savaitės iki mėnesio	4	2.78
Nuo 1 mėn. iki 5mėn.	17	11.81
Nuo 6 mėn. iki metų	34	23.61
Daugiau nei metai	89	61.81

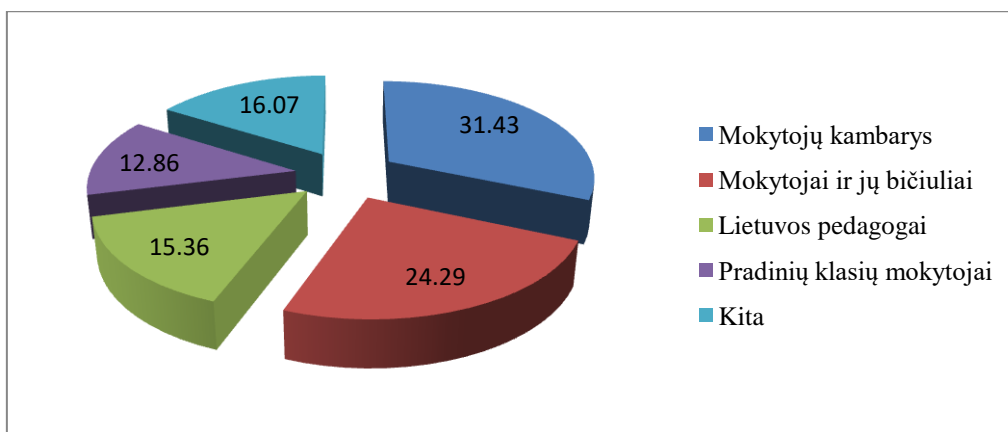


Kokias kompetencijas tobulinotės	N	%
Informacinių technologijų naudojimo	73	12.72
Ugdymo/si aplinkų kūrimo	64	11.15
Dalyko turinio planavimo ir tobulinimo	63	10.98
Mokymosi proceso valdymo	49	8.54
Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo	46	44.00
Mokinių motyvavimo ir paramos jiems skyrimo	43	7.49
Mokinio pažinimo ir jo pažangos pripažinimo	22	3.83
Komunikacinė ir informacijos valdymo	44	7.67
Bendravimo ir bendradarbiavimo	76	13.24
Tiriamosios veiklos	29	5.05
Reflektavimo ir mokymosi mokyti	41	7.14
Organizacijos tobulinimo bei pokyčių valdymo	24	4.18



Kurioms socialinio tinklo bendruomenėms priklausote	N	%
Mokytojų kambarys	88	31.43
Mokytojai ir jų bičiuliai	68	24.29
Lietuvos pedagogai	43	15.36
Pradinių klasių mokytojai	36	12.86
Kita	45	16.07
Kita atsakymai:		
Lietuvos anglų kalbos mokytojų grupė		
profsajunga mokytojų		
Fizikos mokytojų bendruomenė		
Klasės vadovas		
Priešmokyklinis ir pradinis ugdymas; klasės vadovas.		
Lituanistų avilys		
IKT pamokoje, IT pamokos pradinėse klasėse		
FIPLV NBR		
kita		
Matematikos mokytoai		
Mokytojai		
Matematikos mokymas, matematikos mokytojai		
IT mokytojai		
anglų		
Mokytojai, Klasės vadovo veikla, Užklasinė veikla		
Ikt pamokoje		
technologijų mokytojai		
Auklėtoja auklėtojai (idėjos, darbeliai, pamokėlių planai)		
Mokytojai; Auklėtoja auklėtojai; Klasės vadovas		
Kūrybingo mokytojo gidas; Lavina LT;		
AUKLĖTOJA AUKLĖTOJAI		
Specialiųjų pedagogų ir logopedų namučiai		

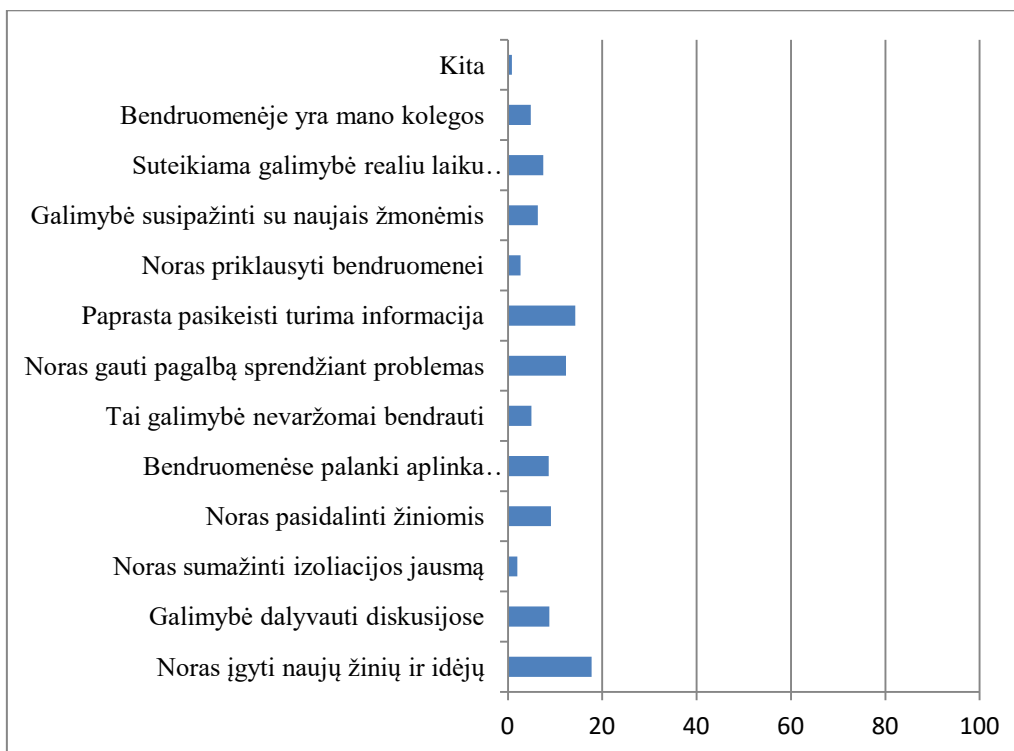
IT mokytojai, IKT pamokoje, Matematikos mokytojai
Muzikos pedagogai
Etikos mokytojai, Rusų kalbos (užsienio) mokytojų grupė
Lietuvos anglų kalbos mokytojai
Muzikos pedagogai
Open etwinning, inovative teachers of English, klasės auklėtojai ir kt
mokytojai, classroom
mes visada šalia, padėkime vaikui.
IT mokytojai
ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas
Pradinukai
Spec. pedagogų
Technologijų mokytojai
Auklėtoja auklėtojai. Priesmokyklinis ugdymas



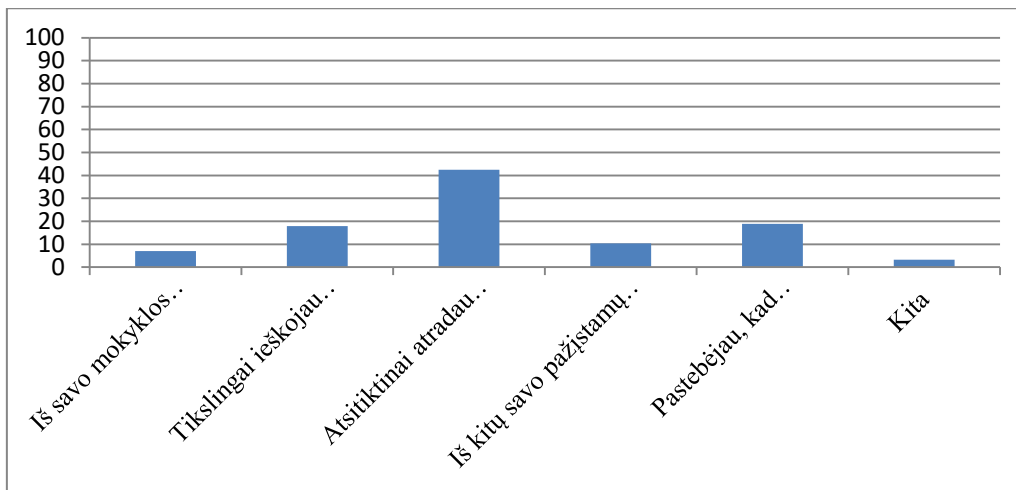
Kodėl prisijungėte prie VB:	N	%
Noras įgyti naujų žinių ir idėjų	107	17.77
Galimybė dalyvauti diskusijose	53	8.8
Noras sumažinti izoliacijos jausmą	12	1.99
Noras pasidalinti žiniomis	55	9.14
Bendruomenėse palanki aplinka tobulėjimui	52	8.64
Tai galimybė nevaržomai bendrauti	30	4.98
Noras gauti pagalbą sprendžiant problemas	74	12.29
Paprasta pasikeisti turima informacija	86	14.29
Noras priklausyti bendruomenei	16	2.66
Galimybė susipažinti su naujais žmonėmis	38	6.31
Suteikiama galimybė realiu laiku dalyvauti virtualios bendruomenės veikloje, nepriklausomai nuo buvimo vietos ir laiko	45	7.48
Bendruomenėje yra mano kolegos	29	4.82
Kita	5	0.83
Padėdų svetaines administruoti, talpinu medžiagą.		
Smalsumas kuo gyvena kiti mokytojai.		
Stebėti mokytojams kylančius klausimus, diskusijų		

temas, sekti naujienas

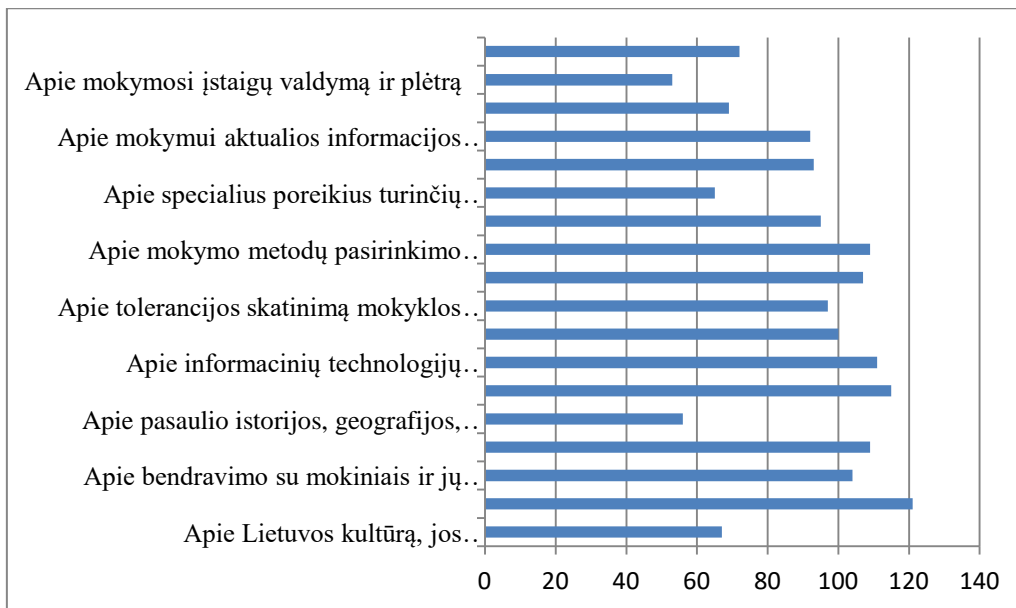
Labiausiai noras pažiūrėti kuo gyvena kiti mokytojai



Iš kur sužinojo apie VB	N	%
Iš savo mokyklos bendruomenės kolegų	15	7.08
Tikslingai ieškojau virtualios bendruomenės internete	38	17.92
Atsitiktinai atradau Facebook tinkle	90	42.45
Iš kitų savo pažįstamų mokytojų	22	10.38
Pastebėjau, kad virtualios bendruomenės veikloje dalyvauja mano socialinio tinklo draugai	40	18.87
Kita	7	3.30
Buvau pakviesta		
Pati sukūriau		
Mano seminare dalyvavę asmenys rekomendavo (pakvietė) gerą žinią paskleisti plačiau		
Sukūriau pati		
Galvojau sukurti savo bendruomenę		
Per kitus interneto puslapius		

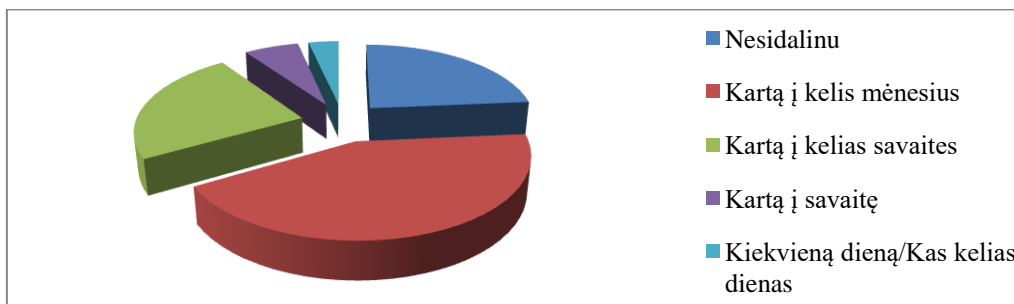


Apie Lietuvos kultūrą, jos daugialypiškumą ir tautinių mažumų įtaką jos raidai	67
Apie švietimo kaitos procesuose naudojamus švietimo pasiekimus	121
Apie bendravimo su mokiniais ir jų tėvais ar globėjais kultūrą bei strategiją	104
Apie teisės aktų pasikeitimus, teisės normų įtaką mokytojo veiklai ir jų laikymąsi	109
Apie pasaulio istorijos, geografijos, kultūros žinių integraciją mokymosi procesuose	56
Apie mokinių motyvacijos skatinimą ir mokymosi paramos priemones	115
Apie informacinių technologijų naudojimą, jų integravimą į mokymosi procesus	111
Apie saugios mokyklos aplinkos kūrimą ir priemones siekiant užtikrinti mokinių emocinį, socialinį, intelektualinį, dvasinį vystymąsi	100
Apie tolerancijos skatinimą mokyklos bendruomenėje	97
Apie inovatyvios ir įdomios mokymosi medžiagos rengimą	107
Apie mokymo metodų pasirinkimo galimybes ir ypatybes	109
Apie ugdymo strategijų pasirinkimą, siekiant plėtoti mokinių kritinį mąstymą, kūrybiškumą ir kt.	95
Apie specialius poreikius turinčių mokinių ugdymo programų kūrimą ir jų pritaikymą kasdienėje veikloje	65
Apie komunikavimo būdus, skatinant užtikrinti sėkmingą mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą	93
Apie mokymui aktualios informacijos paieškos galimybes duomenų bazėse	92
Apie tęstinio mokymosi galimybes, karjeros planavimą, profesinės veiklos tobulinimą	69
Apie mokymosi įstaigų valdymą ir plėtrą	53
Apie psichosocialines ir edukacines intervencijas, padedančias valdyti konfliktus ir juos spręsti	72

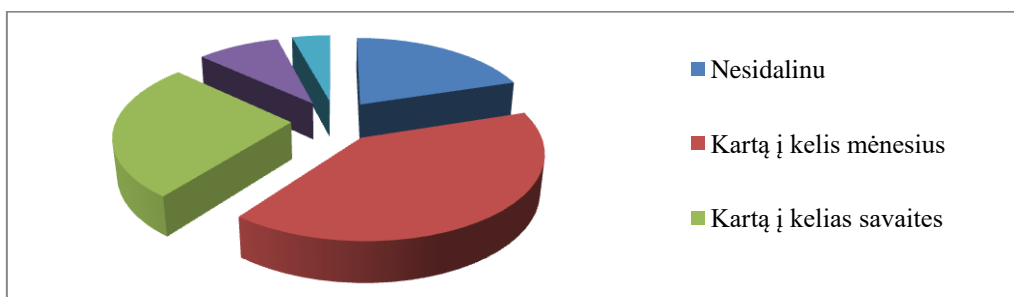


	Padėjo	Nepadėjo	Nežinau
Patobulinti ugdymo procesą	93	16	29
Integruoti kultūrinius ir socialinius aspektus įgyvendinant ugdymo programas	55	30	53
Įgyti naujų profesinių žinių	115	14	11
Surasti bendraminčių kolegų, su kuriais pradėjote bendrauti artimiau	70	50	21
Efektyviai ir per trumpą laiko tarpą atlikti apklausas aktualiais klausimais	43	39	58
Įgyti naujų idėjų mokinių mokymosi motyvacijos kėlimui	101	17	20
Padėjo laiku sužinoti apie organizuojamus mokytojų bendruomenės susitikimus, seminarus, konferencijas ir kitas aktualijas	123	7	12
Pasiekti įvairių aktualią profesinę ir/ar mokslinę literatūrą	84	26	30
Rasti atsakymus į iškilusius profesinius ir kitokio pobūdžio klausimus	84	25	30
Padėjo geriau suprasti mokinių elgesio reikšmę ir taip užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams, smurtui mokykloje ir pan. (atsižvelgiant į VB narių patirtis)	49	34	56
Padėjo patobulinti informacinių technologijų žinias ir jų praktinį pritaikymą kasdienėje veikloje	84	31	23
Padėjo patobulinti skaitmeninio ir tiesioginio bendravimo įgūdžius	62	35	42
Padėjo reflektuoti savo veiklą bei idėjas, taip išskiriant savo veiklos teigiamus ir neigiamus aspektus	64	31	43
Padėjo tapti atviresniam (-iai) idėjoms	89	22	27
Padėjo įgyti daugiau pasitikėjimo savimi	71	32	35
Padėjo įgyti daugiau pasitikėjimo mokytojų bendruomenės nariais	61	35	42

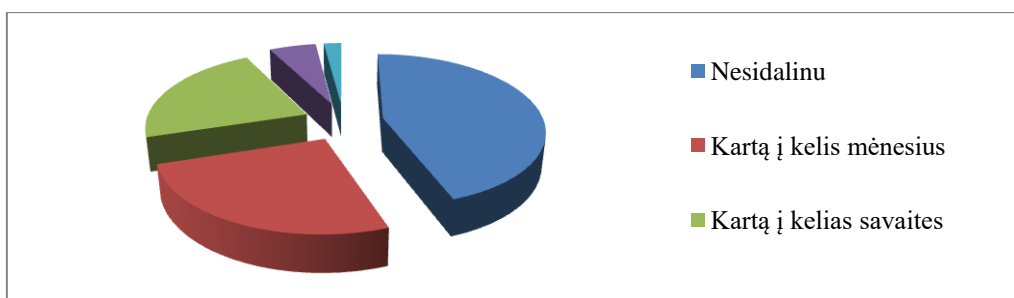
Kaip dažnai dalinatės virtualioje mokytojų bendruomenėje savo gerąja patirtimi, patarimais, pasiūlymais ar nuomonėmis?		
Nesidalinu	34	23.61
Kartą į kelis mėnesius	62	43.06
Kartą į kelias savaites	34	23.61
Kartą į savaitę	9	6.25
Kiekvieną dieną/Kas kelias dienas	5	3.47



Kaip dažnai virtualioje mokytojų bendruomenėje dalinatės savo emocijomis?	N	%
Nesidalinu	64	44.44
Kartą į kelis mėnesius	37	25.69
Kartą į kelias savaites	32	22.22
Kartą į savaitę	8	5.56
Kiekvieną dieną/Kas kelias dienas	3	2.08

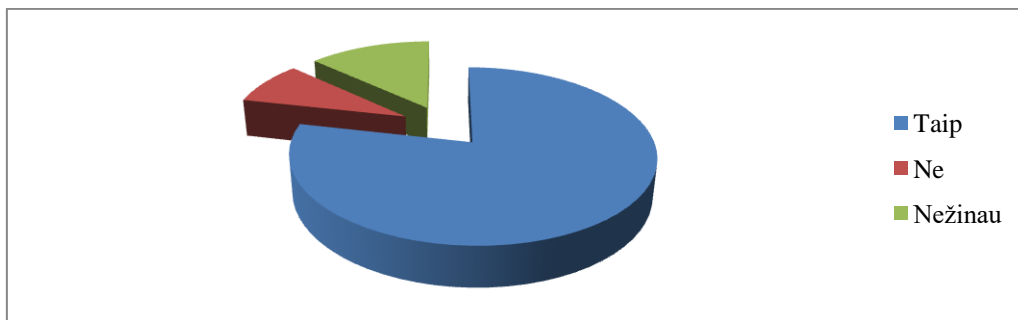


Kaip dažnai virtualioje mokytojų bendruomenėje dalinatės savo emocijomis?	N	%
Nesidalinu	64	44.44
Kartą į kelis mėnesius	37	25.69
Kartą į kelias savaites	32	22.22
Kartą į savaitę	8	5.56
Kiekvieną dieną/Kas kelias dienas	3	2.08



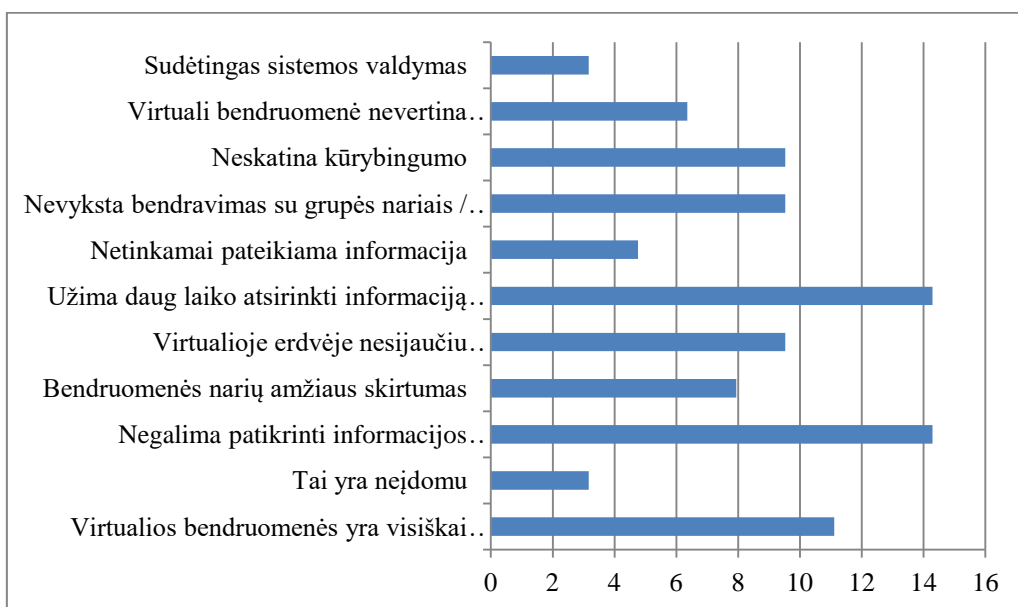
Kaip manote kas padėtų praplėsti virtualių bendruomenių skirtų mokytojams populiarumą Lietuvoje?	Sutinku	Nesutinku	Nežinau
Informacijos sklaida apie veikiančias virtualias bendruomenes	113	8	23
Didesnė virtualių bendruomenių įvairovė	81	27	36
Didesnis mokytojų įsitraukimas bendruomenėse	105	7	32
Specialiai sukurtas turinys – profesionalūs publicistiniai ir moksliniai straipsniai	99	14	31
Galimybė likti anonimišku dalyviu	64	37	43
Nieko nereikia daryti, virtualios bendruomenės yra pakankamai populiaros ir plačiai naudojamos	42	58	44
Daugiau profesinių darbo ir laisvalaikio pasiūlymų mokytojams	103	14	27
Sukurti autonomines virtualias bendruomenes su integruotomis duomenų bazėmis, pokalbių kambariais, el. konferencijų galimybėmis ir kt. funkcionalumais	88	16	40
Skatinti vietinių mokyklų bendruomenių bendradarbiavimą organizuojant bendrus el. projektus	86	6	52

Ar sutinkate, kad virtualios bendruomenės, gali būti mokytojų savaiminio mokymosi / profesinių kompetencijų tobulinimo įrankiu?	N	%
Taip	113	78.47
Ne	12	8.33
Nežinau	19	13.19

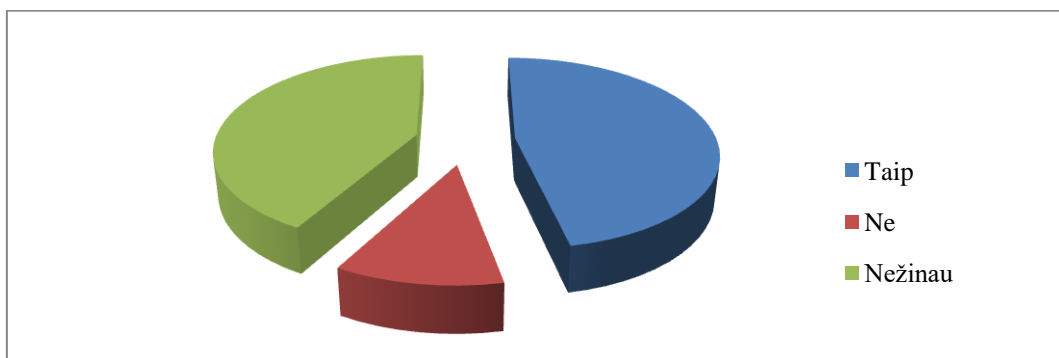


Jei atsakant į 15 klausimą pasirinkote „Ne“, kodėl nesirinktumėte mokytojų virtualios bendruomenės kaip kompetencijų tobulinimo būdo?	N	%
Virtualios bendruomenės yra visiškai neefektyvus kompetencijų tobulinimo būdas	7	11.11
Tai yra neįdomu	2	3.17
Negalima patikrinti informacijos tinkamumo	9	14.29
Bendruomenės narių amžiaus skirtumas	5	7.94
Virtualioje erdvėje nesijaučiu bendruomenės dalimi	6	9.52

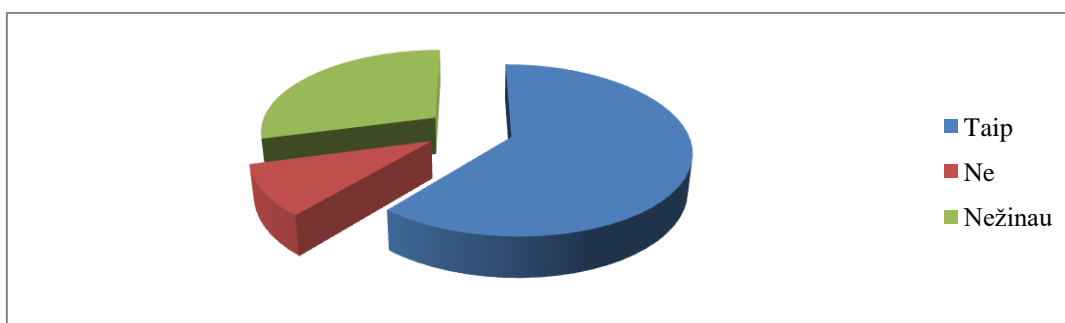
Užima daug laiko atsirinkti informaciją (bendruomenė neturi paieškos įrankio)	9	14.29
Netinkamai pateikiama informacija	3	4.76
Nevyksta bendravimas su grupės nariais / bendravimas vangus	6	9.52
Neskatina kūrybingumo	6	9.52
Virtuali bendruomenė nevertina bendruomenės narių	4	6.35
Sudėtingas sistemos valdymas	2	3.17
Kita	4	6.35



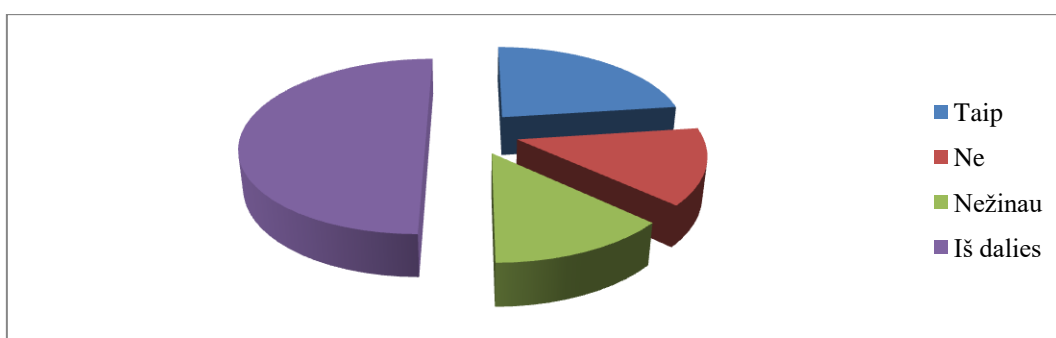
Jūsų manymu ar Lietuvos mokytojų bendruomenėje egzistuoja poreikis sukurti individualią, autonominę ir specializuotą virtualią mokytojų bendruomenę?	N	%
Taip	67	46.85
Ne	16	11.19
Nežinau	60	41.96



Ar mokytojų dalyvavimas virtualiose bendruomenėse siekiant tobulinti kompetencijas turi įtakos geresniems mokinių pasiekimams?	N	%
Taip	88	61.11
Ne	14	9.72



Jūsų manymu, ar Facebook socialiniame tinkle veikiančios virtualios bendruomenės yra pakankamas autonominių virtualių mokytojų bendruomenių pakaitalas?	N	%
Taip	33	22.92
Ne	20	13.89
Nežinau	19	13.19
Iš dalies	72	50



Koks Jūsų amžius?	N	%
22-30	24	17.14
30-40	34	24.29
40-50	33	23.57
50 ir daugiau	49	35

Jūsų Lytis:	N	%
Vyras	12	8.39
Moteris	131	91.61

Jūsų (mokytojo) darbo stažas?	N	%
1-5 metai	33	22.92
6-10 metų	8	5.56
11-15 metų	18	12.05
16-20 metų	17	11.81
20 metų ir daugiau	68	47.22

Kurioje klasėje Jūs dėstote:	N	%
1	21	4.22
2	25	5.02

3	21	4.22
4	21	4.22
5	46	9.24
6	47	9.44
7	42	8.43
8	49	9.84
9	54	10.84
10	60	12.05
11	47	9.44
12	46	9.24
Kita	19	3.82

Mokyklos, kurioje šiuo metu dirbate, tipas:Atsakymo variantas	N	%
1 Pradinė mokykla	8	5.59
2 Progimnazija	26	18.18
3 Pagrindinė mokykla	23	16.08
4 Vidurinė mokykla	3	2.1
5 Gimnazija	61	42.66
Kita	22	15.38
linijinė gimnazija		
neformalaus ugdymo centras		
Specialaus ugdymo centras		
Atstovauju tarptautinę kalbininkų asociaciją		
išėjau į pensiją		
Profesinė		
Universitetas		
neformalaus ugdymo		
Privati		
Darželis		
Darželis		
Muzikos mokykla		
profesine su viduriniu		
Profesinė mokykla		
Privati		
Specialioji		
Gimnazija, pagrindinė mokykla		
Profesinio mokymo centras		